

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

**VÝROČNÍ ZPRÁVA
ZA ROK 2011**

Moravské zemské muzeum
Zelný trh 6
Brno
659 37
IČ:00094862
Tel.: 533 435 + kl. zaměstnance
Fax: +420 435 325, 313
adresa emailové pošty: mzm@mzm.cz
<http://www.mzm.cz>

Způsob zřízení zpracovatele: Státní příspěvková organizace
Název zřizovatele: Ministerstvo kultury ČR

OBSAH

Úvod

Z historie muzea

Sekretariát ředitele

Úsek pro vnější záležitosti

Oddělení komunikace a marketingu

Ediční oddělení

Výstavní oddělení

Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb

Metodické centrum muzejní pedagogiky (MCMP)

Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví (CITeM)

Odborný úsek

Historické vědy

Historické oddělení

Archeologický ústav

Numismatické oddělení

Oddělení dějin divadla

Oddělení dějin hudby

Oddělení dějin literatury

Vědy o Zemi

Mineralogicko–petrografické oddělení

Geologicko–paleontologické oddělení

Vědy o životě

Ústav Anthropos a pavilon Anthropos

Historie biologických věd – genetika

Etnografický ústav

Systematická biologie

Botanické oddělení

Entomologické oddělení

Zoologické oddělení

Zprávy o plnění výzkumného záměru MK 00009486201, MK 00009486202 a činnosti

MZM, v.o. v roce 2011

Vnitřní úsek

Finanční zpráva za rok 2011

ÚVOD

Moravské zemské muzeum v roce 2011

Moravské zemské muzeum (MZM) patří k nejvýznamnějším paměťovým institucím ve střední Evropě. Řadí se po bok nejvýznamnějších muzeí ve vlasti, stejně jako největší muzea v Maďarsku, na Slovensku, v Polsku, Německu či Rakousku, které uchovávají doklady vývoje společnosti a přírody. V souvislostech českého státu je MZM druhým největším a druhým nejstarším muzeem.

Historie instituce se odvíjí již od roku 1817, přičemž idea jejího ustavení byla poprvé zformulována už v plánu rozčlenění moravské vědy z roku 1803. U zrodu zemské moravské muzejní instituce byli vzdělanci, osvícenci a donátoři hrabě Josef Karel Dietrichštejn, Christian Karel André, starohrabě František Hugo Salm-Reifferscheidt a hrabě Antonín Bedřich Mitrovský. Výsledkem jejich úsilí bylo formální stvrzení založení muzea císařem Františkem I. dne 29. července 1817.

Rok 2011 se v dějinách MZM řadí mezi ty úspěšné. Dařilo se nám naplňovat všechny tři základní směry naší činnosti – muzejní práci v užším slova smyslu, vědecké aktivity a edukativní působení, ovšem čínorodí jsme byli také v dalších oblastech, což ostatně příznačně dokládají následující strany této výroční zprávy.

Přestože byl uplynulý rok nesen ve znamení trvajících celospolečenských ekonomických obtíží, MZM se s nimi dokázalo vyrovnat, a to tak, že všem zásadním úkolům, které má plnit, se nám podařilo dostát. Za to patří dík na prvním místě kolegům zaměstnancům MZM. Jen díky společnému úsilí všech badatelů, kurátorů, pracovníků vnějších vztahů, ale také technických a správních pracovníků proběhly řádně plánované výstavy, byly přístupny stálé expozice, uskutečnily se přednášky, setkání, vycházky, doprovodné programy, pořady pro děti, vznikly knihy a časopisy, jež nesou logo Moravského zemského muzea.

Naše instituce působí v řadě lokalit Moravy, vedle míst, kde spravuje objekty, tedy v Brně, v Rebešovicích, Jevišovicích, na Moravci, v Kralicích, ve Strarém Městě u Uherského Hradiště, v Budišově či v zoologické stanici Betlém u Mušova, pracovali naši zaměstnanci na mnoha archeologických, geologických, botanických, paleontologických, entomologických a jiných lokalitách, a to nejen v České republice, ale také v řadě dalších míst Evropy a dalších kontinentů. S výsledky jejich činnosti se budou moci návštěvníci a další zájemci o historii a současnost seznámit již v blízké budoucnosti.

Duben 2012

PhDr. Mgr. Martin Reissner, Ph.D.
ředitel Moravského zemského muzea

Z HISTORIE MUZEA

- 29. července 1817 – císař František I. schválil záměr založit v Brně muzeum a povolil, aby neslo jeho jméno *Františkovo muzeum* spravovala *Moravskoslezská společnost pro zvelebení hospodářství, přírodoznalství a vlastivědy*, zkráceně Hospodářská společnost
- 24. března 1818 – moravskoslezský guvernér hrabě Antonín Bedřich Mitrovský oznámil veřejnosti vyhláškou založení muzea
- 1820 – zpřístupněny veřejnosti první sbírkové celky v Biskupském dvoře
- 1892 – v rámci Hospodářské společnosti vznikla muzejní sekce, která převzala řízení muzea
- 1900 – muzeum převzala *Moravská muzejní společnost* a sbírky se staly vlastnictvím markrabství Moravského; začal se používat název *Moravské zemské muzeum*
- 1921 – muzeum převzala do správy přímo země Moravskoslezská a správou sbírek byli pověřeni odborníci (ředitelem se stal dr. Jaroslav Helfert)
- 1939–1945 – za německé okupace dohlížel na činnost muzea německý komisař
- 1945–1948 – *Moravské zemské muzeum* je pod správou země Moravskoslezské
- 1949–1960 – *Moravské muzeum* (změna názvu) je řízeno Ministerstvem školství a kultury
- 1961–1962 – *Moravské muzeum* je pod správou Národního výboru města Brna
- 1963–1990 – *Moravské muzeum* je spravováno Jihomoravským krajským národním výborem
- 1991–dosud – *Moravské zemské muzeum* (návrat k původnímu názvu) příspěvkovou organizací Ministerstva kultury České republiky
- Od 1. ledna 2010 – *Moravské zemské muzeum* výzkumnou organizací Ministerstva kultury České republiky

SEKRETARIÁT ŘEDITELE

Právní záležitosti

V roce 2011 byl ukončen soudní spor se statutárním městem Brnem o objekty Zelný trh a Kapucínské náměstí 8 ve prospěch MZM.

K 1. květnu 2011 byl na základě smlouvy mezi MZM a ČR, Krajským ředitelstvím policie Jihomoravského kraje předán MZM objekt Kapucínské náměstí 2/4 s pozemkem p. č. 296 vše v k. ú. Město Brno.

Vydané interní směrnice

MZM vydalo následující směrnice: *Snížení provozních nákladů, Poskytování cestovních náhrad, Manuál chování zaměstnanců MZM pro komunikaci s veřejností, O nakládání s výsledky projektů (výzkumné aktivity) a o jejich zveřejňování, Zadávání veřejných zakázek a plánování a uskutečňování výdajů MZM, Stanovení základních postupů účtování o fondech v MZM, Všeobecné zásady poskytování OOPP a prostředků, mycích a čisticích prostředků, Platový předpis, Režim užívání hmotného majetku MZM mimo pracoviště, Pravidla pro přijímání, evidování a vyřizování stížností, Dodržování léčebného režimu zaměstnanců v době dočasné neschopnosti k práci, Zajištění a organizace PO v MZM, Organizace BOZP v MZM, Účtování kurzových rozdílů, Realizace svobodného přístupu k informacím, Zajištění a výkon interního auditu, Statut interního auditora, Pravidla provozu autodopravy v MZM a evidence spotřeby pohonných hmot, Zajištění a realizace vnitřního kontrolního systému, Plán interního auditu na léta 2011–2013, Inventarizace majetku a závazků v MZM v roce 2011, Režim zacházení se sbírkou nebo jednotlivými sbírkovými předměty MZM, Inventarizace zásob a inventarizačních pokladen, Úprava cestovních výdajů při tuzemských a zahraničních pracovních cestách, Metodika k výkonu činností vyplývajících ze zákona 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, Metodika naplňování cílů výzkumu, vývoje a inovací v podmínkách výzkumné organizace MZM.*

Organizační změny

S účinností od 1. ledna 2011 vstoupil v platnost *Organizační řád Moravského zemského muzea*. V průběhu roku 2011 došlo ke zrušení Technicko-investičního oddělení a převedení působnosti pod Oddělení správy budov a ke zrušení Oddělení expozičního provozu Moravského zemského muzea a převedení jeho působnosti na Oddělení údržby a Ekonomické oddělení.

ČINNOST ÚSEKU PRO VNĚJŠÍ KOMUNIKACI

Součástí úseku pro vnější záležitosti byla v roce 2011 následující oddělení:

1. Oddělení komunikace a marketingu
2. Ediční oddělení
3. Výstavní oddělení
4. Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb

1. Oddělení komunikace a marketingu

Oddělení komunikace a marketingu plnilo v roce 2011 následující úkoly:

- prezentace akcí a činnosti muzea pro veřejnost;
- budování image muzea, značky;
- vytváření grafických návrhů pro tiskoviny MZM, grafické návrhy knih vydávaných v MZM, poutače, plakáty a reklamu muzea celkově;
- spolupráce s organizacemi podnikajícími v cestovním ruchu na propagaci muzea – uzavřená spolupráce s Centrálou cestovního ruchu Jižní Moravy – dva objekty jsou TOP výletním cílem Jižní Moravy (Dietrichsteinský palác a Pavilon Anthropos);
- oslovení mladších a starších věkových kategorií (cílová skupina školy, mladí lidé 20 – 30 let, kategorie 55+) cílenými nabídkami;
- zavedení studia Univerzity třetího věku Masarykovy univerzity v MZM – uskutečněno dvousemestrové studium s přednášejícími odbornými pracovníky MZM;
- propagace muzea:
  - pravidelné tiskové konference k jednotlivým akcím muzea;
  - pravidelné tiskové zprávy k akcím a činnosti MZM (celkem vydáno 92 tiskových zpráv);
  - prezentace muzea v celostátních tiskovinách, televizních stanicích, rádiích;
  - prezentace muzea v odborných časopisech, časopisech věnujících se cestování, historii, muzeím;
- soutěže v médiích (Deník Rovnost, Český rozhlas Brno, Česká televize, stanice Rádio Krokodýl);
- spolupráce se Student Agency, informování v časopise „Žlutý“, spoty v autobusech, polepy autobusů;
- spolupráce s agenturou SNIP – informace v tramvajích a na tramvajových zastávkách;
- spoty o akcích MZM v městských kinech ART a Scala;
- informace v informačních časopisech KAM, Metropolis, Metropolitan, kabelová televize BTV;
- cílená propagace ve školách: kontakty na učitele při jednotlivých exkurzích a návštěvách muzea, cílené posílání informací na školy učitelům na danou tematiku;
- využívání založené stránky Facebook k informacím a soutěžím pro cílené skupiny;
- využívání a doplňování databáze pro Direct mailing (v současné době 870 adres);
- spuštění nových webových stránek MZM, včetně anglické verze, příprava verze v německém jazyce, průběžné naplňování stránek novými informacemi – návštěvnost stránek 87.797 návštěvníků v roce 2011;
- zavedení nového vizuálního stylu muzea do praxe;
- příprava multimediálního průvodce pro výstavu Messel on Tour;
- komerční i nekomerční pronájmy prostor MZM;

- granty, dotační tituly;
- sponzorské příspěvky.

Programové akce roku 2011

- Prezentace výstavy *Poklady Moravy* od 17. do 30. ledna 2011 v centrálním nákupním centru Galerie Vaňkovka Brno. Součástí sobotní zábavné odpoledne ve Vaňkovce 22. ledna, 15⁰⁰ do 18⁰⁰ hodin: tvůrčí dílny, psaní hlaholského písma, tvoření Venuší, ražba keltské mince, didaktické hry a pomůcky, taneční vystoupení národopisných souborů Maďarska, Bulharska, ochutnávka národních specialit. Autogramiáda autorů knihy *Poklady Moravy*.

- *Divadelní svět Brno* – divadelní festival v Biskupském dvoře MZM
Přehlídka divadelních souborů (spolupráce s BKC Brno), 27. – 31. května 2011.

Návštěvnost: 3.500 návštěvníků

- Mezinárodní den muzeí – *Brněnská muzejní noc* – volný vstup do objektů muzea, 14. května 2011. Bohatý doprovodný program pro návštěvníky, živá hudba, představení práce odborných oddělení, zpřístupnění běžně neotvíraných prostor.

Návštěvnost: 41.040 návštěvníků

- *Vezmi tátu do muzea* – doprovodný program ke Dni otců

Již třetí ročník akce, která je zaměřena na rodiny s dětmi. Podtitul – ani věda není žádná věda. Populární představení práce odborných oddělení muzea, spolupráce s příhraničními muzei (účast příhraničních rakouských muzeí), spolupráce s Masarykovou univerzitou, VUT – Fakultou chemickou, MZLU), 18. června 2011.

Labyrint pod Zelným trhem, 10⁰⁰–15⁰⁰ hod.

Návštěvnost: 550 návštěvníků

- *Divadelní léto v Biskupském dvoře* – open air divadelní představení Městského divadla Brno, mimořádně úspěšná akce, vyprodaná představení:

1. června 2011 – *Sny svatojánských nocí*

2. června 2011 – *Sny svatojánských nocí*

8. června 2011 – *Cyrano z Bergeracu*

9. června 2011 – *Cyrano z Bergeracu*

10. června 2011 – *Cyrano z Bergeracu*

Návštěvnost: 3.500 návštěvníků

- *Glass onion – Beatles revival* v Biskupském dvoře – open air koncert v Biskupském dvoře, doprovodná akce k výstavě Beatlemánie. Součástí večerní prohlídka výstavy, 2. září 2011.

Návštěvnost – 580 návštěvníků

- *Vánoční historický bazar* – historicky první předvánoční bazar, kdy lidé přinášeli předměty starší 25 let do muzea k prodeji. Uskutečnil se první adventní sobota. Velký zájem o tento typ akce, první zkušební projekt vyhodnocený jako úspěšný, stane se tradiční muzejní předvánoční akcí. Cíl – setkávání různých lidí v prostorách muzea při netradiční akci

26. listopadu 2011, Dietrichsteinský palác, přednáškový sál, 10⁰⁰ – 16⁰⁰ hod.

Návštěvnost: 425 návštěvníků

- *Alexander Jakob, klavírní koncert* – 2. prosince 2011, Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8, přednáškový sál. Vstupenky byly nabízeny jako bonus při 1. historickém vánočním bazaru.

Návštěvnost: 110 návštěvníků

Přednáškové cykly:

- Vzdělávací programy pro školy ve spolupráci s Brněnskou hvězdárnou *Země pod palbou* – o kosmických katastrofách, které ohrožují pozemský život (přednáškový sál, 9⁰⁰–12⁰⁰ hod. Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8: 13. ledna, 20. ledna, 27. ledna, 3. března, 10. března, 17. března, 17. března, 24. března, 31. března, 5. května, 12. května, 19. května, 26. května, 2. června, 9. června, 16. června, 23. června. Přednášeli: lektoři mineralogického oddělení MZM.
- CK Pangeo Tours ve spolupráci s MZM (přednáškový sál v 17⁰⁰ hod. Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8):
  1. února 2011 *Jižní Afrika* – Miroslav Dohnal, Jaroslav Michal;
  15. února 2011 *Patagonie* – Bob Stupka.
- Přednášky Českého egyptologického ústavu FF UK v Praze ve spolupráci s MZM: Přednáškový sál, Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8 v 17⁰⁰ hod.:
  2. března 2011 *Staroegyptské lékařské papyry*; přednášel: Prof. PhDr. Břetislav Vachala, CSc.;
  9. března 2011 *Egyptská mnemosymné – antické mnemotechniky a egyptské hieroglyfické písmo*; přednášel: Mgr. Renata Langráfová, Ph.D.;
  16. března 2011 *Křesťanství v oáze Baharija*; přednášel: Mgr. Marek Dospěl;
  23. března 2011 *Hrobky velmožů Staré říše a jejich výzdoba*; přednášel: Mgr. Kararina Arias Kytarová.
- Cyklus 2:
  13. dubna 2011 *Nepřavé dveře – brána z onoho světa*; přednášející: Veronika Dulíková;
  20. dubna 2011 *Neolitické skalní umění: Gilf Kebír a Džebel Uweinát*; přednášející: Mgr. Lenka Suková;
  28. dubna 2011 *Mohou zesnutí vyhnout? Náboženství po klimatických změnách*; přednášející: Mgr. Jiří Janák, Th.D.
- Doprovodný program k výstavě Beatlemánie (přednáškový sál, Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8 v 17.00 hod.):
  16. června 2011 *Beatlesovské inspirativní ozvěny na naší hudební scéně*; přednášející: Petr Gratias.
- Archeologické oddělení MZM (přednáškový sál, Zelný trh 8, v 17⁰⁰ hod.):
  20. září 2011 *Avaři a Avarský kanagát ve střední Evropě*; přednášející: doc. PhDr. Josef Zábojník, CSc.
- Historické oddělení MZM (přednáškový sál, Zelný trh 8, v 17⁰⁰ hod.):
  22. září 2011 *Beatlesovské inspirativní ozvěny na naší hudební scéně*; přednášející: Petr Gratias.
- 5. září a 12. října 2011 *Krásy historického podzemí*; přednášející: Tomáš Prokeš. MZM ve spolupráci s FF MU (Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8, v 17⁰⁰ hod.):
  26. září 2011 *Rozkvět románského stavitelství*; přednášející: Mgr. Aleš Flídr;
  2. listopadu 2011 *Rozmanitost závěru románské epochy*; přednášející: Mgr. Aleš Flídr;
  9. listopadu 2011 *Kláštery mezi romantikem a gotikou*; přednášející: Mgr. Aleš Flídr.
- Divadelní oddělení MZM (Historický sál, Biskupský dvůr):
  8. listopadu 2011 *Beseda s PhDr. Kateřinou Bečkovou*
  8. prosince 2011 *Subrety a heroiny z archivu*; přednášející: Mgr. Andrea Jochmanová, Ph.D.
- Divadelní oddělení MZM (Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8, přednáškový sál v 17⁰⁰ hod):

22. listopadu 2011 *Milníky českého romantického divadla*; přednášející: Mgr. Andrea Jochmanová, Ph.D.

- 1. prosince 2011 *Medaile a řády posledních Rožmberků*; přednášející: Ing. Josef Hrdý.

Exkurze

- 30. dubna 2011 *Ve stopách velké kolonizace / Hrady, tvrze a kostely jihovýchodního Jihlavska*; vedl: Mgr. Aleš Flídr, FF MU
- 21. května 2011 *Geologická vycházka – Mineralogicko–petrografické oddělení MZM, Květnice / Pokladnice Moravy*; vedli: Mgr. Eva Kocourková, Mgr. Vladimír Hrazdil
- 25. června 2011 *Okolo hanáckých Athén*; vedl: Mgr. Aleš Flídr, FF MU
- 24. září 2011 *Zakladatelské dílo Jana z Polné / Středověké pamětihodnosti Polenska*; vedl: Mgr. Aleš Flídr, FF MU
- 15. září 2011 *Skvosty za humny VII. / Památky rozdělené dálnicí*; vedl: Mgr. Aleš Flídr, FF MU

Akce odborných oddělení

Dětské muzeum

Sobotní programy

19. února 2011, *Balím, balíš, balíme*

21. května 2011, *Pravěcí lidé Zdeňka Buriana*

17. září 2011, *Koloniál* derniéra

12. listopadu 2011, *Černobilá sobota*

Jarní prázdniny v MZM – 14. března – 18. března 2011

Velikonoce v MZM – 15. dubna 2011

Prázdninové výtvarné čtvrtky – 14. července, 28. července, 4. srpna, 18. srpna 2011

Tradiční velká vánoční dílna – 9. prosince 2011

Metodické centrum muzejní pedagogiky

Cyklus prohlídek po seniory (*Malované vejce, Plesy, bály, masopusty..., Koloniál, Zdeněk Burian, Beatlemánie*): 12. dubna, 26. dubna, 10. května, 24. května, 7. června 2011

Etnografický ústav

16. února 2011, uvedení publikace *Erwin Raupp. Moravská Hellas 1904.*

20. října 2011, Filmový podvečer Erwin Raupp

10. listopadu 2011, Barevný podvečer

Mendelianum

25. – 26. října 2011, Mendel Forum

Pavilon Anthropos

cestopisy

- 5. ledna 2011 *Madeira*, přednášel: Petr Burian
- 11. ledna 2011 *Kamčatka*, přednášeli: Martin Hovorka, Martin Binka
- 12. ledna 2011 *Pohádková zima na severu Evropy*, přednášeli: Patrik Dekan, Petr Burian
- 18. ledna 2011 *Kanada*, přednášela: Ilona Gotzová
- 19. ledna 2011 *Eurovíkendy průvodcem CK Periskope*, přednášel: František Michlík
- 25. ledna 2011 *Austrálie a Nový Zéland*, přednášela: Zuzana Pochylá
- 26. ledna 2011 *CK Periskope*, přednášel: František Michlík

ve spolupráci s CK Livingstone

- 1. únor 2011 *Kilimandžáro*, přednášel: Rudolf Švaříček
- 8. únor 2011 *Ledová Patagonie*, přednášela: Darja Milošová
- 15. únor 2011 *Taiwan*, přednášel: Martin Hovorka
- 22. únor 2011 *Bhútán*, přednášel: Lukáš Bártek
- 1. březen 2011 *Kamerun a Čad*, přednášel: Zdeněk Hrubý
- 8. březen 2011 *Ekvádor a Galapády*, přednášela: Martina Veselá
- 15. březen 2011 *Alžírsko – krásy Sahary*, přednášel: Robert Bazika
- 22. březen 2011 *Rusko*, přednášel: Jiří Vítek
- 29. březen 2011 *Tváře Himaláje*, přednášel: Roman Kubelbeck

ve spolupráci s CK Periskope

- 2. únor 2011 *Skotsko*, přednášel: Patrik Dekan
- 9. únor 2011 *Island*, přednášel: Jan Sucharda
- 16. únor 2011 *Toulky Grónskem*, přednášeli: Jana Chlubná, Josef Chodur
- 23. únor 2011 *Fotografování divoké přírody s Petrem Slavíkem*
- 2. březen 2011 *Pobaltí a Helsinky*, přednášel: Miroslav Grass
- 9. březen 2011 *Norské hory a podhůří*, přednášel: Petr Burian
- 16. březen 2011 *Výpravy do Nitra Islandu*, přednášel: Patrik Dekan
- 23. březen 2011 *Nový Zéland*, přednášeli: Patrik Dekan, Josef Chodur
- 30. březen 2011 *Národní parky Norska a Lofoty*, přednášel: Patrik Dekan
- 6. dubna 2011 *Nepál*, přednášela: Jana Chlubná

ve spolupráci s Českým egyptologickým ústavem v Praze

- 21. březen 2011 *Severní Afrika 2011: od revolty k revoluci*, přednášel: Mgr. Jan Čuřík
- 5. května 2011 *Čím je islámské umění islámské*, přednášela: Mgr. Hana Nováková
- 12. května 2011 *Egyptské kulturní dědictví ve víru současného politického dění*, přednášela: Mgr. Hana Benešová
- 19. května 2011 *Přelití revoluční vlny z Maghribu do Mašrigu*, přednášel: Mgr. Petr Přebinda, Ph.D.
- 2. června 2011 *Káhira evoluce arabské megapole a revoluce káhirské ulice*, přednášel: PhDr. Štěpán Macháček, Ph.D.

- 13. prosince 2011 *Antarktida – báječné léto s vědci*, přednášel: MUDr. Pavel Ševčík, CSc.

Doprovodná akce: 13. října 2011 Filmový večer festivalu NAIFF

Oddělení dějin hudby

Historický sál – Biskupský dvůr MZM

27. ledna 2011 *Hudba z muzea*

20. prosince 2011 *Hudba z muzea*

15. května 2011 *Toulky barokní Evropou*

10. června 2011 *Divine Music – barokní hudba*

Numismatické oddělení

Numismatické oddělení MZM – přednáškový sál, Dietrichsteinský palác v 17⁰⁰ hod.

6. ledna 2011 *Rekonstrukce antických mincí v tvorbě Petra Souška*, přednášela: Mgr. Dagmar Kašparová, Mgr. Dagmar Grossmannová, Ph.D.

3. února 2011 *Kosmase po Voigta – portréty českých numismatiků*, přednášel: Ing. Jan Štefan, CSc.

7. dubna 2011 *Zajímavé exempláře z nálezů nejstarších mincí*, přednášel: PhDr. Luboš Polanský

5. května 2011 *Korunovační mince, žetony a jiné prestižní ražby*; přednášela: Mgr. Dagmar Kašparová

2. června 2011 *Činnost vídeňské ražebny A. Belada pro spolky v Čechách a na Moravě do roku 1918*, přednášel: Ing. Josef Hrdý

1. září 2011 *Tissafernes a počátky mincí v Malé Asii*, přednášel: PhDr. Jaroslav Bodzek

6. září 2011 *Velké české brakteáty v peněžním oběhu*, přednášel: PhDr. Roman Zaoral

3. listopadu 2011 *Počiatky razby V Uhersku a ich vztah k pražkým grošom*, přednášel: Mgr. Marek Budaj

Botanické oddělení

ve spolupráci s Českou mykologickou společností

11. ledna 2011 *Vzácné zajímavé houby severní Moravy v r. 2010*, přednášela: Ing. Helena Deckerová

25. ledna 2011 *Za houbami v roce 2010*, přednášel: RNDr. Vladimír Antonín, CSc.

8. února 2011 *Mauritius a Rodrigues – národní parky a chráněná území*, přednášel: Jiří Moravec

22. února 2011 *Houby hostýnských vrchů*, přednášel: Jiří Polčák

8. března 2011 *Pěstování hub ve světě od 18. do 21. století*, přednášel: Ing. Iva Jablonský

22. března 2011 *Výběr z houbařovy kuchyně*, přednášel: RNDr. Aleš Vít

12. dubna 2011 *Co víme o ekologii hub*, přednášel: Mgr. Daniel Dvořák

Návštěvnost v Moravském zemském muzeu

Objekt	Návštěvnost	BMN	Divadla	DM
Dietrichsteinský palác	14 746	12 300		
Biskupský dvůr (12/2009)	8 497	5 830	3 500	
Palác šlechtičen	17 784	11 800		
Pavilon Anthropos	35 085	10 800		
Památník Leoše Janáčka	1 905	310		
Památník Bible kralické	4 051			
Zámek Budišov (5–10/2010)	4 728			
Starý zámek Jevišovice (5–9/2010)	2 425			
Houbařská poradna (12/2010)	894			
Dětské muzeum				15 843
Celkem	90 115	41 040	3 500	15 843

2. Ediční oddělení

Pracovní náplň edičního oddělení Moravského zemského muzea vycházela ze schváleného edičního plánu, který byl redakční radě přednesen 6. dubna 2011. V návaznosti na ediční plán byly v roce 2011 vydány odborné časopisy, katalogy, doprovodné tisky a pozvánky k výstavám, plnobarevné propagační skládačky, publikace, měsíční informační program MZM a jiné drobné tisky pro potřeby MZM (merkantilní materiály).

Technické zpracování a vzhled tiskovin zejména časopisů, obsáhlých publikací a monografií a vnitřní část katalogů k výstavám jsou dílem redaktorů EO. Ostatní grafika vycházela z manuálu jednotného vizuálního stylu a byla zajišťována grafičkou z oddělení komunikace a marketingu.

Snahou pracovníků edičního oddělení bylo co nejkvalitnější zpracování zakázek a pre–press příprava. S tím souvisí i upgrade softwaru, který nyní nabízí širší možnosti a variabilitu zlomu. V neposlední řadě je to i 100 % využívání metody CtP osvit, kdy dochází k přímému přenosu ostrých tiskových dat na desky, a tím je zaručena maximální přesnost zpracovávaných souborů. Ke konci roku 2011 byl vybrán dodavatel této služby, který je schopen připravovat desky pro oba stroje, které jsou využívány i pro tisk našich i externích zakázek.

Tisk téměř všech materiálů byl realizován na tiskařských strojích ve vlastní tiskárně MZM – Romayor 314 (černobílá produkce menších formátů) a dvoubarevný stroj Dominant 526 P (barevné a černobílé tisky větších rozměrů). Externě byly realizovány pouze zvláště náročné barevné tisky, které formátově nebyly vhodné pro stroje MZM nebo vzhledem k dalšímu knihařskému zpracování (pevná vazba). Pro knihařské zpracování do vazby V2, respektive V8 byli využíváni externí spolupracovníci, vzhledem k tomu, že tiskárna MZM nebyla vybavena odpovídajícím knihařským zařízením.

V průběhu roku 2011 se podařilo díky podpoře výzkumné organizace MZM zajistit pro tiskárnu MZM nákup nových zařízení: především stroj GBM 950 Z5, který je určen pro lepenou vazbu (V2), dále komorový balicí stroj SC 55 pro balení do teplem smršťitelné fólie, brožovací stroj Plockmatic BM 60, který je ideální pro malonákladovou výrobu brožur. Je koncipován pro ruční nakládání listů. Umožňuje šití na „stříšku“ (vazba V1) nebo v okraji listů (vazba V3). Pro dosažení vysoké kvality tisku byl pořízen přenosný denzitometr DensiEye 700, který je určený pro výstupní kontrolu čtyř–barvového CMYK tisku.

Tím bylo dosaženo výrazného zkvalitnění práce při zhotovování jednotlivých tiskovin a zakázek. V případě lepené vazby, která je požadována ve většině případů, už není nutné využívat externích spolupracovníků jako dosud. Zabalením hotových tisků do smrštitelné fólie poskytujeme finálním výrobkům nejen ochranu, ale především koncovému zákazníkovi předáváme dílo ve formě, která je už dnes standardem ve všech polygrafických provozech.

V roce 2011 ediční oddělení připravilo a vytisklo spoustu náročných tiskovin, a to jak v malých, tak i velkých nákladech, což už bylo někdy na hranici možností tiskárny MZM. Personální obsazení je zde minimální a činnost je ve velké míře postavena na ruční práci. Nicméně dovybavením novými stroji a zařízeními došlo nejen k ulehčení od ruční práce, ale hlavně pomohlo zefektivnit výrobu.

Ediční oddělení využilo v roce 2011 možnost představit produkci MZM široké veřejnosti, a to především již tradiční účastí na mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy 2011 v Praze ve dnech 12. – 15. května 2011; dále prezentací nakladatelské činnosti MZM na knižním veletrhu v Olomouci ve dnech 9. – 11. září 2011; a nově na předvánočních trzích v Pardubicích dne 25. listopadu 2011. Také se účastnilo 1. vánočního historického bazaru v Dietrichsteinském paláci, kde byla prezentace oddělení spojena s prodejem knih, publikací a doprovodných tiskovin.

Distribuce muzejních publikací byla v průběhu roku zajišťována prostřednictvím vlastních prodejen, zejména muzejní prodejny v Dietrichsteinském paláci, zásilkovým prodejem a stálým zásobováním knihkupectví v Brně. Průběžně byla aktualizovaná nabídka nakladatelské produkce MZM na webových stránkách. Také v roce 2011 se podařilo realizovat několik prodejů publikací do zahraničí.

Ediční oddělení získávalo průběžně tržby jednak z prodeje publikací, dále přípravou a tiskem publikace pro jiného vydavatele (Kůlna historie a význam jeskyně), drobnými tiskařskými pracemi pro cizí zadavatele; další tržbu obdrželo EO z kolektivní správy od společnosti DILIA.

Přehled titulů realizovaných v roce 2011:

Časopisy

Acta Musei Moraviae – scientiae geologicae 1, 2 / 2011

Acta Musei Moraviae – scientiae biologicae 1 / 2011

Acta Musei Moraviae – scientiae sociales 1, 2 / 2011

Anthropologie 1–2, 3 / 2010

Folia ethnographica 1, 2 / 2011

Folia Mendeliana 1, 2 / 2011

Folia numismatica 1, 2 / 2011

Katalogy k výstavám, doprovodné publikace, monografie, tisky k výstavám:

Viděl světy dávno minulé (P. Kostrhun) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Subrety a heroiny (A. Jochmanová, H. Očetková) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Pravěké hornictví v Krumlovském lese (M. Oliva) – katalog k výstavě (externí tisk)

Dalibor Chatrný – Práce z roku 2010 (J. Zahradka) – katalog k výstavě (příprava MZM, tisk, knihaření ex.)

Hradní kuchyně na zámku v Jevišovicích (Z. Měchurová) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Retušery a kosti s rýhami z jeskyně Kůlna (P. Neruda) – (příprava, tisk, knihaření MZM)

Stopy minulosti (J. Mitáček, L. Galuška a kolektiv) – (příprava MZM, tisk, knihaření externě)
Paleontologické nástěnné tabule a krajiny (R. Gregorová) – (příprava, tisk MZM, knihaření externě)

Umění australských domorodců (P. Kostrhun) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)

Keltská pohřebiště na Moravě (J. Čížmářová) – (příprava, tisk, knihaření MZM)

Koloniál u pana Bajzy (Dětské muzeum) – (dotisk katalogu k výstavě, MZM)

Jeskyně Balcarka v Moravském krasu (Z. Nerudová) – (příprava, tisk, knihaření MZM)

Na cestě do nebeského Jeruzaléma. Poutnictví v českých zemích ve středoevropském kontextu (ed. J. Mihola) – (příprava, tisk, knihaření MZM)

Kůlna historie a význam jeskyně (K. Valoch a kolektiv – Správa jeskyní ČR) – (příprava, tisk, knihaření MZM)

Rozpracované tisky před vydáním a přecházející do roku 2012

Vrty v geologické praxi (M. Suk a kolektiv) – před tiskem

Od bronzu ke zlatu (L. Galuška) – monografie (podklady připraveny)

3. Výstavní oddělení

Úkolem výstavního oddělení bylo v roce 2011 zajistit všechny pořádané výstavní akce MZM podle schváleného výstavního plánu pro tento rok, který se bezezbytku naplnil.

Pracovníci výstavního oddělení se podíleli i na zajišťování řady souvisejících akcí pořádaných jinými odděleními. Jednalo se o propagační akci k výstavě *Poklady Moravy* ve Vaňkovce, zoologickou instalaci ve foyeru Dietrichsteinského paláce, instalaci výstavy pořádanou ve spolupráci s Chráněnou krajinnou oblastí Moravský kras – *Netopyři* v Paláci šlechtičen, spolupráci při přípravě drobných instalací v Podzemí Zelného trhu na Den otců a další drobnější výstavařské práce k fotografickým soutěžím, pořádaným oddělením komunikace a marketinku.

Pracovníci oddělení prováděli i další práce spojené s průběžnou údržbou a opravou stávajících stálých expozicí ve všech objektech MZM, svěřených skladových prostor a drobné odborné služby jiným oddělením.

V tomto roce dobíhaly ještě tyto výstavní projekty z roku předchozího:

- *Poklady Moravy*
- *Plesy, bály, masopusty*
- *Moravský kras*
- *Koloniál u pana Bajzy*

Pro rok 2011 byly naplánovány a realizovány tyto výstavy:

- *Káhira – skrytý půvab islámské architektury* (Pavilon Anthropos, 15. února – 2. října)
- *Zajímavosti z depozitářů MZM: Kraslice* (Mramorové sály, 1. března – 28. května)
- *Dalibor Chatrný* (Památník L. Janáčka, 10. března – 30. dubna)
- *Stálá expozice Z. Buriana: Viděl světy dávno minulé...* (Pavilon Anthropos, 10. května)
- *Beatlemánie!* (Dietrichsteinský palác, 24. května 2011 – 20. ledna)
- *Dezider Tóth: Partitury* (Památník L. Janáčka, 16. června – 28. srpna)
- *Sousedé na talíři* (Palác šlechtičen, 14. června – 31. prosince)
- *Subrety a Heroiny* (Mramorové sály, 28. června – 31. prosince)

- *Moravská Hellas 1904. Fotografie Erwina Rauppa* (Palác šlechtičen, 6. října 2011 – 20. ledna 2012)
- *Morgan O'Hara: Záznamy* (Památník L. Janáčka, 20. října – 10. prosince)
- *Viléme, Hynku, Jarmilo* (Dietrichsteinský palác, 25. října 2011 – 16. září 2012)
- *Skleněná krása* (Palác šlechtičen, 1. listopadu 2011 – 26. února 2012)
- *Austrálie* (Anthropos, 2. prosince 2011 – 2012)
- Starý zámek Jevišovice, nová expozice: Černá kuchyň
- Starý zámek Jevišovice, doplnění a úprava archeologické expozice

4. Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb

Knihovna MZM

Knihovna Moravského zemského muzea v roce 2011 v souladu se svým posláním shromažďovala, zpracovávala, zpřístupňovala vědeckou literaturu a poskytovala odborné knihovnické, bibliografické a rešeršní služby nejen odborným zaměstnancům MZM, ale i široké veřejnosti.

V současné době má knihovna MZM registrováno 892 uživatelů. Celkový počet výpůjček za rok 2011 byl 4010 svazků, z toho 960 v Ústřední knihovně MZM.

Ke konci roku 2011 měla knihovna MZM 435.126 knihovních jednotek uložených na odborných odděleních MZM a v Ústřední knihovně, roční přírůstek činil 3.090 knihovních jednotek. Na Ústřední knihovnu z tohoto počtu připadá 47.301 knihovních jednotek s ročním přírůstkem 80 ks.

Všechny knihovní fondy jsou postupně zpracovávány v AKS KPWin Sql a postupně dodávány do Souborného katalogu ČR.

Ústřední knihovna MZM je institucionálním členem regionálního výboru Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) Jižní Morava a členem Komise knihovníků muzeí a galerií AMG Jihomoravského kraje.

V roce 2011 se knihovna zúčastnila následujících akcí a projektů:

- Program VISK 5–Retrokon (Národní retrospektivní konverze katalogů v ČR), projekt MK ČR
- Projekt Česká knihovna (MZK Brno)
- Projekt UZS Zvýšení adaptability zaměstnanců organizací působících v sekci kultura (Program EU, Lidské zdroje a zaměstnanost)

V knihovně absolvovaly praxi čtyři studentky SKŠ a VOŠKIS Brno.

Muzeologická knihovna

Muzeologická knihovna obsahovala k 31. prosinci 2011 10.422 knihovních jednotek, roční nárůst činil 55 knihovních jednotek. Kromě zaměstnanců muzea ji z řad veřejnosti užívají především studenti muzeologie z Masarykovy univerzity. Dvakrát ročně je vydávána informační brožura o nových přírůstcích.

Pracoviště zajišťovalo během roku 2011 překlady a rešerše, popřípadě tlumočení pro potřeby odborných oddělení, ředitelství, edičního, výstavního a PR oddělení při vernisážích a jiných společenských akcích s účastí veřejnosti. Průběžně je vedena databáze literatury (monografie i časopisecké články) s tematikou práce s dětmi, mládeží a handicapovanými návštěvníky.

Zmínku zaslouží jazyková spolupráce na přípravě výstavy Messel on Tour (realizované geologicko–paleontologickým oddělením), včetně služební cesty do Německa v souvislosti s přípravou této výstavy, překlady veškerých textů i několika verzí smlouvy o zápůjčce výstavy. Dále pracoviště jazykově spolupracovalo na výstavě Káhira – islámská architektura (v pavilonu Anthropos), zajistilo tlumočení při akcích ke Dni otců, při návštěvě australské velvyslankyně, lotyšského velvyslance apod.

Archiv MZM v roce 2011

Spisovna MZM zajišťovala nadále veškeré standardní služby a ke zpracování přijala rozsáhlý soubor písemností z ředitelství muzea. Archiv pokračoval v katalogizaci a inventarizaci jednotlivých fondů, zejména uložených na Etnografickém ústavu (přírůstek 8 archivních kartonů na celkový počet 220) a v ústředním archivu, kde byly zpracovány písemnosti Ústavu Anthropos (4 kartony) k celkovému stavu fondu 366 kartonů.

Archiv navštěvovalo 22 badatelů, mnoha dalším zájemcům byly poskytovány konzultace. Průběžně archiv pracuje na digitalizaci fondů, která by se měla urychlit a dále rozvíjet směrem k snadnějšímu zpřístupnění pomocí webového rozhraní s pořízením datového úložiště. Prioritou digitalizace jsou nejstarší části fondů z 19. století.

Archivář se účastnil mezinárodní konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě, kterou na přelomu listopadu a prosince uspořádal Národní archiv ČR.

METODICKÉ CENTRUM MUZEJNÍ PEDAGOGIKY (MCMP)

Základním cílem projektu MCMP pro rok 2011 bylo navázání na činnost v předchozím roce, kdy se od 1. září metodické centrum vyčlenilo z Dětského muzea. Pokračovala tvorba vzdělávacích programů pro děti a mládež, včetně handicapovaných, monitorování vývoje oboru muzejní pedagogiky v ČR i v zahraničí a zkvalitnění a rozvinutí činnosti centra prostřednictvím jednoletých a víceletých projektových záměrů.

Sledování a zkoumání vývoje oblasti muzejní pedagogiky ve spolupráci s ostatními metodickými centry a odbornými institucemi v ČR i zahraničí

Rok 2011 byl vyhlášen Evropským rokem dobrovolnictví, metodické centrum proto věnovalo zvláštní pozornost fenoménu dobrovolnictví v oblasti kultury, zejména jeho využití v paměťových institucích. Podpora rozvoje dobrovolnictví v muzeích a galeriích byla vyhodnocena také z pohledu muzejní pedagogiky. MZM se stalo spolupřadatelem akcí na podporu dobrovolnictví v oblasti kultury, z nichž za nejvýznamnější lze považovat celonárodní kolokvium s mezinárodní účastí *Muzea pro všechny. Handicapovaní a dobrovolníci v kulturních institucích ČR* (Brno, 3. – 4. listopadu 2011). Dále se zapojilo do Týdne dobrovolnictví (průvod dobrovolníků, prezentace na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity).

V roce 2011 se činnost metodického centra v souvislosti s vývojem a reflexí stavu muzejní pedagogiky zaměřila na:

a) hledání možných cest muzejně–pedagogické práce s cílovou skupinou:

- děti a mládež se zdravotním postižením, především práce s mentálně handicapovanými a vozíčkáři:

Pilotní projekty *Na bále, Bavte se s loutkami* a *Zážitková keramická dílna*, jejichž hlavním cílem bylo umožnit osobám se zdravotním postižením zážitkově a poznatkově zpracovat sbírkové předměty prostřednictvím hudební, výtvarné a taneční tematicky zaměřené dílny, oslovit primární cílovou skupinu dětí a mládeže se zdravotním postižením i sekundární cílovou skupinu (pedagogické pracovníky ústavů sociální péče, pedagogy a studenty vysokých škol, pedagogy volného času a dobrovolníky) k prohloubení další spolupráce s cílem podpory zájmu o poznávání kulturního dědictví prostřednictvím muzea.

Film *Koloniál pana Bajzy*, inspirovaný stejnojmennou aktuální výstavou Dětského muzea, byl natočen ve spolupráci s Občanským sdružením Veleta. Je umístěn na webových stránkách MCMP a bude uveden na 6. ročníku mezinárodního festivalu (ne)herců s mentálním a kombinovaným postižením Mental Power Prague Film (31. května – 2. června 2012).

Dvouletý mezinárodní pilotní projekt *Make–Able, práce s mentálně handicapovanými v kulturních institucích* – programová část setkání v italském Udine, informace o setkání ve Valencii a o průběhu projektu jsou zveřejněny v elektronické podobě na webových stránkách www.mcmp.cz. Ve druhé polovině roku 2011 byla spolupráce na tomto projektu s Muzeem Ústí nad Labem pozastavena z důvodu personálních změn.

Výsledky hledání a ověřování metod muzejně pedagogické práce s handicapovanými byly zveřejněny v referátu *P. Vykoupilové: Jsme–li zdraví, pak nejen pro sebe*, který byl přednesen na celonárodním kolokviu Asociace muzeí a galerií s mezinárodní účastí s názvem *Muzea pro všechny. Handicapovaní a dobrovolníci v kulturních institucích ČR* (Brno, 3. – 4. listopadu 2011).

Výstupy pilotních projektů včetně jejich hodnocení a metodických doporučení jsou v elektronické podobě zveřejněny na www.mcmp.cz.

– senioři

Dotazníkový Výzkum názorů muzejních návštěvníků ve věku 55+, zjišťující názory, potřeby a požadavky starších návštěvníků na „úroveň přátelského prostředí muzea pro seniory“ proběhl ve dvou úrovních – lokální a celorepublikové. Výsledky výzkumu byly předneseny v na odborném semináři *Senioři v muzeu*, věnovaném problematice práce se seniory v kulturních institucích (Masarykovo muzeum v Hodoníně 14.–15. června 2011), v rámci referátu *Muzea pro starší a pokročilé? Několik poznatků z průzkumu problematiky* (E. Jelínková), který je uveřejněn na webových stránkách MCMP.

Pilotní projekt Muzeum pro starší a pokročilé – cyklus moderovaných prohlídek, besed s autory výstav, zájmových programů a setkání ve spolupráci s odbornými odděleními MZM, měl za úkol ověřit a vyzkoušet tuto formu programů určených speciálně pro seniory. Průběh projektu včetně jeho evaluace a konkrétních návodů byl zveřejněn na webových stránkách MCMP.

Projekt digitalizace vybraných sbírkových předmětů a jejich umístění na webu MCMP byl realizován s firmou Enviom v rámci koncepce interaktivních vzdělávacích programů, prioritně určených seniorům a osobám s poruchami hybnosti se zájmem o soustavné vzdělávání, avšak s omezeným přístupem do kulturních zařízení a památkových objektů z důvodu pohybového handicapu či jiných zdravotních důvodů. Firma Enviom ve spolupráci s odborníky ČVUT zdarma zpracovala v 3D formátu sbírkové předměty MZM (mineralogie: lepidolit, archeologie: středověký hrnec, etnografie: svatební čepec). Experiment ukázal, že současná dostupná kvalita zobrazení je pro účely vzdělávacích programů zcela nevyhovující pro nedostatečnou věrohodnost zachycení povrchů originálních sbírkových předmětů a značným finančním nákladům. Na základě této zkušenosti nepovažujeme v současné době využívání zobrazení získaných pomocí 3 D digitalizace za využitelné pro účely muzejně–pedagogické práce.

– dobrovolníci

Pilotáž práce s dobrovolníky v MZM vyústila v přípravu podkladů pro zpracování metodiky pro práci muzeí s dobrovolníky. Zkušenosti z této činnosti byly prezentovány na konferenci *Muzea pro všechny. Handicapovaní a dobrovolníci v kulturních institucích ČR* (Brno, 3. – 4. listopadu 2011) referátem *Dobrovolnictví, prostředník mezi muzeem a veřejností* (T. Drobný).

– komunity, národnostní menšiny

MCMP se zaměřilo taktéž na muzejně–pedagogickou práci s komunitami a národnostními menšinami. Ve spolupráci s nimi byly připraveny doprovodné programy (*Muzejní noc, Poklady Moravy, Sousedé na talíři*).

b) evaluace dosavadní činnosti MCMP (2004–2010)

Metodické výstupy obsahující soupis modelových interaktivních a putovních výstav Dětského muzea, které bylo v letech 2004–2010 pověřeno činností Metodického centra muzejní pedagogiky, byly zpracovány a jsou v elektronické podobě trvale k dispozici muzejním pedagogům na webových stránkách www.mcmp.cz.

c) spolupráce s ostatními centry a institucemi

Nezanedbatelnou součástí činnosti MCMP byla spolupráce s ostatními kulturními institucemi (Brněnské kulturní centrum, Středisko volného času Lužánky, ÚSP Kociánka, Sdružení Veleta, o. s., Muzeum romské kultury a dalšími muzei), metodickými centry a vysokými školami na přípravě pilotních projektů a vzdělávacích akcí. Ve druhém pololetí roku se MCMP zaměřilo na rozvíjení spolupráce s vysokými školami, zejména s Filozofickou fakultou a Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity a s Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci.

Tvorba metodických materiálů pro potřeby muzeí v písemné i elektronické podobě tak, aby podporovaly využití potenciálu muzejních sbírek

Hlavním výstupem všech pilotních projektů (pilotní projekty práce s dětmi a mládeží se zdravotním postižením, se seniory a s dobrovolníky) jsou metodické materiály, umístěvané v elektronické podobě na webové stránce www.mcmp.cz i v tištěné podobě (*Dobrovolníci pro kulturu, dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*, IDU, 2011, ISBN 978-80-7008-268-3) s praktickými ukázkami, konkrétními návody a odkazy. V závěru roku se MCMP aktivně zapojilo do jednání tematické skupiny Dobrovolnictví v kultuře Evropského roku dobrovolnictví, tvorby metodiky *Dobrovolnictví v kultuře*, přípravy metodického doporučení pro oblast dobrovolnictví v muzeích a galeriích.

Poskytování informací, konzultací a služeb odborné i široké veřejnosti

V rámci naplňování Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví a poslání Metodického centra muzejní pedagogiky byly poskytovány pracovníkům muzeí a dalším správcům sbírek informace a služby formou konzultací, tištěných materiálů, webových prezentací. Odborné výstupy byly prezentovány při aktivní účasti na konferencích, kolokviích a seminářích, například konference *Muzeum a škola* (Zlín, 16. – 17. března 2011); seminář *Senioři v muzeu* (Masarykovo muzeum, Hodonín, 14. – 15. června 2011), konference *Muzea pro všechny. Handicapovaní a dobrovolníci v kulturních institucích ČR*. (Brno, 3. – 4. listopadu 2011). MCMP ve spolupráci s AMG připravilo seminář v Muzeu skla a bižuterie *Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku při AMG* (Jablonec n. N., 5. – 6. září 2011).

Součástí našich služeb odborné veřejnosti byla odborná příprava a organizace celorepublikového semináře pro muzejní pedagogy *Senioři v muzeích* (Moravské zemské muzeum, Brno, 28. listopadu 2011), vedení seminářů pro studenty PedF a FF MU, Katedry archeologie a muzeologie MU, Vysoké školy obchodní a hotelové v Brně.

MCMP zahájilo přípravu vzdělávacího kurzu muzejní pedagogiky, a to jeho zaměření, obsahu, výběrem přednášejících a zpracováním prvních anotací studijních předmětů. K zabezpečení vzdělávacích aktivit Metodického centra muzejní pedagogiky pro rok 2012 se uskutečnila adaptace prostorů a vybavení učebny s pomocí finančních prostředků z grantu Kulturní aktivity v prostorách Moravského zemského muzea. S využitím finančních prostředků tohoto grantu byla rozšiřována muzejně-pedagogická knihovna.

Prezentace a propagace činnosti Metodického centra muzejní pedagogiky odborné i široké veřejnosti

Činnost MCMP byla prezentována a propagována mezi odbornou veřejností prostřednictvím účastí na odborných seminářích, kolokviích a konferencích, kulatých stolech MŠMT, dále prostřednictvím odborného tisku a elektronickou cestou na webových stránkách MZM

a MCMP; formou vzdělávacích akcí a doprovodných programů (tiskové konference, reportáže pro Českou televizi) i prostřednictvím práce s dobrovolníky. Aktivně jsme se zapojili do Evropského roku dobrovolnictví podporou Týdne dobrovolnictví, Mezinárodního dne dobrovolníků a Průvodu dobrovolníků.

Na počátku druhé poloviny roku 2011 byly zpřístupněny webové stránky MCM, které jsou ve své struktuře i obsahu stále přizpůsobovány rozvíjejícím se potřebám prezentace jeho činnosti.

METODICKÉ CENTRUM PRO INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE V MUZEJNICTVÍ (CITEM)

V porovnání s rokem 2010, kdy byl úspěšně přijat a zahájen projekt *Zavedení integrovaného systému správy sbírek (I3S)*, představoval začátek roku 2011 velké zklamání, nejen pro zaměstnance CITEM. Na základě doporučení zřizovatele MK ČR byl projekt I3S 12. ledna 2011 oficiálně ukončen. Rozpracované materiály byly uzavřeny a odeslány na MK ČR.

Na základě aktualizovaného rozboru možných řešení vypracovaného v CITEM a průzkumu mezi uživateli Demus uspořádanému OMG bylo CITEM v září pověřeno převodem Demusu do prostředí MS Access 2010. Do konce roku se podařilo do fáze prvního testování dopracovat dva z celkem jedenácti modulů Demusu.

Další významnou aktivitou CITEM byl projekt *Národní autority v muzeích a galeriích – interoperabilita s NK ČR*, který byl ke konci roku 2011 uzavřen vydáním certifikované metodiky a zveřejněním dalších základních výsledků projektu, mezi nimi i fungující databáze Muzejních autorit přístupné veřejnosti. Projekt sice oficiálně skončil, ale práce budou pokračovat i nadále, neboť v podmínkách projektu je i udržitelnost jeho výsledků po dobu nejméně pěti let.

Velmi oceňovanou složkou práce CITEM je pořádání seminářů na téma digitalizace v muzeích. Zájem převyšuje nabídku limitovanou administrativními komplikacemi při sjednávání externích lektorů. Pořádání seminářů by však pokračovat mělo, bylo by škoda, aby se MZM a CITEM vzdalo této možnosti zviditelnění.

Následuje podrobnější popis aktivit v jednotlivých kapitolách činnosti CITEM.

I3S (Integrovaný systém správy sbírek)

Jak již bylo popsáno v úvodním přehledu, byl projekt I3S 12. ledna 2011 zastaven. V průběhu ledna a února byly provizorně dokončeny a uzavřeny rozpracované analytické materiály, zejména technické zadání pro výběrové řízení na implementaci projektu. Všechny texty byly 10. března 2011 odeslány na OMG MK ČR. Představují jediný výstup z projektu a dosud nebyly nikomu dalšímu poskytnuty.

K otázce software pro správu sbírek pro muzea v ČR proběhlo na OMG MK ČR několik jednání, na nichž MZM zastupoval jeho statutární zástupce. CITEM dostalo za úkol aktualizovat rozbor variant řešení s přihlédnutím k aktuální situaci. Rozbor byl odeslán na OMG MK ČR 8. dubna 2011.

Na pracovním jednání OMG dne 9. června 2011 bylo dohodnuto ustanovení odborné komise pro stanovení dalšího postupu při řešení této problematiky. K získání podkladů pro činnost této komise bylo rozhodnuto uspořádat jednoduchý průzkum u stávajících uživatelů systému Demus pomocí elektronického dotazníku. Průzkum provedl OMG v průběhu července a srpna. Po vyhodnocení OMG doporučil CITEM převod poslední verze Demus01 do Access 2010.

Od září se převodu Demusu věnuje jeden zaměstnanec na plný úvazek. Teprve v průběhu prosince se podařilo uzavřít smlouvy o dílo a na převodu a testování pracovali i dva externisté. Původní představa CITEM, že na nové variantě řešení budou naplno pracovat od května dva externí spolupracovníci, na niž byla nastavena i výše dotace, nemohla být naplněna. Nevyužité prostředky byly na žádost MZM a se souhlasem OMG použity na vybavení učebny v nově získaných prostorách na Kapucínském náměstí a na úpravy těchto prostor.

Vedlejším důsledkem zastavení projektu I3S je fakt, že původně plánovaný rozvoj portálu autorit nebude možný v rámci systému I3S. Povinné udržení výsledků projektu *Národní*

autority v muzeích a galeriích – interoperabilita s NK ČR musí proto být financováno z dotace na provoz CITEM.

Autority v prostředí muzeí a galerií

Projekt *Národní autority v muzeích a galeriích – interoperabilita s NK ČR* skončil podle plánu k 31. prosince 2011. V průběhu roku pokračovala praktická práce s daty. Do čištění a doplňování dat byla zapojena skupina pěti schopných a iniciativních kurátorů z institucí, které poskytly svá data jako základ muzejní autoritní databáze. Pro tyto kurátory uspořádalo CITEM jednodenní setkání 15. února 2011 v Brně. Práce kurátorů byla kontrolována supervizory v CITEM, komunikace byla vedena prostřednictvím e-mailů a sdílené přehledové tabulky v GoogleDocs.

Při práci byla průběžně zpřesňována metodická pravidla a návody. Výsledkem je metodika Tvorba autoritních záznamů pro potřeby muzeí a galerií, zveřejněná spolu s dalšími výsledky projektu na www.citem.cz. Metodika prošla úspěšně certifikačním řízením a 23. ledna 2012 obdrželo CITEM osvědčení o její certifikaci.

Všechny vývojářské práce realizovala firma Cosmotron Bohemia, s.r.o. ve spolupráci s řešitelským týmem projektu. Byl rozšířen okruh funkcí editačního rozhraní, zejména v oblasti katalogu zdrojů, a provedeny úpravy v zájmu pohodlnější práce. Editační rozhraní tak pokrývá většinu potřeb uživatelské správy dat, pro výjimečné operace lze i nadále použít starší Z-client ARL. Editační rozhraní bude i nadále přístupné jen vybraným vyškoleným a registrovaným zpracovatelům dat z okruhu kurátorů muzeí a galerií.

Prohlížeč rozhraní pro čtení Muzejních autorit bylo v roce 2011 dále upraveno a po ukončení projektu je veřejně přístupné na <https://vega.nkp.cz/i2/i2.entry.cls>.

Byla dojednána a uzavřena servisní smlouva s firmou Cosmotron, zaručující bezproblémový chod aplikace tak, aby databáze muzejních autorit mohla být nadále doplňována a využívána. Díky vstřícnosti Národní knihovny ČR je Muzejní autoritní databáze provozována na serveru Vega v NK ČR. Provoz byl v průběhu celého roku bezproblémový. Do budoucna je tento režim využívání volné kapacity serveru NA ČR zakotven v Dohodě o zajištění provozu muzejních autorit, uzavřené mezi MZM a NK ČR.

Řešitelský tým prezentoval dosavadní výsledky projektu na několika významných konferencích: INFOS 2011 9. – 11. května 2011 ve Staré Lesné, CASLIN 13. června 2011 v Brně, ICOM CIDOC 4. – 9. září 2011 v Sibiu a Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 30. listopad – 1. prosinec 2011 v Praze.

Projekt INTERPI, jehož nositelem je Národní knihovna spolu s Národním archivem, volně navazuje na projekt muzejních autorit. Na rozdíl od našeho projektu, který se soustředil na personální autority, by se měl týkat všech typů autoritních záznamů.

Registr sbírek výtvarného umění

Společný projekt CITEM a Rady galerií ČR (RG) – Registr sbírek výtvarného umění – úspěšně pokračoval i v tomto roce. V Registru bylo ke konci roku 84.676 záznamů z osmnácti galerií. Uskutečnily se dvě schůzky pracovní skupiny.

Muzejní autority (MA) v tomto projektu nachází praktické uplatnění. Pracovní skupina připravila podle Muzejních autorit Rejstřík autorů s ověřenými jmény a základními údaji, který je součástí Registru. Galerie mají možnost tyto údaje k autorům ve svých dokumentačních systémech získat pomocí importního nástroje v prostředí Demusu.

Při tvorbě Rejstříku vzniká současně seznam osobností, které v databázi NA dosud nejsou a prostřednictvím MA by se tam v dalších letech mohly dostat. To by mělo být těžištěm další práce v roce 2012.

Projekt byl prezentován na Senátu RG 2. – 3. května 2011 v Roudnici nad Labem, na setkání řešitelů projektu Central European Art Database 24. – 25. listopadu 2011 v Olomouci a na řadě dalších akcí, včetně výroční konference ICOM CIDOC 4. – 9. září 2011 v Sibiu v Rumunsku.

Demus

CITeM i nadále poskytuje podporu všem uživatelům systému pro správu sbírek Demus01 i Demus99 v jeho současné podobě. Jde o poradenskou službu, zdokonalování nápovědy a přípravu návodů k řešení problémových situací množících se s rostoucí nekompatibilitou systémového prostředí (Demus ve Windows7 apod.). CITeM i nadále poskytuje uživatelům Demusu školení, viz níže.

Již v roce 2010 byl vytvořen nástroj pro export dat z Demus01 Geologie pro projekt Europeana Local, v roce 2011 byl doplněn pro moduly Demus01 – Fotoarchiv, Výtvarné umění (ve spolupráci s Moravskou galerií), Katalog a Archeologie.

Ve spolupráci s mineralogickým oddělením MZM byl úspěšně otestován import vybraných dat na zkušební portál Europeany (97 záznamů mineralogických vzorků). Na konci dubna 2011 byly tyto záznamy poskytnuty oficiálně k publikování na ostrém portálu Europeany.

V roce 2011 bylo distribuováno celkem osmnáct modulů do jedenácti institucí. Pro dvě instituce byl proveden převod cca 33 tisíc záznamů o sbírkových předmětech z různých formátů do Demusu.

Jedním z nejdůležitějších úkolů CITeM je od rozhodnutí OMG v polovině září převod systému Demus do prostředí MS Access 2010. Převod je velmi náročný vzhledem k tomu, že kompatibilita produktů Microsoft se týká jen běžných základních funkcí, kdežto Demus využívá možností MS Access do krajnosti a navíc se jedná o převod přes několik verzí. Náročnost zvyšuje i fakt, že Windows 7 a MS Access 2010 existují v několika variantách s poněkud odlišným chováním, a proto je nutno Demus testovat ve všech možných kombinacích. Do konce roku 2011 byly z celkem jedenácti modulů převedeny první dva (Katalog a Evidence) a dostaly se postupně do etapy testování.

ProMuS

Univerzální prohlížeč ProMuS byl dodán do dalších dvou institucí. Jeho nejvýznamnějším využitím však je i nadále Registr sbírek výtvarného umění, zmíněný zde samostatně.

MichaelPlus

Společně s oddělením informatiky MZM se dařilo udržovat serverovou infrastrukturu, i na ní běžící aplikaci Michael Plus v plně funkčním a on–line dostupném stavu. Aplikační software i data o jednotlivých digitálních sbírkách jsou průběžně zálohována.

MZM je i nadále členem neziskové asociace Michael Culture AISBL. Generálního shromáždění v Římě 28. dubna 2011 se zúčastnila RNDr. Kocinová. Na jednání byl schválen rozpočet na rok 2011 a domluven postup v aktualizaci aplikací na národních serverech. O aktualizaci jsme projevíli zájem a na vyžádání jsme začátkem června zaslali data i software pověřeným zástupcům Michael AISBL. V prosinci jsme obdrželi potřebné soubory, ovšem bez návodu. Vzhledem k tomu, že evropský portál byl od listopadu 2011 nefunkční, vážeme jakýkoliv zásah do českého národního portálu na jasné direktivy od autorů. Aktualizace proto dosud provedena nebyla.

Úložiště dat

Datové úložiště vybudované ve spolupráci MZM a Technického muzea v Brně funguje bez problémů, je však poměrně málo využíváno. Částečně je to způsobeno tím, že dosud nebyla

vydána interní směrnice a nebyla ani uzavřena dohoda o společném provozování úložišť MZM a TMB, přestože podklady dodalo CITEM již v roce 2010.

Práce pro MK ČR

Podle požadavku OMG MK ČR na lepší zajištění databáze CES byla na server MZM převedena, otestována a zdokumentována celá aplikace CES z MK ČR. Na základě dohody o provedení práce Mgr. Ševčík provedl úpravy aplikace v souvislosti s jinou verzí php a kódováním databáze. Bylo vyřešeno i každodenní automatické zálohování dat CES na server MZM. V současnosti je celá aplikace na serveru MZM funkční, aktuální data pro ni se získávají obnovou poslední verze dat ze zálohy.

Uživatelům aplikace CESik poskytoval CITEM podporu ve formě distribuce CESik, průběžně aktualizované nápovědy, poradenské linky, školení, analýzy a úprav dat.

Zajišťovali jsme správu aplikace a databáze Restitution–Art. Databáze byla v průběhu roku dvakrát aktualizována novými daty Uměleckoprůmyslového muzea. Celá aplikace bez problému a výpadků běžela po celý rok.

Na žádost OMG MK ČR jsme aktualizovali elektronický dotazník pro on–line vykazování činnosti muzeí. K dotazníku byly přidány i nástroje pro vyhodnocení ve vztahu k výsledkům z předchozích let. Dotazník je připraven pro využití i v dalších letech.

Práce pro MZM

Pro pracovníky odborných oddělení jsme připravili řadu školení, zaměřených jak na obecné programy (Zoner PhotoStudio, PowerPoint), tak i na specializovaný muzejní SW Demus, zejména Archeologický modul. Vedle toho poskytujeme průběžně poradenskou službu.

Poskytovali jsme podporu při přípravě prezentačních materiálů – vystoupení na konferencích, katalogy a CD z výstav. Nejvýznamnějším výsledkem je CD “Květiny bílé na cestě” dokumentující sbírku svatebních šatů Etnografického ústavu MZM.

Ve spolupráci s Metodickým centrem muzejní pedagogiky řešilo CITEM specifikaci technických kvalitativních parametrů pro přípravu 3D prezentací. Po odchodu vedoucí centra muzejní pedagogiky se v této aktivitě nepokračovalo.

Zabezpečovali jsme přípravu dat pro statistiku NIPOS a výkaz činnosti muzeí OMG.

Zabezpečovali jsme zpracování a předávání dat MZM do CES pomocí programu CESik.

Poskytovali jsme metodickou pomoc při internetovém zpracování výsledků grantových úkolů (RIV), zabezpečili přípravu a předání souhrnného souboru výsledků za MZM.

Pro připravovanou učebnu v budově na Kapucínském náměstí jsme byli přizváni ke konzultaci při sestavování požadavků na vybavení.

Semináře, konference

Ve spolupráci s NTM Praha jsme uspořádali dva prakticky zaměřené dvoudenní semináře *Muzea a digitalizace* věnované dlouhodobému ukládání dat, problematice metadat a identifikace muzejních objektů s využitím bezkontaktních technologií snímání dat. První seminář 18.–19. října v Brně, druhý 25.–26. října v Praze. V průběhu uvedených čtyř dnů se seminářů zúčastnilo více než sto zaměstnanců nejen z muzeí a galerií, ale i z archivů a ústavů památkové péče.

Na dalších akcích jsme se podíleli svými aktivními příspěvky:

28. dubna 2011 Michael Culture AISBL Gen. Assembly (Řím, Itálie, Michael Culture AISBL)

2. – 3. května 2011 Senát Rady galerií ČR (Roudnice nad Labem, Rada galerií ČR)

9. – 11. května 2011 INFOS 2011 (Stará Lesná, Slovensko, Spolok slovenských knihovníkov)

18. – 20. května 2011 Počítačová podpora v archeologii (Dalešice, Ústav archeologie a muzeologie FF MU)
13. června 2011 CASLIN 2011 (Brno, Masarykova univerzita)
4. – 9. září 2011 XXIII. výroční konference CIDOC ICOM (Sibiu, Rumunsko, Komise CIDOC ICOM)
7. září 2011 35. seminář knihovníků muzeí a galerií ČR (Český Těšín, Komise knihovníků Asociace muzeí a galerií ČR)
18. – 19. října 2011 Muzea a digitalizace III. (Brno, CITE M)
25. – 26. října 2011 Muzea a digitalizace III. (Praha, CITE M)
1. – 2. listopad 2011 podzimní seminář Botanické sekce AMG (Brno, Asociace muzeí a galerií)
3. listopad 2011 Seminář ČIS věnovaný problematice audiovizuálních médií v paměťových institucích (Praha, Česká informační společnost, o. s.)
24. – 25. listopad 2011 setkání řešitelů projektu Central European Art Database (Olomouc, Muzeum umění)
30. listopad – 1. prosinec 2011 Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě (Praha, Národní archiv)

Většina příspěvků ze seminářů je vystavena na <http://www.citem.cz>.

Školení

Provedli jsme celkem dvacet školení, z nich absolutní většina (16) byla na téma Demus, další témata byla CESik, Zoner Context, převody dat apod. Celková účast byla 135 osob ze sedmnácti institucí. Většinou jde o muzea a galerie, dvě školení na téma Demus však byla uspořádána ve spolupráci s Filosofickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně, katedrou muzeologie, výhradně pro studenty externího i denního studia. Rozsáhlejší námi pořádané semináře jsou uvedeny v předchozí kapitole. Individuální konzultace statisticky nesledujeme.

Publikační činnost

Andrejčíková, Naděžda; Lenhart, Zdeněk; Podolníková, Jarmila; Šubová, Jana: *How to offer more to users*. ProInflow [online]. 14. 10. 2011 [cit. 14. 11. 2011]. Vychází výhradně v elektronické podobě. Dostupný z WWW: <http://pro.inflow.cz/how-offer-more-users>, ISSN 1804–2406.

Cigánek, David: *Mezioborové autority v muzejní a galerijní praxi*. In: Muzeum 49, 2011, č. 2, s. 7–11, ISSN 1803–0386.

Lenhart, Zdeněk; Podolníková, Jarmila: *Komu autority nestačí?*. In: INFOS 2011: Zborník z 36. medzinárodného informatického sympózia o nových výzvach 21. storočia pre pamäťové inštitúcie: Nové rozmery informačného univerza [online]. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov, 2011 [cit. 15. 11. 2011]. INFOS 2011, s. 147–157. Dostupné na internetu: <http://vili.uniba.sk/AK/INFOS2011.pdf>, ISBN 978–80–970693–0–8.

Nováková, Lenka; Kocinová, Marie: *Květiny bílé po cestě* [CD–ROM]. Brno: Moravské zemské muzeum, 13. prosince 2011, ISBN 978–80–7028–180–2.

Drobné popularizační články na www.citem.cz.

Zahraniční služební cesty

- Řím (Itálie), 28. – 29. dubna 2011, Marie Kocinová, Michael Culture AISBL
- Stará Lesná (Slovensko), 9. – 11. května 2011, Jarmila Podolníková, mezinárodní sympozium INFOS 2011

- Sibiu (Rumunsko), 4. – 9. září 2011, David Cigánek, konference ICOM
- Bratislava (Slovensko), 8. prosince 2011, Zdeněk Lenhart, Jarmila Podolníková, pracovní schůzka (SNM)

ODBORNÝ ÚSEK

Společenské vědy

HISTORICKÉ ODDĚLENÍ

Také v průběhu roku 2011 pokračovala jednání mezi MZM, Městským výborem Českého svazu bojovníků za svobodu a VFU v Brně, jejichž cílem bylo zajistit důstojný provoz Pamětní síně, jež se nalézá v Národní kulturní památce Kounicovy studentské koleje. Po vyřešení všech majetkoprávních záležitostí mezi zúčastněnými stranami bude historické oddělení pečovat o provoz Pamětní síně, spravovat zde umístěnou expozici (včetně všech sbírkových předmětů a mobiliáře) a zajišťovat průběh stěžejních pietních vzpomínkových akcí u příležitosti různých památných dnů. NKP Kounicovy studentské koleje VFU Brno, jakož i tamtéž umístěný Památník odboje, zahrnující rovněž místo konání poprav československých vlastenců pod reliéfem sv. Václava a bezprostředně přiléhající prostory, jsou symbolem boje našeho lidu za svobodu a proti bezpráví.

Historické oddělení se podílelo na ukončení hlavního výstavního projektu MZM v roce 2010 *Poklady Moravy* v budově bývalého Federálního shromáždění (dnes nová budova NM) v Praze (ukončeno 15. srpna 2011, *J. Mitáček*). Autorský podíl mělo pracoviště rovněž na výstavě NM *Beatlemánie!*, brněnská verze 25. května 2011 – 22. ledna 2012, předtím do dubna 2011 v Praze, *J. Břečka*). Probíhali přípravné práce na výstavu *Vutrpení a boji. Brněnští Židé v osudových momentech XX. století* (Vl. *Schildberger*, *J. Břečka*, *J. Mitáček*), která bude otevřena 13. března 2012. Společně s NM připravilo pracoviště výstavu *Rudá muzea* v Národním památníku Vítkov, 6. prosinec 2011 – 4. března 2012 (*J. Mitáček*, *J. Břečka*, *Z. Fišer*).

Taktéž v roce 2011 zaznamenalo historické oddělení další úspěch na poli archeologie mapující místa spojená s historií II. světové války (Vl. *Schildberger* a *J. Břečka*). V srpnu 2011 došlo k objevu místa pádu německé stíhačky Messerschmitt Bf 109G10, sestřelené u Telnice u Brna během leteckých soubojů při osvobození města Brna. Ze země byl vyzdvižen motor a dalších 236 relikvů z letadla. Celý případ byl dokumentován a také zveřejněn v médiích.

Další úspěšný rok má za sebou rovněž Památník Bible kralické, kde se ve spolupráci s dalšími složkami MZM a především místním obecním úřadem stále daří udržovat vysoký standart služeb poskytovaných veřejnosti.

Ani v roce 2011 historické oddělení nevyšlo naprázdno ve svých dokumentárních programech. Z nejcennějších akvizic je nutno uvést zisk vzpomínek plk. Otty Wagnera důstojníka čs. zahraniční armády a Cizinecké legie ve Francii a Africe v letech II. světové války, další část pozůstalosti bratří Františka a Jana Bernasových, příslušníků druhého domácího a zahraničního odboje a množství dalších drobných výstrojních, výzbrojních a jiných dokladů (především faleristických) vážících se především k I. a II. domácímu i zahraničnímu národnímu odboji.

Výraznou pomocí odborným aktivitám pracoviště naopak byla činnost emeritního pracovníka MZM PhDr. S. Brodessera v rámci dokumentačních digitalizačních aktivit pracoviště v konotacích úkolů VO MZM (úvazek 0,5). Na setrvalé úrovni zůstává konzervátorské a depozitární zázemí historického oddělení.

Vědeckovýzkumná činnost

Grantové projekty

J. Mitáček

Svým badatelským zájmem inklinuje ke studiu starších církevních dějin se zaměřením na řádové komunity. Pokračuje ve studiu historie významné církevní korporace – řádu johanitů, především s důrazem na její zakotvení v českém a moravském prostředí, kultuře a povědomí širokých vrstev. I v roce 2010 dále věnoval pozornost i dalším aktuálním tématům moravské historiografie, výzkumu vnitřních sociálních struktur moravských královských měst v předhusitském období, mikrohistorii východní a západní Moravy a vývoji a proměnám hraničního prostoru východní Moravy situovaném ve středověku mezi Moravou a horními Uhrami (Slovenskem) v 10. až 14. století. V rámci IZ MZM rovněž plnil funkci zástupce řešitele doc. PhDr. Ludka Galušky, CSc., byl také jedním ze správců VO MZM.

Z. Fišer

Pokračoval ve studiu vývoje národního obrození. Konkrétní pozornost pak byla věnována především osobnostem rusavského pastora D. Slobody, dále V. Šembery a dalších, kteří představovali dobovou intelektuální elitu, sledována byla komunikace moravských a slovenských osobností kulturního života především druhé poloviny 19. století. Na Historickém ústavu FF MU Brno se spolupodílel na výzkumném záměru *Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura*. Pokračoval ve spolupráci s redakcí *Biografického slovníku českých zemí*, který vydává Historický ústav AV ČR v Praze. Zpracoval hesla Antonín Dudík, Beda Dudík a Jan Dvořáček. Široká archivní heuristika ukončená ve většině případů publikační a především ediční činností věnovanou především vybraným osobnostem, respektive sociálním skupinám na přelomu let 1848–1849 si klade za cíl navazující studium mentalit a myšlení jedinců z různých sociálních skupin na Moravě a ve Slezsku v době národního obrození.

J. Břečka

Provádí výzkum činnosti čs. legionářů na frontách I. světové války a jejich osudů při vzniku Československé republiky, usiluje o vytěžení všech sfér domácího i zahraničního odboje za II. světové války a posouzení jeho role a vlivu na národní povědomí v době poválečné a věnuje pozornost studiu počátků a činnosti odboje třetího s akcentováním jeho role na událostech Pražského jara 1968 a následné intervenci vojsk Varšavské smlouvy a normalizaci. Vedle archivní heuristiky se soustřeďuje rovněž na sběr rozsáhlé fotografické a audio dokumentace, která bude sloužit jako základ pro další postupné zpracovávání tematiky.

Přednášky pro veřejnost

Vl. Schildberger

- přednáška *Střelecké spolky Moravy a Slezska* v Muzeu Bučovice.

Spolupráce s médii

J. Mitáček

- příležitostné rozhovory v Brněnské TV a ČRo Brno k akcím MZM.

J. Břečka

- rozhovor pro Brněnskou TV o výstavě *Beatlemánie!*, 17. května 2011;

- rozhovor o výstavě *Beatlemánie!* pro ČRo Brno, pořad Randes-vous, 18. května 2011;
- rozhovor pro zpravodajský štáb ČT Brno pro regionální zpravodajství o výstavě *Beatlemánie!*, 23. května 2011;
- rozhovor o výstavě *Beatlemánie!* pro Rádio Petrov, 30. května 2011;
- rozhovor o výstavě *Beatlemánie!* pro internetové stránky www.seniorportal.cz, 7. Července 2011;
- rozhovor pro Rádio Petrov na téma The Beatles a jejich filmy, 8. – 9. srpna 2011;
- spolupráce na dokumentárním cyklu *Heydrich – konečné řešení*, díl č. 10, Operace Percentage), 30. září a 26. – 27. října 2011;
- rozhovory o knize *Brno 1939–1945. Léta nesvobody* v živém vstupu do pořadu Události komentáře na ČT 24, 23. listopadu 2011, a Rádio Petrov, 28. listopadu 2011.

Zahraníční služební cesty:

Z. Fišer

- v roce 2011 realizoval tři zahraniční služební cesty. Všechny byly vykonány na Slovensko do Martina, Slovenské národní knihnice v Martine a archívu Matice slovenské a do Banské Bystrice na Univerzitu M. Béla (11. – 17. dubna, 8. – 14. srpna, 6. – 11. prosince).

Aktivní účast na vědeckých konferencích a seminářích

J. Mitáček

- přednáška *Mendel, Biskupský dvůr a počátky vědy na Moravě* na mezinárodní konferenci Mendel Forum 2011, 111 let Nobelových cen, 25. – 26. října 2011.

VI. Schildberger

- přednáška *Teréní výzkum letadel a militárií a identifikace padlých vojáků z druhé světové války* na semináři Muzea, památky a konzervace 2011, Masarykova univerzita, Brno 31. května – 1. června 2011.

Ediční činnost a ostatní aktivity

J. Mitáček

- příprava vydání knih statí *Královská města v životě země moravské, Moravská města na prahu moderní doby a Středověká Morava*; redakční příprava, editorství a spoluautorství knihy *Stopy minulosti. Věda v Moravském zemském muzeu na prahu nového tisíciletí / Vestiges of the Past. Science in the Moravian Museum on the Threshold of the third Millennium* (Brno 2011, 480 s.), ISBN 978–80–7028–384–4 a hlavní redaktor a spoluautor knihy *Hluk, dějiny města* (Hluk 2011, 736 s.), ISBN 978–80–254–9705–0.
- lektorské posudky knih *Daniel Sloboda. Dokumenty VI. – Korespondence s rodinou 3*. Ed. Zdeněk Fišer. Vydala Matice moravská a Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy, Brno 2011, 580 s.; Fišer, Z. a kolektiv: *Rusava a Daniel Sloboda*. Rusava 2011, 520 s., M. Plaček (Ed.) a kolektiv: *Veselí nad Moravou. Dějiny města*. Veselí nad Moravou 2011, 510 s.; posuzování jednotlivých příspěvků odborných periodik *Jižní Morava* a *Mediaevalia historica bohemica* a sborníku *Šlechta v proměnách věků*. Editor T. Knoz. Vydala Matice moravská a Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy, Brno 2011.

- člen výboru *Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně*, člen *Maticе moravské*, člen redakční rady časopisu *Brno v minulosti a dnes*, redaktor sborníku *Z kralické tvrže*, místopředseda *Komise regionální historie Moravy a Slezska* při AMG, člen komise Historie celostátní přehlídky SOČ, člen prezentační, škodní a likvidační, evaluační a ediční rady MZM.

Z. Fišer

- Člen výboru *Muzejní a vlastivědné společnosti*, člen redakční rady časopisu *Valašsko*, člen tzv. Rady starších, poradního orgánu ředitele Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm;
- redakční příprava a spoluautorství knih *Obec Újezd. 750 let dějin 1261–2011*. Brno, vydala Muzejní a vlastivědná společnost v Brně 2011, 287 s., *Rusava a Daniel Sloboda*. Brno, vydala Muzejní a vlastivědná společnost v Brně 2011, 325 s. a (spolu s M. Palowskou) *František Jordán (1936-2007). Muzejník, historik, člověk*. Brno, vydala Muzejní a vlastivědná společnost v Brně 2011, 203 s.;
- edičně připravil knihy *Daniel Sloboda. Dokumenty VI. Korespondence Daniela Slobody s rodinou*. Brno, vydala Maticе moravská a Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy 2011, 580 s. a *František Skopalík. Dokumenty.I.* (dosud v tisku, cca 450 s.).

J. Břečka

- člen redakční rady vlastivědného sborníku *Jižní Morava*, místopředseda redakční radě *Zpravodaje Muzea Prostějovska* (od 20. června 2011), člen sbírkotvorné komise MZM, člen výstavní rady Národního zemědělského muzea Praha, člen odborné pracovní skupiny pro doporučení významných osobností k realizaci pamětních desek na území Brna, Magistrát města Brna;
- spolupráce na vydání knihy Filip, V. – *Schildberger, Vl. – Břečka, J. – Nedbal, L.: Brno 1939–1945. Léta nesvobody*. Brno 2011, 304 s., 943 fotografií;
- vydání knihy *Chronologie The Beatles. Důležitá data a události v historii skupiny The Beatles v letech 1940–1970*. Brno 2011 (s V. Tučapským);
- pravidelné příspěvky pro *KAM v Brně* o význačných osobnostech historie Brna a aktuálních událostech současného kulturního dění;
- člen autorského kolektivu V. svazku *Dějiny města Brna (2011–2016)* a internetové Encyklopedie města Brna (<http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/>);
- příležitostně vypracovává oponentní posudky pro bakalářské a magisterské diplomové práce pro Historický ústav FF MU Brno: 2011 (2).

Vl. Schildberger

- jednatel Komise pro militaria při AMG;
- spolupráce na vydání knihy Filip, V. – *Schildberger, Vl. – Břečka, J. – Nedbal, L.: Brno 1939–1945. Léta nesvobody*. Brno 2011, 304 s., 943 fotografií.

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV

Vědeckovýzkumná činnost ústavu probíhala převážně v rámci IZ MZM, VO MZM a ostatních grantových projektů. V současné době, vzhledem k omezeným finančním prostředkům, zůstávají jako stabilní terénní výzkumy archeologické výzkumy hradu Skály a záchranné výzkumy ve Starém Městě. U ostatních, dříve terénně zkoumaných lokalit, se dnes jedná převážně o zpracovávání a vyhodnocování materiálu pro publikační činnost a jeho prezentaci (Blučina – GA ČR)). Odborní pracovníci se zúčastňují seminářů a konferencí doma i v zahraničí, kde prezentují výsledky své práce.

Sbírkotvorná činnost – sbírky jsou získávány vlastními výzkumy, sběry (v rámci spolupráce s ÚAPP Brno byla provedena, v několika případech opakovaně, detektorová prospekce na cca dvaceti lokalitách především doby laténské, z nichž byl získán rozsáhlý soubor jak metalik, tak i jiných druhů nálezů doby laténské i dalších období), nákupy (unikátní stříbrná spona doby stěhování národů z Lanžhota) i dary (významné soubory mincí (Staré Hradisko) a železných předmětů z Olšan).

V laboratoři v Rebešovicích probíhá konzervace a restaurace sbírek ústavu. Byl zakoupen nový kompresor pro pohon dvou „pískovaček“. Došlo k obměně dvou pracovníků laboratoře, nastoupili absolventi Vyšší odborné školy restaurátorské. Je třeba se zaměřit na záchranu významné části sbírkového fondu – ohrožených železných předmětů, které byly konzervovány v šedesátých až osmdesátých letech 20. století, nejsou uloženy v odpovídajících podmínkách a dosud nebyly prostředky ani pracovní síly na jejich rekonzervaci.

Dokumentace, evidence a revize sbírek je prováděna průběžně.

Prezentační činnost – ústav pravidelně připravuje vlastní výstavní projekty nebo spolupracuje s řadou významných institucí doma i v zahraničí.

Účast *L. Galušky* v celostátních komisích (MK, Akademie věd), krajských a okresních určených na přípravu akcí souvisejících s 1150. výročím příchodu byzantské misie Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu (863).

Součástí prezentační činnosti je i odborný výklad v expozici pro studenty, školy, odbornou i laickou veřejnost.

V minulých letech proběhla za přispění ISO a účelového grantu MK ČR částečná rekonstrukce depozitáře archeologie středověku (dílní vytápění, podlahová krytina), včetně vybudování dokumentační pracovny vybavené v roce 2011 novým počítačem s příslušenstvím pro evidenci sbírek v Demusu (na tiskárnu a software použity i prostředky IZ a VO). Ještě v rámci účelového grantu byla dokončena jako jeho hlavní výstup (ve spolupráci s informačním střediskem CITEM) – webová prezentace ProMuS staré sbírky archeologie středověku včetně kresebné a fotodokumentace. Do počítačové evidence v programu DEMUS byla převedena i stará inventární kniha středověké keramiky a poté zařazena do téže webové prezentace jako výrazné obohacení hlavně o celé nádoby, kterých je ve sbírkovém fondu středověké archeologie MZM nedostatek.

V rámci zpracování sbírky archeologie středověku a péče o ni byla navázána úspěšná spolupráce s jinými institucemi (za použití prostředků z VO): VUT, VOŠ Brno, VFU Brno.

Pouze částečně se zatím podařilo uspořádati pozůstalosti po prof. Vladimíru Nekudovi – písemnosti, arch. materiál ze ZSV Mstěnice (keramika, zatím nekonzervovaná železa).

Vědeckovýzkumná činnost

L. Belcredi

- pokračoval archeologický výzkum hradu Skály, zpracování, vyhodnocování nálezů. studie historických vztahů, terénní průzkum.

L. Galuška

- MK 00009486202 – IZ MZM *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* – řešitel/vedoucí projektu (2008–2011) Práce na knize: J. Mitáček – L. Galuška (Eds.) a kolektiv: *Stopy minulosti. Věda v Moravském zemském muzeu na prahu nového tisíciletí / Vestiges of the Past. Science in the Moravian Museum on the Threshold of the third Millennium* (Brno 2011, 480 s.) jako konečného výstupu IZ MZM;
- 14. března – 27. května 2011 – rozsáhlý záchranný archeologický výzkum při realizaci bytového domu, Staré Město „Alšova“, odkryto dvanáct sídlištních objektů z doby Velké Moravy (9. století), včetně výrobně železářských, hrob tzv. vampýra, získáno cca 2.800 předmětů;
- 13. června – 12. srpna 2011 – rozsáhlý záchranný archeologický výzkum před realizací obchodního centra, Staré Město, „Za Kostelíkem“, odkryto třináct sídlištních objektů z doby Velké Moravy a období vrcholného středověku (13. – 15. století), získáno 2.900 předmětů.

M. Salaš

- participace na institucionálním záměru MZM MK00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*: zpracování studie pro závěrečnou knihu;
- kompletace barevné fotodokumentace pro studii *Společnost organizované moci v mladší a pozdní době bronzové* v publikaci R. Procházka (Ed.) a kolektiv: *Dějiny Brna I. – Od pravěku k ranému středověku*;
- Grantový projekt *Vyšinné sakrální centrum mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny – digitální katalog a analýzy pramenů*, GA ČR č. 404/08/1095. 2011 – 3. rok řešení projektu.

J. Čížmářová

- participace na institucionálním záměru MZM MK00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*: zpracování studie pro závěrečnou knihu (historie výzkumu keltských pohřebišť na Moravě);
- zpracování moravských keltských pohřebišť – příprava do tisku pohřebišť z okresů Brno–město a Brno–venkov; přípravné práce na katalogu pohřebišť z okresů Blansko, Kroměříž, Přerov, Vyškov;
- zpracování kapitoly *Doba laténská* pro publikaci R. Procházka (Ed.) a kolektiv: *Dějiny Brna I. Od pravěku k ranému středověku*.

Z. Měchurová

- hmotná kultura středověku na Moravě a ve Slezsku – v rámci tzv. staré sbírky archeologie středověku – odborné zpracování sbírkových předmětů v interdisciplinární spolupráci (historie umění, etnografie, přírodovědné metody)

- a jejich publikace formou příspěvků v odborných časopisech (ČMM; Sborník FF MUB), sbornících či formou referátů na konferencích (konference a periodikum *Archeologia historica*);
- drobná hrnčířská plastika – koníček, koníček s jezdcem, lidská – soupis nálezů na Moravě – keramika, kachle, kovové předměty – barevné kovy – součásti renesančních ozdobných pásů – vyhodnocení v komparaci s ikonografickými a etnografickými prameny, metalografický rozbor;
  - sledování archeologických lokalit po ukončení archeologických výzkumů v souvislosti s údržbou terénu a naučné stezky na ZSV Konůvky a řešením situace ve Matenicích;
  - příprava příspěvku do publikace: J. Mitáček – L. Galuška (Eds.) a kolektiv: *Stopy minulosti/Verstiges of the Past*. Moravské zemské muzeum, v.o. Brno 2011 konečný výstup Institucionálního záměru MZM.

Výstavy

L. Galuška, M. Salaš, A. Humpolová, J. Čižmářová, Z. Měchurová

- likvidace výstavy *Poklady Moravy* a rozvoz exponátů, srpen – září 2011.

L. Galuška

- výstava *Pohanství a křesťanství aneb o pohřbech dvou velmožů z Modré u Velehradu* Modrá, Archeoskanzen Velkomoravské opevněné sídliště středního Pomoraví, autor libreta, scénáře, spolupráce na realizaci, Obec Modrá a vedení archeoskanzenu ve spolupráci s MZM, 24. června 2011 (vernisaž) konce prosince 2011 (prodlouženo do roku 2012);
- výstava *Za skvosty pravěku a Velké Moravy. 100 let archeologie na Modré 1911 – 2011*, Modrá, Archeoskanzen Velkomoravské opevněné sídliště středního Pomoraví, spoluautor libreta, scénáře a realizace, MZM ve spolupráci se Slovákým muzeem Uherské Hradiště, 17. června 2011 (vernisaž) do prosince 2011 (prodlouženo do roku 2012);
- výstava *Vampyrismus*, Staré Město, Památník Velké Moravy, spoluautor scénáře, výstava ve spolupráci MZM a Slovákého muzea v Uherském Hradišti, 18. března 2011 (vernisaž) do prosince 2011 (prodlouženo do roku 2012).

A. Humpolová

- výstava František Vildomec – setkání s venuší, Jevišovice Starý zámek, vernisaž 30. června 2011. Reinstalace sbírky F. Vildomce z Boskovštejna a výstavka o jeho životě.

Z. Měchurová

- expozice hradní kuchyně na zámku v Jevišovicích, vernisaž 30. června 2011;
- výstava restaurátorských prací v Muzeu města Brna *Hrnčíři na druhou* (spolupráce s VOŠ).

Přednášky pro veřejnost

L. Belcredi

- 2x přednáška pro učitele dějepisu, historiky a kronikáře v rámci Enviromentálního výukového centra v Krásensku: *Historie středověké vsi Bystřece*;

- 4 x přednáška o hradu Skály.

L. Galuška

- *Význam velkomoravských pohřebišť a archeologických nálezů v Rajhradcích, v Rajhradě a v obcích Mikroregionu Rajhradsko* – 25. února 2011, Sál obecního úřadu v Rajhradcích, pořadatel obec Rajhradice;
- *Pohřební ritus u Slovanů a jeho zvláštnosti* – 4. března 2011, Památník Velké Moravy ve Starém Městě, pořadatel Slováké muzeum Uherské Hradiště, totéž 19. dubna 2011, Dům kultury v Uherském Brodě;
- *Několik aktuálních střípků z velkomoravské historie* – 7. října 2011, Masarykova univerzita, Joštova 13, pořadatel Historický ústav Masarykovy univerzity a Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy;
- *Veligrad 2011* na téma *Když francký velmož Patrick unesl cizí manželku k moravským Slovanům* – 6.–7. srpna 2011, epizoda na podkladě písemného pramenu z roku 852 sehraná cca 150 členy historických společností z ČR, Slovenska a Polska, spolupráce na libretu a scénáři, moderování celé akce, ve spolupráci se sdružením Velkomoravané Modrá, Archeoskanzen Modrá (podobná akce každý rok v daném termínu od roku 2004 při návštěvě cca 1.800 lidí);
- *Víno a Velká Morava* 14. května 2011, Modrá u Velehradu, Archeoskanzen Modrá, při akci *Cestami vína 2011*, pořadatel Obec Modrá (podobná akce každý rok při návštěvě cca 500 lidí).

A. Humpolová

- výklad ve výstavě *František Vildomec – setkání s venuší*, vernisáž, Jevišovice, Starý zámek, 30. června 2011.

J. Čížmářová

- *Keltská konvice z Brna-Maloměřic*, Knihovna Jiřího Mahena v Brně, pobočka Maloměřice, 15. února 2011;
- *Tajemní Keltové*, Muzeum Vyškovska, Vyškov, 23. listopadu 2011.

Z. Měchurová

- výklad při vernisáži v expozici hradní kuchyně v Jevišovicích.

Exkurze

L. Belcredi

- 2x přednáška o ZSO Bystřeci spojená s exkurzí na lokalitu;
- 4x přednáška o hradě Skály přímo na lokalitě, spojeny s exkurzí.

J. Čížmářová

- exkurze po moravských keltských lokalitách (s cestovní kanceláří Kudrna), 4. června 2011.

Spolupráce s médii:

L. Belcredi

- rozhlasové a novinové zprávy o výzkumu hradu Skály;

- televizní film o archeologickém výzkumu hradu na kopci Čepička v Předklášteří, 2011, spolu s Ing. arch. P. Šimečkem, studio Tišnov;
- publikace v časopisech: *Rod orla a lvů*. Časopis Tajemství české minulosti, s. 66–71, 2011; *Panská sídla v Jimramově a jejich majitelé*. Sborník příspěvků k 650. letému výročí 1. zprávy o městyse Jimramovu.

L. Galuška

- ČT – pořad *Žijeme s vírou* na téma *Slavnosti a rituály*, režie Jan Hanák, natáčení v MZM a Archeoskanzenu v Modré u Velehradu (13. dubna 2011), vysílání v neděli dopoledne na ČT 1 (1. května 2011);
- ČT – celovečerní film *Svatí bratři* o věrozvěstech Konstantinovi/Cyrilovi a Metodějovi, režie J. Nikolaev, scénář M. Oščadka, natáčení 2012, uveden do kin bude v roce 2013, moje role: odborný poradce zejména pro otázky materiální kultury, oponentura scénáře v prosinci 2011, MZM figuruje jako spolupracující organizace;
- ČR Brno 24. ledna 2011, 15⁰⁰–16⁰⁰ hod.– pořad *Apetito, Co hýbe českou a moravskou archeologii doby velkomoravské*, přímé vysílání, redaktorka Z. Ledererová;
- ČR Brno, studio Zlín, 29. června 2011, 14⁰⁰–16⁰⁰ hod., pořad k národnímu svátku ČR, příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, předtáčení, vysíláno 5. července 2011 od 11⁰⁰–12⁰⁰ hod., redaktorka V. Hotařová;
- ČT Brno, studio Zlín 5. května 2011, celý den ČT 24 a ČT 1 – přímé vstupy do vysílání z Velehradu u příležitosti svátku Cyrila a Metoděje, redaktor J. Kvasnička;
- ČR Brno, studio Zlín, 25. července 2011, 15⁰⁰–16⁰⁰ hod., *Hradisko sv. Klimenta u Osvětiman a velkomoravské pamětihodnosti Chřibů*, přímé vysílání, redaktorka V. Hotařová;
- Televize NOE, Staré Město, 11. září 2011, 20⁰⁰–21⁰⁰ hod. vstup do akce *Velkomoravský koncert* organizovaného J. Pavlicou a souborem Hradišťan za účasti skupiny Spiritual Kvintet, zároveň spolupráce na přípravě koncertu.

A. Humpolová

- Český rozhlas Brno – rozhovor při vernisáži výstavy *František Vildomec – setkání s venuší*, 30. června 2011.

J. Čižmářová

- 15. června 2011 – *Keltové v Národním muzeu*, rozhovor u příležitosti výstavy *Poklady Moravy* pro Český rozhlas,
- (http://www.rozhlas.cz/mozaika/veda/_zprava/keltove-v-narodnim-muzeu-907995).

Pedagogická a lektorská činnost

L. Belcredi

- Recenzent sborníku *Šestnáct příspěvků k dějinám (Velké) Moravy*, Masarykova universita, pedagogická fakulta 2011, recenze 11 prací.

L. Galuška

- Masarykova univerzita Brno, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie, pravidelná výuka v rámci zimních semestrů na téma *Stavební kultura starých Slovanů a Architektura Velké Moravy* zakončená kolokviem, (zimní smestr 2011);

- Masarykova univerzita – univerzita třetího věku pro seniory, přednášky na téma *Velká Morava* (13. listopadu 2011) a *Veligrad* (27. listopadu 2011), pořadatel Moravské zemské muzeum;
- oponent práce Čáp, P. – Macháček, J. – Špaček, J.: *Tajemství velkomoravského šperku. Archeologický experiment*. KLP Praha 2011;
- Masarykova univerzita Brno, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie, obor archeologie středověku, vedoucí práce Ph.D., Mgr. Lucie Valášková *Hradisko sv. Klimenta u Osvětiman*, 2011–2013;
- Od roku 2004 – doposud člen oborové komise doktorandského studia Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty MU;
- Od roku 2011 člen komise školitelů doktorandského studia Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty MU.

M. Salaš

- konzultant dvou bakalářských prací: P. Nikolajev: *Starobronzové sídlištní objekty z Blučiny – Cezavy*. ÚAM FF MU, Brno 2011; J. Nedbalová: *Archeologické a přírodní kontexty výšinné polohy Cezavy u Blučiny*. ÚAM FF MU, Brno 2011;
- oponentský posudek programu NAKI (Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity) pro MK ČR, Odbor výzkumu a vývoje, přihláška č. 54;
- dva recenzní posudky studií pro periodikum Památky archeologické a recenzní posudek studií pro periodikum Přehled výzkumů.

J. Čižmářová

- Slezská univerzita v Opavě, *Pravěk českých zemí – doba laténská* a *Pravěk Evropy – doba laténská*, obě zimní semestr;
- oponentské posudky na magisterské práce L. Poulové *Situly s pásem kolkované výzdoby na podhrdlí z období plochých keltských pohřebišť na Prostějovsku* a I. Ženožičkové *Jemná keramika z keltského oppida Staré Hradisko*, obě katedra archeologie FF MU Brno.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

L. Belcredi, M. Salaš, A. Humpolová, Z. Měchurová

- XXXIX. Seminář muzejních archeologů – Hodonín – 8. – 10. června 2011.

L. Galuška

- mezinárodní vědecká konference *Bewaffnung und Reiterausrüstung des 8. bis 10. Jahrhunderts in Mitteleuropa*, Mikulčice, 25. května 2011, přednáška *About the social status of men buried with swords on the burial ground in Staré Město „Na Valách“*.

M. Salaš

- XXII. mezinárodní sympozium *Starší doba bronzová v českých zemích a na Slovensku*, Mikulov 3.–5. října 2011; přednáška J. Petřík – M. Salaš: *Provenience věteřovské keramiky z lokality Cezavy u Blučiny*;
- *5th International Petroarchaeological Workshop*, Brno 24. listopadu 2011; přednáška J. Petřík – M. Salaš – P. Nikolajev: *Provenance and technology of the Věteřov culture pottery from Blučina – Cezavy site (south Moravia) – a preliminary report*;

- Konference *17. kvartér 2011*, Brno 25. listopadu 2011; přednáška J. Petřík – J. Nedbalová – M. Salaš – L. Petr – L. Lisá: *Paleoecological characteristics of sedimentation infill between Cezavy and Nové Hor near Blučina and its relation to ancient human activities.*

A. Humpolová

- XXX. pracovní setkání (mezinárodní konference) *Otázky neolitu* (Mikulov 19.–22. září 2011).

Z. Měchurová

- *Archaeologia technica* – 12. dubna 2011 – Brno Technické muzeum;
- 43. mezinárodní konference archeologie středověku na téma *Město ve středověku a jeho zázemí*, Modra u Bratislavy – 12.–16. září 2011, příspěvek na téma *Vicedílné pásové garnitury ze sbírek MZM jako doklad renesančního užitého umění.*

Zahraniční služební cesty

L. Galuška

- 31. června 2011, Bratislava, Slovenské národní muzeum, zasedání Vědecké rady SNM a studium materiálu ke klenotnictví Velké Moravy;
- 12.–13. července 2011, Nitra, Archeologický ústav SAV – studium materiálu k avarským bronzům k připravované publikaci, Bojná, účast na mezinárodní odborné komisi na významném hradisku.

J. Čižmářová

- účast na komisi na výzkumu laténského mocenského a sakrálního místa v Roseldorfu (provádí NHM Wien, vedoucí Dr. Veronika Holzer).

Z. Měchurová

- 43. mezinárodní konference archeologie středověku na téma *Město ve středověku a jeho zázemí*, Modra u Bratislavy, 12.–16. září 2011.

Různé

L. Galuška

- práce předsedy v nově ustanovené Evaluační komisi MZM;
  - členství v redakční radě: *Mediaevalia Historica Bohemica*, periodikum Historického ústavu AVČR, v. v. i. Praha; *Slovenská archeológia*, nejvýznamnější periodikum Slovenska, Archeologický ústav Slovenskéj akademie vied Nitra, centrum exkluzivity; *Slovácko*, společensko–vědní časopis pro moravsko–slovenské pomezí, Slovácké muzeum Uherské Hradiště;
  - členství ve vědeckých organizacích a mezinárodní aktivity:
- a) tuzemské organizace:
- člen Zlínské archeologické komise (ZRAK);
  - člen Památkové rady Národního památkového ústavu, územní pracoviště Kroměříž;
  - člen Rady základního výzkumu *Křesťanství a česká společnost ve středověku* Centra mediaevistických studií Praha při Akademii věd ČR a Katolické teologické fakulty Karlovy univerzity Praha;

- člen Rady Archeologického ústavu AVČR Brno, v.v.i.;
- člen Atestační komise Archeologického ústavu AVČR Brno, v.v.i.;

b) mezinárodní organizace:

- člen–korespondent Archeologického ústavu SAV Nitra (Slovensko);
- člen Vědecké rady Slovenského národního múzea;
- člen Vědecké rady Archeologického múzea SNM Bratislava.

M. Salaš

- badatelský provoz v depozitáři Rebešovice pro dobu bronzovou a halštatskou.

A. Humpolová

- člen výboru oborové komise muzejních archeologů při AMG ČR;
- badatelský provoz v depozitáři Rebešovice pro neolit a eneolit;
- německá dálnice (asi polovina přebalena, nově popsána a rozdělena podle materiálu).

J. Čížmářová

- badatelský provoz v depozitáři Rebešovice pro latén, dobu římskou a stěhování národů;
- členka redakční rady časopisu Študijné zvesti AÚ SAV (Nitra).

Z. Měchurová

- člen výboru oborové komise muzejních archeologů při AMG ČR;
- práce s badateli a studenty v depozitáři středověku.

NUMISMATICKÉ ODDĚLENÍ

V roce 2011 pokračovalo numismatické oddělení ve své činnosti v souladu se svou vědecko-výzkumnou, sbírkotvornou i prezentační koncepcí.

Hlavní náplní při práci se sbírkovým fondem bylo přebírání celé sbírky z důvodů změny ve vedení oddělení. S tím souvisela i práce na pravidelné revizi sbírkových fondů (*D. Grossmannová, D. Kašparová, J. Šmerda*). Současně byla prováděna konzervace vybraného numismatického materiálu (*O. Šafařík*). Sbírková numismatického oddělení byla rozšířena o cenné soubory mincí i jednotlivé mince a medaile, a to především díky darům.

Pokračovala spolupráce s brněnskou pobočnou České numismatické společnosti, společně byly pořádány pravidelné přednášky, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti a konají se pravidelně každý první čtvrtek v měsíci v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea (zajišťují *D. Grossmannová* a *D. Kašparová*).

Numismatické oddělení pravidelně 2x ročně vydává odborný recenzovaný časopis *Folia numismatica, Supplementum ad Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales*; v roce 2011 vyšla čísla 25/1 a číslo 25/2 bylo předáno do tisku (šéfredaktorka *D. Kašparová*).

Vědecko – výzkumná činnost

Vědecko-výzkumná činnost numismatického oddělení je zaměřena především na výzkum mincovního a měnového vývoje spojeného s územím Moravy bez časového vymezení. V roce 2011 se odvíjela od dlouhodobě řešených témat, zpracovávání úkolů v rámci Institucionálního záměru MZM (*D. Grossmannová*) a grantového projektu GA ČR (*D. Grossmannová*).

D. Grossmannová

Jejími hlavními tématy vědecko-výzkumné činnosti jsou především moravské mincovnictví a měna ve 13. století (analýza a dokumentace starších i nově objevených depotů, sestavení chronologie jednotlivých typů mincí a jejich metrologická analýza). Dále je to historicko-peněžní vývoj na Moravě v období druhé poloviny 17. – první poloviny 18. století sledovaný na základě hmotných i písemných pramenů. S tím souvisí i téma falšování mincí a zachycení dokumentace o penězokazeckých dílnách na Moravě.

D. Kašparová

Zabývá se vývojem a historií moravského medailérství. Jejími dalšími tématy vědecké činnosti jsou současná medailistika se zaměřením na tvorbu V. A. Kovaniče, A. Víchý a P. Bortlíka; zpracovávání sbírky Dr. J. Obermajera. Současně i antické mincovnictví (detailní revize sbírky, doplnění evidence podle literatury; rekonstrukce starších nálezových celků na základě pramenů; průběžné sledování nových objevů antických mincí; úplná dokumentace nálezů za poslední desetiletí).

J. Šmerda

Mezi jeho hlavní zpracovávaná témata patří oběživo na Moravě v době třicetileté války a studie o oběživu na Moravě v první polovině 15. století.

Grantové projekty

D. Grossmannová

V rámci Institucionálního záměru MZM IZ MK00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*

zpracovává téma *Historicko–peněžní vývoj na Moravě od konce 30–leté války do zavedení konvenční měny (1648–1750)*.

Řešitelka grantového projektu GAČR č. 404/09/1193 na téma *Mincovní a měnový vývoj na Moravě ve 2. polovině 13. století*, který pokračoval třetím rokem řešení. Výstupem je rukopis katalogu moravských brakteátových a denárových ražeb z období druhé poloviny 13. století. Práce na projektu spočívala především v typologické, metrologické a ikonografické analýze hromadných mincovních nálezů, dokumentací mincí z uvedeného období v našich i zahraničních sbírkách a především kompletací vlastního katalogu.

Výstavy

Vlastní výstava realizována nebyla. Výběrem numismatického materiálu a zapůjčením sbírkových předmětů se numismatické oddělení podílelo na výstavách: *Pátrání po místě* (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně); *Císař František Štěpán Lotrinský, držitel Hodonína a Holíče* (Masarykovo muzeum v Hodoníně); *Koloniál u pana Bajzy* (Muzeum Kroměřížska).

Přednášky pro veřejnost

D. Grossmannová

- přednáška *Mincovníctví na Moravě*, Setkání jihomoravských průvodců, Kongresové centrum, Brno.

D. Kašparová

- přednáška *Korunovační mince, žetony a jiné prestižní ražby*, MZM, 5. května 2011.

D. Grossmannová a D. Kašparová

- přednáška *Rekonstrukce antických mincí v tvorbě Petra Souška*, MZM, 6. ledna 2011.

Spolupráce s médii

D. Grossmannová

- rozhovor na téma *Naše papírové padesátikoruny*, ČT 1, pořad *Dobré ráno s jedničkou*, 18. března 2011.

Pedagogická a lektorská činnost

D. Grossmannová

- odborné výklady v numismatické expozici *Dějiny peněz na Moravě* pro základní, střední a vysoké školy (průběžně během roku).

D. Kašparová

- odborné výklady pro školy a širokou veřejnost v numismatické expozici *Dějiny peněz na Moravě a Moravské medailérství*.

J. Šmerda

- přednášel předměty *Numismatika a Dějiny peněz* na FF MU Brno, katedry: Historie, Archeologie, Ústav pomocných věd historických a archivnictví; a na FF PU Olomouc, katedry: Archivnictví a Archeologie.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

Zahraniční konference

D. Grossmannová, D. Kašparová

- účast na semináři *SEMNUM'2011 – III. Seminarium i spotkanie autorów Wrocławskich zapisków numizmatycznych*, Muzeum Piastów Śląskich, Brzeg (Polsko), 14. – 16. října 2011.

Mezinárodní tuzemské konference

D. Grossmannová

- *X. sjezd českých historiků*, Ostrava 14. – 16. září 2011.

D. Grossmannová, D. Kašparová

- aktivní účast na mezinárodní konferenci *Peníze v proměnách času VIII. Mincovníctví a měnové vztahy ve střední Evropě od nejstarší doby do vlády Josefa II.*, Hradec nad Moravicí (10. – 12. května 2011), příspěvky: *Rakouské feniky v moravských nálezech 2. poloviny 13. století a jejich podíl na složení oběživa* (D. Grossmannová); *Brněnský nález malých moravských brakteátů* (D. Grossmannová a J. T. Štefan); *České korunovace a ražby s nimi spojené* (D. Kašparová).

Zahraniční služební cesty

D. Grossmannová

- Linz (Rakousko), Oberösterreichisches Landesmuseum Linz, Münzkabinett, 25. – 27. září 2011, účelem cesty bylo studium moravských mincí, které jsou součástí významného mincovního depotu z Fuchsenhofu (období druhé poloviny 13. století);
- Dresden (Německo), Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Münzkabinett, 31. října – 2. listopadu 2011, cílem cesty bylo studium moravských mincí (brakteátů a denárů fenikového typu) z období druhé poloviny 13. století v tamní sbírce.

Ediční činnost

D. Kašparová

- šéfredaktorka odborného recenzovaného periodika *Folia numismatica, Supplementum ad Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCVI 2011, č. 25/1 a 25/2 (v tisku), Brno 2011, ISSN 0862–1195.

ODDĚLENÍ DĚJIN LITERATURY

Oddělení se v roce 2011 přestěhovalo z brněnské části Slatina na Hudcovu ulici do Brna-Medlánek, a to se všemi knihovními fondy, pracovnými i částí depozitářů ze Slatiny a z Jevišovic.

1. Sbírkotvorná činnost

Oddělení systematicky rozšiřuje sbírkové předměty. Mj. s významným příspěvkem z ISO-C MK ČR (226.000,-Kč) mohlo zakoupit pozůstalost brněnského redaktora deníku Lidová demokracie, spisovatele a literárního historika Lumíra Kuchaře (1920–1989), která zahrnuje osobní rukopisy, korespondenci, fotografie, a také cenné písemnosti týkající se Jiřího Karáska ze Lvovic, Jakuba Demla, Arne Nováka, Otokara Březiny a Miloše Martena.

Dále oddělení získalo část fondu expresionisty Lva Blatného (1894–1930), mj. korespondenci se snoubenkou Zdeňkou Klíčnickovou, převážně z doby 1. světové války, a osobní dokumenty (doplnění pracovní pozůstalosti, která je v MZM uložena od počátku 60. let 20. století).

Významným přírůstkem je i dar tzv. německé knihovny Oty Filipa a samozřejmě i koupě osobního archivu spisovatele Jana Trefulky.

2. Výstavy

8. 11. 2011 – 31. 3. 2012: Hynku!-Viléme!!-Jarmilo!!! K. H. Mácha, kníže české poezie, Dietrichsteinský palác. Jednalo se o společné brněnské uvedení pražských výstav jubilejního máchovského roku 2010;

„KHM 1810-2010. Dvě století české kultury s Máchou“ (převzato z Památníku národního písemnictví) a „Tvář Karla Hynka Máchy“ (převzato z Národního muzea). Kurátorka H. Krafllová;

1. 12. – 30. 12. 2011: Malá výstavní síň Památníku národního písemnictví Praha-Strahov: Adresát Oldřich Mikulášek (pražské uvedení výstavy MZM z roku 2010). Kurátorka H. Krafllová;

Organizace aktivit k výstavě Hynku!-Viléme!!-Jarmilo!!! K. H. Mácha, kníže české poezie (H. Krafllová);

- lektorská činnost na výstavě: výklad pro střední školy a 2. stupeň základních škol
- 22. 11. 2011: přednáška Andrey Jochmanové (MZM) Milníky českého romantického divadla (přednáškový sál Dietrichsteinského paláce)
- vypsány dvě soutěže: literární na téma Čtu a píši, tedy jsem (úvaha o postavení a perspektivách literatury v dnešním světě) a výtvarná (ilustrace Máchova díla). Vyhodnocení v roce 2012.

3. Spolupráce s televizí a sozhlasem

- H. Krafllová - Česká televize: zpravodajská upoutávka – pozvání na výstavu Hynku!-Viléme!!-Jarmilo!!! K. H. Mácha, kníže české poezie, vysíláno v listopadu 2011;
- Brněnská televize: vystoupení v pořadu Vlna z Brna, pozvánka na výstavu Hynku!-Viléme!!-Jarmilo!!! K. H. Mácha, kníže české poezie, vysíláno 22. 11. 2011;
- Český rozhlas- vysílání fejetonu Druhé patro, podzim 2009;
- Český rozhlas 3 - Vltava- rozhovor pro pořad Páteční večer (Hraběnka s podivnou tváří), premiéra 11. 3. 2011;
- Rádio Petrov: odpolední magazín Výlet za vůní ručně psaných dopisů (korespondence jako literární žánr), vysíláno 12. 9. 2011 (red. Monika Šuslíková);

- Rádio Petrov: odpolední magazín Těsnohlídkův Vánoční strom republiky, vysíláno 23. 12. 2011 (red. Monika Šuslíková);
- Český rozhlas, stanice Vltava, pořad Mozaika: rozhovor jako pozvánka na pořad *Na koni páv a smrt a moruše* (red. Olga Jeřábková), vysíláno 3. 3. 2011;
- Český rozhlas, stanice Vltava, pořad Mozaika: rozhovor jako pozvánka na výstavu Hynku!-Viléme!!-Jarmilo!!! K. H. Mácha, kniže české poezie (red. Olga Jeřábková), vysíláno v prosinci 2011;
- Rozhovory pro zpravodajství jako propagace výstavy Hynku!-Viléme!!-Jarmilo!!! K. H. Mácha, kniže české poezie u příležitosti jejího zahájení (např. Petrov, Český rozhlas) – listopad 2011;
- Český rozhlas, stanice Vltava: 2. 12. 2011 rozhovor v ranním vysílání k uvedení výstavy Adresát Oldřich Mikulášek v PNP Praha;
- Z. Drahoš – Česká televize, vysílání portrétních dokumentů o životě a díle Josefa Kainara a Oldřicha Mikuláška.

4. Publikační činnost

H. Kraflová - Několik kapitol z brněnské žurnalistiky mezi dvěma světovými válkami / Several Chapters on Brno Journalism between the Two World Wars. J. Mitáček (ed.): Stopy minulosti. Věda v Moravském zemském muzeu na prahu třetího tisíciletí / Vestiges of the Past. Science in the Moravian Museum on the Threshold of the Third Millenium. Brno 2011, 309 – 340. ISBN: 978-80-7028-384-4.

Oldřich Mikulášek a Jan Skácel: ke dvěma akcím oddělení dějin literatury MZM. Acta Musei Moraviae, Scientia sociales XCVI: 1, 71-74, 2011, ISSN 0323-0570.

Tak se špičkoval meziválečný bulvár. In: A. Hošťálek–B. Šváblová (eds.): Novinářem v Brně, Brno 2011, 56-65, ISBN: 978-80-254-9623-70 (příspěvek ve sborníku).

Popularizační seriál Ti ostatní... (o zapomenutých moravských autorech) v měsíčníku KAM, Brno:

Vincenc Furch, 1, 57, Leopold Josef Hansmann, 2, 58-59, František Táborský, 3, 67, Václav Kosmák, 4, 70-71, Vincenc Brandl, 5, 74-75, Jan Evangelista Kosina, 6, 62-63, Josef Večeřa, 7-8, 58-59, Čítanka z počátku století, č. 9, 58-59, Jan Helcelet, 10, 66-67, Františka Stránecká, 11, 67, Otakar Bystřina, 12, 62-63.

Rozrazil 29, únor 2009, Druhé patro, str. 94-96

E. Jeřábková - Brüner Beiträge zur Germanistik und Nordistik, 15/2010/1-2, Masarykova univerzita, Franz von Eichen – Ein unbekannter Dramatiker aus Mähren, Ausdem Nachlass von Franz Dubsy, str. 217 – 231

Brüner Beiträge zur Germanistik und Nordistik, 16/2011/1-2, Moriz von Ebner-Eschenbach (1815-1898), Masarykova univerzita, str.175-200

5. Přednášky

Konference: Filozofická fakulta, katedra germanistiky, Palackého univerzita Olomouc, Regionalforschung zur Literatur der Moderne, Olomouc 2. – 4. června 2011. Přednáška: Moriz von Ebner-Eschenbach (E. Jeřábková)

4. 3. 2011, pořad v přednáškovém sále Dietrichsteinského paláce: Na koni páv a smrt a moruše, představení dvojjazyčné, česko-francouzské bibliofilie pražského nakl. Bonaventura (vydání scénáře Jana Skácela). Hosté: Vladimír Beneš (majitel nakl.), Karel Zeman (ilustrátor), Věra Mikulášková (vzpomínka na přátelství Jana Skácela

a Oldřicha Mikuláška). Ukázky z knihy přednesli studenti teatrologie FF MU v Brně. (H. Kraflová)

Projekt Eschenbach temporis et loci v rámci malých projektů Jižní Morava-Dolní Rakousko, který je kompaktní součástí Programu Evropské územní spolupráce Rakousko-Česká republika 2007-2013.

Divadlo Husa na provázku, Pořad: Měsíc autorského čtení. Představení pořadu Hraběnka s podivnou tváří, červenec 2011.

6. Vědecko-výzkumné aktivity

Vědecko-výzkumné aktivity jsou zahrnuty v kapitolách o plnění Institucionálního záměru a Výzkumné organizace MZM.

7. Zahraniční cesty

- září 2011 SRN Bavorsko, převoz knihovny O. Filipa (M. Reissner a Z. Drahoš)
- Itálie říjen 2011 – jednání s bohemisty v Terstu a v Římě, mj. se S. Richterovou, návštěva expozic (M. Reissner, Z. Drahoš)

ODDĚLENÍ DĚJIN DIVADLA

Oddělení dějin divadla existuje od roku 1955 (osamostatněno 1957). Posláním pracoviště je studium, dokumentace, vědecké hodnocení dokumentů, zveřejňování poznatků a osvětová činnost v oblasti divadla, a to zejména na Moravě. Sbírkový fond tvoří scénografie, ikonografie, rukopisy, fotografický materiál, zvukové záznamy, audiovizuální záznamy, loutky, rekvizity a další průvodní dokumenty. Koncem roku 2011 čítá sbírka oddělení 88.299 evidovaných předmětů. Odborná specializovaná knihovna obsahuje na 14.953 titulů. Sbíрка je zpřístupněna především badatelům. Širší veřejnosti jen prostřednictvím příležitostných domácích i zahraničních výstav, přednášek a besed, televizních pořadů, dílen apod. Oddělení spolupracuje s jinými teatrologickými institucemi (KDS SE FF MU Brno, DF JAMU Brno, KDFaM UP Olomouc, Institut umění – Divadelní ústav Praha, MLK Chrudim, divadelní oddělení NM Praha, divadelní oddělení ZSM v Opavě aj.) a nevládními organizacemi (SIBMAS, UNIMA, Teatrologická společnost, Sdružení profesionálních loutkářů).

Sbírkotvorná činnost

Sbíрка je permanentně rozšiřována o materiál poskytovaný zdarma divadly a soubory nebo vlastním sběrem (fotografie z inscenací, audiovizuální záznamy), dále je systematicky shromažďován pomocný materiál jako programy a recenze.

Byla realizována významná akvizice z prostředků ISO-C MK, a to soubor tradičních marionet z inventáře loutkářské rodiny Horných v ceně 298.000 Kč. V terénu byl objeven obsáhlý cenný inventář kočovného loutkového divadla rodiny Dubských (maringotky, loutky, dekorace, rekvizity aj.), je připravován materiál pro žádost o dotaci z programu ISO na výkup pro MZM. Mimořádnou akvizicí se stala obsáhlá pozůstalost režiséra Miloše Hynšta, již pracoviště získalo darem. Významný přírůstek loutkářské sbírky představuje také jiný dar – rozměrná textilní malovaná opona spolkového loutkového divadla z Ivančicka v ceně ca 15 tisíc Kč.

Standardně probíhala evidence, katalogizace, konzervování a restaurování sbírkových předmětů, a taktéž průběžná revize sbírky. Mimo rámec běžných úkolů je reorganizována část sbírkového fondu (F fotografie) a prováděna jeho postupná dílčí zpětná elektronická katalogizace. Díky nezištné spolupráci externistů prof. Ivo Osolobě a dr. Eugenie Dufkové jsou identifikovány neurčené starší fotografie ve sbírce. Vlastní péči o sbírku zajišťují dva konzervátoři–restauroři (jedním stálým úvazkem a 0,5 úvazkem hrazeným z VO MZM). Průběžně vlastními silami jsou digitalizovány významnější audiovizuální záznamy na videokazetách a zvukové záznamy na mgn. pásech.

Vědeckovýzkumná činnost

Permanentní ústavní úkol pracoviště představuje výzkum, dokumentaci a hodnocení dějin divadla, respektive divadelní kultury na Moravě.

Dílčí specifické projekty včetně grantových pak vycházejí z konkrétních podmínek, tj. personální zajištění (v současné době tři kurátoři, 2,5 úvazku): Specifikum dějin českého divadla v kontextu s pramennou bází moravik (průzkum, dokumentace a hodnocení přeměn českého loutkového divadla, profesionálního činoherního divadla 19. a 20. století, zejména projevů souvisejících s českou divadelní avantgardou, dále profesionálního hudebního divadla a baletu).

J. Blecha – systematický průzkum, dokumentace a hodnocení přeměn českého loutkového divadla (loutkářské rody, kočovné loutkové divadlo, amatérské rodinné a spolkové loutkové

divadlo). Dále srovnávací výzkum a mapování českých loutkářských sbírek s důrazem na determinaci původu českých loutek, hledání obecných znaků v přeměnách jejich tvarosloví a technologie.

A. Jochmanová – výzkum profesionálního činoherního divadla, zejména projevů souvisejících s českou divadelní avantgardou, odtud pak směřování k otázkám české divadelní moderny ve vývojovém kontextu dějin českého divadla, dále studium fenoménu lidového barokního divadla na Moravě a profesionálního divadla 19. a 20. století.

H. Ocetková – výzkum a dokumentace profesionálního hudebního divadla a baletu (zejména průzkum a zpracování archivu souboru brněnského baletu ND Brno).

Kurátoři se podíleli na řešení ústavních grantů – IZ MZM MK00009486202 a VO MZM MK000094862.

Výstavy

J. Blecha

Scénář a realizace výstavy *Rodinná loutková divadélka, skromné stánky múz.* (MZM, 8. prosince 2010 – 30. října 2011). Výstava přiblížila český fenomén tzv. rodinného loutkového divadla první poloviny 20. století, a to zejména jeho vizuální, výtvarnou stránku. Představila hlavně průmyslovou výrobu tištěných stolních loutkových divadel, dekorací a loutek české provenience, z nichž nabízí publiku nejatraktivnější a výtvarně hodnotné předměty ze sbírky oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea.

A. Jochmanová, H. Ocetková

Scénář a realizace výstavy *Subrety a heroiny* (MZM, 29. června – 31. prosince 2011). Výstava prezentovala zejména prostřednictvím dobových fotografií ze sbírky oddělení dějin divadla MZM divadelní herečky, které ve své době (konec 19. a první polovina 20. století) udávaly nejen společenský a mravní kodex, ale zároveň významně ovlivňovaly také módní trendy. Projekt přiblížil estetiku uměleckého projevu daného období, připomíná půvab a šarm divadelní fotografie a rozšířil povědomí o mnohdy zapomenutých českých divadelních umělkyních.

H. Ocetková

Scénář a realizace výstavy *Osobnosti brněnského baletu I.* (Národní divadlo Brno, foyer Mahenova divadla, 3. listopadu – 7. prosince 2011)

Účast na konferencích

J. Blecha

- *Josef Šimek, významný český kočovný loutkář*, mezinárodní konference *O divadle na Moravě a ve Slezsku V*, Univerzita Palackého, Katedra divadelních, filmových a mediálních studií FF UP v Olomouci, 11. listopadu 2011;
- *Teatrologický výzkum v Moravském zemském muzeu*, konference *Česká divadelní historiografie na rozcestí*, Univerzita Palackého, Katedra divadelních, filmových a mediálních studií FF UP v Olomouci, 10. listopadu 2011.

A. Jochmanová

Spoluorganizátor mezinárodní konference, 5th *International conference of Doctoral Studies of Theatre Schools / 5. Mezinárodní konference doktorských studií divadelních škol*, JAMU Brno.

Přednášky, pedagogická a lektorská činnost

J. Blecha

- *Loutkové divadlo v Brně I.* FF MU Brno, 22. února 2011;
- *Loutkové divadlo v Brně II.* FF MU Brno, 1. března 2011;
- *České rodinné loutkové divadlo.* MZM, 29. března a 14. dubna 2011;
- komentované prohlídky výstavy *Rodinná loutková divadélka, skromné stánky múz.* Pro frekventanty „dílen“ 1., 2., 4., 12. února, 8., 17. března a 14. května, pro skupinu rakouských muzejníků 18. května 2011;
- *Oddělení dějin divadla MZM – historie, poslání pracoviště a jeho základní aktivity.* Pro Klub seniorů při Knihovně J. Mahena. MZM, 24. listopadu 2011;
- *Glosy k loutkovému divadlu na území Brna (od nejstarších dob po vznik institucionálního divadla).* Pro členy Teatrologické společnosti, FF MU Brno, 12. prosince 2011.

A. Jochmanová

- *Subrety a heroiny.* Komentovaná prohlídka výstavy pro studenty Soukromé školy – management umění a pro autory pořadu *Divadlo žije.* MZM, 23. ledna 2011;
- *Subrety a heroiny.* Přednáška pro veřejnost. MZM, říjen, prosinec 2011;
- Příspěvek k dějinám českého divadla. Pro zahraniční studenty vysokých uměleckých škol (program ERASMUS), JAMU (duben) a FF MU (říjen).

Zahraniční služební cesty

J. Blecha

- Slovensko, Banská Bystrica. Přijímající organizace: Mezinárodní festival „Anderleho Radvaň“, 2. – 4. září 2011;
- účast na mezinárodním festivalu tradičního loutkového divadla *Anderleho Radvaň 2011* (čestný host). U příležitosti pobytu v Banské Bystrici také průzkum soukromé sbírky Antona Anderleho. Setkání a diskuse se zahraničními hosty, například s prof. Johnem McCormickem z Irsko, ředitelem Rakouského kulturního fóra Waltrem Persche, prof. Robertem M. Fowlerem z USA aj. Pořízení fotodokumentace pro účely MZM.

Různé

J. Blecha

- recenze monografie – A. Dubská: *Putování s loutkami Evropou 18. a 19. století* (Příběh prvního českého loutkáře Jana Bráta a jeho potomků loutkářů Pratte; Příspěvek k historii střeoevropského loutkářství);
- *První otevření knihy Tři Radosti moravského loutkáře Vladimíra Matouška* – promluva o břeclavském loutkovém divadle Radost a dobovém nivó podněcujícím vznik a rozvoj amatérského loutkářství. Akce Městského muzea a galerie Břeclav, Vlastivědné společnosti regionu Břeclavsko a Klubu přátel umění Břeclav, 16. března 2011;

- Spolupráce se španělskou agenturou TINTIMAN AUDIOVISUAL, SL, natáčení dokumentu o českém loutkářství pro španělskou TV – odborná koncepce, výběr a příprava materiálu, odborný komentář, 12. – 15. dubna 2011;
- *Setkání s loutkáři*. Pořad pro veřejnost, projekce filmu *Piškanderdulá* Martina Fišera a Karla Slacha, beseda s hosty (V. Říčařová, F. Vitek, M. Fišer, K. Slach), komentovaná prohlídka výstavy *Rodinná loutková divadélka, skromné stánky múz*. MZM, 21. dubna 2011;
- křest a představení publikace A. Dubské: *Cesty loutkářů Brátů a Pratte Evropou 18. a 19. století*. Ve Studnici u Náchoda, rodišti nejstaršího doloženého českého marionetáře Jana Jiřího Bráta, 7. října 2011;
- účast v pracovní skupině pro přípravu zápisu fenoménu východočeského loutkářství do Seznamu nemateriálních statků tradiční kultury České republiky. Spoluautor nominačního textu;
- účast na koncipování projektu NAKI *Loutky v českých profesionálních loutkových divadlech od roku 1945 po současnost* (společně s Institutem umění – divadelním ústavem Praha, člen řešitelského týmu);
- specifický program (workshopy) ve výstavě *Rodinná loutková divadélka, skromné stánky múz* (společně s MCMP):
  - února 2011 – *Papírové loutky*
  - 2. února 2011 – *Dekorace a loutky*
  - 4. února 2011 – *Vznik inscenace* (spolupráce Divadlo Líšeň)
  - 12. února 2011 – *Tělo jako loutka*
  - 8. března 2011 – *Animátor, loutkoherec* (spolupráce Z. Mikotová)
  - 14. května 2011 – speciální program pro nevidomé (ukázky loutek s možností „osahání“, modelování loutkových hlav)
  - 17. března 2011 – *Stolní papírové divadlo* (pro účastníky prázdninového týdne s Dětským muzeem)
  - 14. května 2011 – *Ukázky historických marionet ze sbírky MZM* (v rámci Muzejní noci)
- posudky grantových divadelních projektů Divadla Líšeňa a Divadla Tineola, posudek edičního projektu Sdružení pro vydávání časopisu *Loutkář*;
- expertní posudky, determinace a expertizy divadelních předmětů a souborů předmětů k nákupům do veřejných sbírek;
- odborná konzultace projektu *Loutkové divadlo Radost – fenomén břeclavské kultury 20. století*;
- konzultace loutkářských sbírek J. Vorla, K. Vody a J. Merhouta.

A. Jochmanová

- *Zvuková dokumentace českého divadla*. Program v rámci Muzejní noci, MZM 2011;
- seznámení s oddělením dějin divadla. Pro hosty setkání SIBMAS pořádaného v MZM (září 2011).

H. Ocetková

realizace a dramaturgická příprava Koncertu žáků Baletní školy I. V. Psoty v rámci festivalu *Tanec Brno* (Národní divadlo Brno, Reduta, 30. června 2011).

J. Blecha, A. Jochmanová

- konzultace a posudky seminárních, bakalářských a diplomových prací studentů divadelní vědy FF MU, DF JAMU, PF MU, VF VUT, sdružených uměnověd FF MU. Členové komisí státních zkoušek (FF MU, JAMU);
- rozličná popularizační vystoupení v rozhlase a televizi (Kultura v regionech, Magazín Kultura s Dvojkou, Divadlo žije, Dobré ráno s ČT, Apetýt).

Členství v různých oborových organizacích

J. Blecha

UNIMA (UNion Internationale de la Marionette) – člen exekutivy Českého střediska, člen mezinárodní komise Research Commission and a conference, SIBMAS, Teatrologická společnost, Sdružení profesionálních loutkářů – člen exekutivy.

A. Jochmanová, H. Ocetková

Teatrologická společnost.

ODDĚLENÍ DĚJIN HUDBY

Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea sdružuje již od počátku dvacátých let 20. století sbírky k hudební historii na Moravě. Co do velikosti a kvality sbírky patří vedle Českého muzea hudby k nejdůležitějším muzejním kolekcím u nás. Podsbírka obsahuje četné materiály a noty z oblasti duchovní i světské hudby 16. – 20. století. Vedle notových materiálů uchovává různé písemné dokumenty, ale i hudební nástroje. Významnou součástí podsbírky je archiv Leoše Janáčka, kde je uchována kompletní skladatelova pozůstalost.

Ke stálým činnostem ODH patří zajišťování provozu badatelny s pravidelným provozem (v roce 2011 pracovalo v badatelně 111 badatelů, z toho 90 z ČR a 21 ze zahraničí, celková návštěvnost činila celkem 463 návštěv). Vedle archivu a badatelny spravuje ODH také Památník Leoše Janáčka se stálou expozicí k životu a dílu skladatele s původní pracovní a krátkodobými výstavami. K dlouhodobé myšlence otvírání a zpřístupňování muzejních sbírek široké veřejnosti přispělo ODH MZM také pořádáním koncertů. Koncertní cyklus Hudba z muzea – hudba v muzeu, v němž ODH MZM úzce spolupracuje s Akademií staré hudby při Ústavu hudební vědy FF MU, pokračoval v roce 2011 třemi koncerty.

ODH v roce 2011 obohatilo svou podsbírku o významné položky, především koupí korespondence Karla Sázavského, která obsahuje dopisy Bedřicha Smetany, Leoše Janáčka, Antonína Dvořáka atd. a dále rukopisné libreto Janáčkovy opery Počátek románu. Oddělení také získalo darem pozůstalost významného brněnského skladatele Aloise Piňose. V daném roce byly dále zpracovány významné celky jako například pozůstalost Rudolfa Firkušného, byla restaurována část rukopisů Leoše Janáčka za přispění Nadace Leoše Janáčka a bylo zdigitalizováno cca. 6.000 stran rukopisů Leoše Janáčka ve spolupráci s Ústavem hudební vědy a Nadací Leoše Janáčka.

Výstavy v Památníku Leoše Janáčka

J. Zahrádka

- *Dalibor Chatrný: Tak, teď, tu.* Výstava prací předního českého výtvarníka z roku 2010, 11. března – 30. dubna 2011, k výstavě byl vydán katalog ISBN 978–80–7028–084–3;
- *Monogramista T.D.: RePartitury.* Výstava děl předního slovenského výtvarníka, 10. června – 10. září 2011;
- *Morgan O'Hara: Live Transmissions.* Výstava děl přední americké konceptuální umělkyně, 20. října – 10. prosince 2011.

Vědecké granty

- GA408/07/0536 – *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea.* GAČR, 2007–2011, vedoucí projektu *J. Zahrádka*, vedoucí spoluřešitelského týmu za MZM *F. Malý*, spolupráce na projektu *O. Pivoda, V. Vejvodová, L. Janáčková*;
- DD06P03OUK006 – *Budování databáze rukopisných a tištěných hudebních pramenů uložených ve sbírkách na území Čech a Moravy.* Společný programový projekt Hudebního oddělení Národní knihovny v Praze a Oddělení dějin hudby MZM. MK ČR – OUK, 2006–2011, vedoucí spoluřešitelského týmu *F. Malý*;
- DD06P03OUK007 – *Příprava vybraných památek české kantorské hudby pro pramenné vydání.* Programový projekt MK ČR – OUK, 2006–2011, samostatný řešitel *F. Malý*;
- GA408/09/0404 – *Editace korespondence Aloise Háby uložené v Českém muzeu hudby.* GAČR, spolupráce na projektu *O. Pivoda*;

- MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*. IZ MZM 2005–2011, člen řešitelského týmu J. Zahrádka.

Vědeckovýzkumná činnost

L. Janáčková

- příprava dizertační práce na téma *Koncertní život v Brně v době první republiky 1918–1938*;
- spolupráce na grantovém projektu *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně* (GA 408/07/0536);
- zpracovávání pozůstalosti pianisty Rudolfa Firkušného, muzikologa Leoše Firkušného a pěvkyně Růženy Hořákové.

F. Malý

- získávání hudebních nástrojů, hudebních rukopisů a depozit;
- zpracovávání pozůstalosti P. Bohumila Pavlů, PhDr. Otmara Urbana;
- spolupráce s centrálou mezinárodního soupisu hudebních pramenů RISM ve Frankfurtu, zajišťování záznamů o pramenech hudebních památek na Moravě;
- terénní výzkum a zajišťování vzácných sbírek figurální chrámové hudby u vlastníků, kteří své sbírky nehodlají prodat nebo darovat muzeu. Dle dohody s Biskupstvím brněnským o ukládání vzácných hudebních sbírek v MZM formou depozit, přičemž práva původního vlastníka (farnosti) zůstávají nedotčena, byla v roce 2011 realizována smlouva s farností Valtovice a připravena smlouva s farností Slup. První projekt svého druhu v České republice;
- výběr vzácných hudebních rukopisů k projektu Ministerstva kultury VISK–6 (digitalizace vzácných hudebních rukopisů) pro on–line portál Manuscriptorium (Memoriae mundi series bohemica).

O. Pivoda

- příprava disertační práce na téma *Kantáta Námořník Mikuláš Viléma Petrželky v kontextu české meziválečné kantátové a oratorní tvorby*;
- spolupráce na grantových projektech *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně* (GA408/07/0536) a *Editace korespondence Aloise Háby uložené v Českém muzeu hudby* (GA 408/09/0404);
- zpracovávání pozůstalosti skladatele Aloise Piňose a skladatelky Vítězslavy Kaprálové.

V. Vejvodová

- příprava disertační práce na téma *Leoš Janáček a evropská hudební moderna*;
- účast na grantovém projektu *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně* (GA 408/07/0536);
- organizace 46. mezinárodního muzikologického kolokvia *Central European Musical Culture between the Thirty Years War and the Congress of Vienna: Forms and changes in musical institutions and performance, 1618–1815*;

- zpracovávání pozůstalosti Klubu moravských skladatelů Brno;
- zpracovávání korespondence Olgy a Zdeňky Janáčkových;
- soustavné doplňování sbírek Janáčkovy archivu.

I. Veselá

- příprava publikace o životě a díle rajhradského benediktina, skladatele Maura Josepha Haberhauera (1746–1799), dokončení textové části publikace, zahájení práce na tematickém katalogu skladeb (spoluautor Mgr. P. Žůrek, doktorand Ústavu hudební vědy FF MU);
- výzkum života a díla skladatele P. Pavla Josefa Marka (1748–1809), augustiniána v klášteře sv. Tomáše v Brně;
- katalogizace části sbírky kostela kapucínů v Třebíči-Jejkově;
- zpracování a evidence hudebnin kostela ve Frýdku z pozůstalosti prof. Rudolfa Pečmana;
- zpracovávání dosud nezapsané části hudební sbírky augustiniánů na Starém Brně;
- evidence a katalogizace přírůstků do fondu knihovny ODH MZM, rozřídění a uložení písemné korespondence ODH z let 1970–2005.

J. Zahradka

- zpracování kritické edice Mládí Leoše Janáčka pro Henle Verlag, München;
- zpracování korespondence Máši Fleischerové;
- příprava knihy *Leoš Janáček a Národní divadlo v Brně* (vyjde Brno 2012);
- příprava edice *Sinfonietty Leoše Janáčka* pro Universal Edition, Wien;
- finalizace edice *Glagolské mše, verze 1927*;
- vedení projektu *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně* (GA408/07/0536), příprava další pětileté fáze projektu zahájené v lednu 2012.

Účast na konferencích

F. Malý

The Monuments of Figural Music in German Villages of the Region of Znojmo. Central European Musical Culture between the Thirty Years War and the Congress of Vienna: Forms and changes in musical institutions and performances, 1618–1815 (46. Mezinárodní hudebněvědné kolokvium, Brno, 10.–12. října 2011).

O. Pivoda

Projekt elektronické edice korespondence Aloise Háby. Hudobné pramene – kultúrne dedičstvo Slovenska, Národné muzeum Bratislava 2011.

V. Vejvodová

Janáčková vědecká a beletristická knihovna; Hudobné pramene – kultúrne dedičstvo Slovenska, NM Bratislava 2011.

I. Veselá

P. Pavel Josef Marek (1748–1806): Augustiner, Chorregent und Komponist. Central European Musical Culture between the Thirty Years War and the Congress of Vienna: Forms

and changes in musical institutions and performances, 1618 – 1815 (46. Mezinárodní hudebněvědné kolokvium, Brno, 10.–12. října 2011).

Pedagogická činnost

O. Pivoda

Ústav hudební vědy FF MU: Dějiny hudby: 20. století B (jaro 2011).

V. Vejvodová

- Ústav hudební vědy FF MU: Dějiny hudby: 20. století B, jaro 2011;
- vedení závěrečné bakalářské a magisterské práce: FF MU – hudební věda, Bc. K. Kubíková, 2011 a Mgr. S. Vohnoutová, 2011.

I. Veselá

- Akademie staré hudby při Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty MU;
- vedení bakalářské práce: O. Koláčný: *Houslový koncert Carla Zuccariho*.

J. Zahrádka

- pravidelná výuka v rámci rozvrhované semestrální výuky na Ústavu hudební vědy, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: předměty *České umění, kultura a společnost po roce 1945*, *Seminář kritiky a kulturní publicistiky*, *Seminář „Život a dílo Leoše Janáčka“*, *Česká opera 1900–1938*, *Dějiny hudby: 19. století A*, *Diplomový seminář*, *Metodologie uměnovědných oborů*, *Hudba v českých dějinách (19. a 20. století)* a *Hudba v Brně 20. století*;
- vedení kvalifikačních prací – závěrečné bakalářské a magisterské práce:
- *Hudební život na Humpolecku na přelomu 19. a 20. století*, bakalářská práce, Bc. M. Bezstarosta, DiS., 9. září 2011; *Tvorba Adrieny Šimotové*, diplomová práce, Mgr. S. Jarošová Štruplová, 9. září 2011; *Fenomén uměleckého ztvárňování Vysočiny a exemplifikace v tvorbě literárních, výtvarných a hudebních autorů 20. století, reflektujících duchovní procesualitu prostřednictvím krajinného motivu*, diplomová práce, Mgr. J. Kriegsmannová, 21. června 2011; *Provozní a ekonomická stránka Zemského divadla v Brně mezi léty 1938–1945*, diplomová práce, Mgr. L. Mitrychová, 15. června 2011; *Začínajícím umělcem včera a dnes – Srovnání tendencí mladého umění v 80. letech a v současnosti*, diplomová práce, Mgr. M. Konečná, 15. června 2011; *Medializace uměleckých děl v prostředí internetu*, bakalářská práce, Bc. J. Skopalová, 10. února 2011; *Baletní scénografie Vojtěcha Štolfy ve Státním divadle v Brně (1957–1987)*, bakalářská práce, Mgr. M. Ňorková, 9. února 2011; *Dramata Gazdina roba a Její pastorkyňa a jejich operní adaptace*, bakalářská práce, Mgr. E. Hrabalová, 9. února 2011 a *Cena Jindřicha Chalupeckého. Historie a současnost ceny mladých výtvarníků.*, bakalářská práce, Bc. L. Berková, 9. února 2011.

Popularizační činnost, veřejné přednášky, členství v uměleckých radách apod.

O. Pivoda

7. července 2011 – komentovaná prohlídka výstavy „Beatlemanie“ v Dietrichsteinském paláci MZM, tvorba průvodních slov k abonentním koncertům Filharmonie Brno.

I. Veselá, V. Vejvodová

Příprava a organizace tří koncertů v rámci cyklu Hudba z muzea – hudba v muzeu: 27. ledna 2011 *V lednu musí gamba vrznout*, 10. června 2011 *Divine music* a 21. prosince 2011 *Český advent v galantním stylu*.

J. Zahrádka

- spoluautor výstavy *Poklady Moravy*. Národní muzeum, Praha, 2011;
- Kabinet Janáček. 3 přednášky v divadle Husa na provázku, 2011;
- *Žáden stařec, žádný věřící*. Pořad Akademie, Český rozhlas 3, 2011;
- Великий чешский композитор Леош Яначек в программе АБСОЛЮТНЫЙ СЛУХ. Телевизе Rassija K, 2011;
- člen dramaturgické rady Filharmonie Brno;
- člen dramaturgické rady Mezinárodního hudebního festivalu Janáček Brno 2012;
- člen ediční rady pro Souborné kritické vydání díla Leoše Janáčka;
- člen redakční rady časopisu *Opus musicum*.

Ediční činnost

F. Malý

Svatojánská figurální hudba. Partitura a hlasy. K vydání připravil František Malý. Editio Salve Regina 17. Brno 2011, 57 s., ISMN 979-0-706522-14-2.

J. Zahrádka

Zahrádka, Jiří – Faltus, Leoš. *Leoš Janáček: Glagolská mše. Kritická edice*. Praha : Bärenreiter Praha, 2011. 199 s. Souborné kritické vydání, řada B, svazek 5-I, ISBN 979-0-260-10530-0.

ÚSTAV A PAVILON ANTHROPOS

Odborné aktivity ústavu se nadále spustředoaly na výzkum pravěké těžby v Krumlovském lese, sondáže v jeskyních Moravského krasu a výzkum populace a pohřebního ritu starší doby železné a starých Slovanů Kromě vnitroustavních úkolů se dokončovaly grantové projekty, zmíněné níže..

Jako výsledek jednoho z grantů vyšla monografie o retušérech a kostech s rýhami ze středního paleolitu jeskyně Kůlny (*P. Neruda – M. Lázníčková Galetová – D. Dreslerová, Anthropos Studies 33*). Čtyři z našich kurátorů jsou zapojeni do institucionálního záměru MZM a dva z našich odborníků přednášeli základní (povinné) kurzy na vysokých školách. Na všech úsecích pokračovaly terénní výzkumy: pracoviště paleolitu se věnovalo grantovému projektu v Krumlovském lese (*M. Oliva*) a ověřovacímu výzkumu jeskyně Výpustku (*P. Neruda, Z. Nerudová*). *P. Neruda* dokončil studium kamenné industrie z Bojnic, které prováděl v rámci grantového projektu *Neandertálci z Bojnic v časoprostorovém kontextu střední Evropy*. Úsek antropologie spolupracuje s Ústavem archeologie a muzeologie MU a s ÚAPP Brno při vyzvedávání lidských pozůstatků, úsek kvartérní paleontologie spolupracuje s prof. R. Musilem při výzkumu Javoříčských jeskyní, se speleology ZO ČSS 6–01 Býčí skála při výzkumu jeskyně Barové a se speleology Moravského speleologického klubu při výzkumu jeskyně č. 575 – Feryho tajné. Značnou část pracovní kapacity úseku antropologie zabírá redigování mezinárodního časopisu *Anthropologie*, vycházejícího v angličtině (ved. redaktorku zastupuje po dobu mateřské dovolené *P. Galeta*). *M. Oliva* je editorem *Acta Musei Moraviae – sci. soc.* a členem několika redakčních rad.

Knihovna ústavu Anthropos shromažďuje a eviduje specializovanou literaturu zaměřenou na archeologii paleolitu a mezolitu, sociální a spirituální aspekty pravěku, etnologii, kulturní a fyzickou antropologii, osteologii, geologii pleistocénu a příbuzných oborů, a to jak monografie, tak časopisy, periodické řady a separáty. Nové přírůstky jsou již zpracovávány v knihovnické databázi KPWin, stávající fond se průběžně převádí do této databáze. Za rok 2011 bylo získáno do knihovny 408 přírůstků, k 31. prosinci 2011 knihovna evidovala celkem 24.668 knihovních jednotek. Přírůstky jsou získávány především výměnou se zahraničními institucemi – univerzitami a muzei z celého světa. V roce 2011 jsme uskutečnili výměnu se 90 institucemi (84 zahraničními, 6 domácími) zasláním časopisu *Anthropologie*, *Acta Musei Moraviae* (Scientiae sociales, Scientiae biologicae, Scientiae geologicae), *Folia Ethnographica*, *Folia Mendeliana*, monografické řady *Anthropos* (*Jeskyně Balcarka*, *Pravěké hornictví v Krumlovském lese*) a příležitostnými tisky (*Zdeněk Burian – Viděl světy dávno minulé*). Knihovna poskytuje odborné služby jak pracovníkům muzea, tak i mimomuzejním vědeckým pracovníkům a knihovnám, studentům i ostatní veřejnosti. Počet protokolovaných zápůjček za rok 2011 činil 521, prezenční zápůjčky nejsou protokolovány. Registrovaných uživatelů bylo celkem 240.

Vědeckovýzkumná činnost

Granty GAČR a MKČR

Pé 3. roce řešení byl ukončen projekt *P. Nerudy* GAČR 404/09/0499 – *Neandertálci z Bojnic v časoprostorovém kontextu střední Evropy* (spoluřešitel L. Kaminská z Archeologického ústavu SAV, Košice).

Bylo započnuto s řešením nového grantového projektu: *Chronostratigrafická revize unikátní paleolitické stanice – jeskyně Kůlny* GAČR P405/110406 (2011–2013, řešitel *Z. Nerudová*, spoluřešitel *P. Neruda*). Z laboratoře v Oxfordu získána řada radiometrických dat pro střední paleolit z této lokality. *M. Roblíčková* prováděla determinaci a analýzu osteologického

materiálu z výšinného sakrálního centra mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny, konkrétně z objektu K7/90 (bude publikováno), do grantu GA 404/09/0585 (řešitel *M. Salaš*) a determinaci osteologického materiálu do grantu *M. Galetové*.

M. Galetová prováděla v rámci grantu GAČR P 405/10/1710 prohlubování databáze ozdob ze sbírek MZM. Šlo o fotografickou a kresebnou dokumentaci, a malakozoické, osteologické a mineralogické determinace.

Institucionální záměr MK ČR

Účast na institucionálním záměru *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti* MK 00009486201. Podíl úseku kvartérní paleontologie (*M. Roblíčková, S. Černocká*) na řešení tohoto záměru spočíval v loňském roce v dokončení studia zvířecího osteologického materiálu würmského stáří z jeskyně č. 16 v Moravském krasu (bylo publikováno), dále ve studiu zvířecího osteologického materiálu z lokalit Štýřice III a Štýřice IIIa, z výzkumu *P. Nerudy* a *Z. Nerudové* (roku 2009) a *K Valocha* (roku 1975) a ve zpracování zvířecího osteologického materiálu ze záchranného výzkumu (2010) v jeskyni Kateřinské. Dále se pracovnice úseku kvartérní paleontologie přímo účastnily na paleontologickém výzkumu v jeskyni Barové a jeskyni č. 575 – „Feryho tajné“. Osteologický materiál z těchto dvou jeskyní Moravského krasu je nyní připraven k odbornému zhodnocení (provede *M. Roblíčková*). Každoroční týdenní výzkum proběhl také v jeskyni Za Hájovnou (Javoříčský kras), osteologický materiál získaný tímto výzkumem je průběžně zpracováván.

Zvířecí osteologický materiál z lokalit Štýřice III a Štýřice IIIa je silně chemicky korodován, bezpečně se tudíž podařilo prokázat pouze pozůstatky mamuta srstnatého (*Mammuthus primigenius*). Na lokalitě Štýřice III byla kromě značného množství drobných úlomků kostí mamuta srstnatého nalezena také jeho spodní čelist, větší množství drobných úlomků kostí se stopami po působení ohně svědčí pro přítomnost ohniště na ploše čtverce 10/R. Osteologický materiál z jeskyně Kateřinské je druhově monotónní, jedná se téměř výhradně o kosti medvěda jeskynního (*Ursus spelaeus*). V osteologickém materiálu z jeskyně Barové byly předběžně zjištěny pozůstatky medvěda jeskynního (*Ursus spelaeus*), lva jeskynního (*Panthera spelaea*), hyeny jeskynní (*Crocuta spelaea*) a vlka (*Canis lupus*), v jeskyni Feryho tajné byly nalezeny kosti medvěda (*Ursus arctos*), srstnatého nosorožce (*Coelodonta antiquitatis*), koně (*Equus* sp.), lišky (*Vulpes vulpes*) jezevce lesního (*Meles meles* – pravděpodobně holocenní) a dalších taxonů. Z jeskyně Za Hájovnou se jedná především o kosterní materiál medvěda druhu *Ursus deningeri*.

Na řešení institucionálního záměru MK 00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* se podíleli za ústav Anthropos *M. Oliva* a *P. Neruda* (v rámci činnosti VO MZM spolupracovala *Z. Nerudová*).

Pokročilo téma výzkumu těžby kamenných surovin v oblasti Krumlovského lesa otevřením sedmi sond, v nichž bylo odkryto šest těžebních šachet. Jedna z nich je datovaná do závěru eneolitu, na další data se čeká. Zkoumané situace překrývá ještě 1,5 až 2 m sedimentů s dílnami na zpracování rohoveců, patrně hlavně ze starší doby bronzové (*M. Oliva*). V rámci institucionálního záměru byl proveden ověřovací výzkum před klasickou jeskynní lokalitou Výpustek u Křtin, přičemž byly zastiženy patrně přeházené sedimenty s pravěkými střepey a v intaktní poloze paleolitická čepelka (*P. Neruda*– *Z. Nerudová*).

Úsek antropologie v rámci řešení tohoto záměru připravuje k publikaci antropologickou analýzu rozsáhlého slovanského pohřebiště v Dolních Věstonicích – Na pískách.

Vnitroústavní úkoly

Kvartérní paleontologie, archeozoologie a přírodní prostředí pleistocénu

Průběžná realizace evidence osteologického materiálu (S. Černocká). V průběhu roku 2011 probíhala evidence 2. stupně souboru osteologického materiálu z jeskyně Za Hájovnou (Javoříčský kras) a z jeskyně Kateřinské. Průběžně probíhá kompletní reorganizace doprovodných předmětů a jejich následná evidence (S. Černocká).

Podíl na výzkumu a zpracování osteologického materiálu z jeskyní Feryho tajná a Barová, zpracování nového a revize staršího osteologického materiálu z epigravettienské až magdalenienské lovecké stanice na Vídeňské ulici v Brně. Zpracování osteologického materiálu ze záchranného výzkumu jeskyně Kateřinské, revize determinace a osteologického posouzení lokalit Moravského krasu zpracovaných v první polovině 20. století (M. Roblíčková).

Antropologie pravěkých populací

Odborné zpracování kosterního materiálu pocházejícího ze sbírek Ústavu Anthropos (slovanské pohřebiště Dolní Věstonice – Na pískách) i nového materiálu získaného z výzkumů ÚAPP Brno (KZP – Hulín, halštat – Modřice) a evidence tohoto materiálu v muzejním muzeologickém programu Demus (evidence 2. stupně) (Z. Tvrdý, Y. Kovaříková).

Archeologie pleistocénu

Dokončení rukopisu o štípané industrie z epigravettienské lokality Stadice (M. Oliva), včetně vyhotovení plánů (T. Janků).

Zpracování výzkumu epigravettienské či magdalenienské stanice v Brně – Vídeňské ulici. (P. Neruda, Z. Nerudová)

Výstavy

M. Oliva

Scénář výstavy Zd. Buriana v pavilonu Anthropos (společně s P. Modlitbou) a texty do katalogu.

K. Valoch

Výběr exponátů pro výstavu o naší expedici do Austrálie a text do katalogu.

Z. Tvrdý

Instalace lidského skeletu ze sbírek Ústavu Anthropos pro účely výstavy *Vampirismus* v Památníku Velké Moravy ve Starém Městě.

Spolupráce s médii

M. Galetová, K. Valoch, M. Oliva

tisková zpráva a konference na témata:

I. identifikace možného nálezu rytiny ženy z předmostí, česká republika

II. rytina na kosti z francouzské jeskyně Gourdan znovunalezena;

8. prosince 2011: Šot o domestikaci vlka, ČT 1; 8. prosince 2011 (2x), delší verze v Týden v regionech 10. 12. 2012

M. Oliva

Aktuální výsledky výzkumy v Krumlovského lese (podklady k řadě článků v denním tisku),

M. Roblíčková, S. Černocká

Instalace kostry medvěda jeskynního ze sbírek Ústavu Anthropos pro účely akce Den otců v MZM a odborný text na letáčku.

Exkurze a akce pro veřejnost

P. Neruda, Z. Nerudová

Výroba kamenných nástrojů a rozdělování ohně. Jarní prázdniny v Dětském muzeu. Středa 16. března 2011, Výprava do doby kamenné, fotogalerie.

Přednášky pro veřejnost

P. Neruda

19. dubna 2011, Přednáška o archeologických památkách Egypta; v rámci akce Africký týden v Opavě.

M. Oliva

23. března 2011, *Dějiny výzkumu moravského paleolitu*. VČM Pardubice;

9. září 2011, *Záhada pravěkého hornictví v Krumlovském lese*. Židovská obec Brno;

18. listopadu 2011, *Výzkumy v Krumlovském lese*, Muzeum Vedrovice.

Pedagogická a lektorská činnost

M. Oliva

- Univerzita Karlova, Praha: *Starší a střední doba kamenná* (přednášky a semináře povinného kurzu řady A).
- Masarykova univerzita v Brně: *Paleolit a mezolit střední Evropy* (přednášky a semináře povinného kurzu řady A);
- Západočeská univerzita v Plzni: *Paleolit a mezolit ČR* (přednášky a semináře povinného kurzu řady A);
- Vedení pěti doktorských (Ph.D.) disertačních prací na FF MU v Brně a ZČU v Plzni a několika prací diplomních a bakalářských;
- Slezská univerzita Opava – člen oborové rady postgraduálního studia archeologie (Ph.D.);
- ZČU Plzeň – člen oborové rady postgraduálního studia archeologie (Ph.D.);
- FF MU Brno: stálý člen Komise pro státní závěrečné doktorské zkoušky, Ústav Evropské etnologie;
- Konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských pracích.

P. Neruda

- od roku 1998 přednáší na Filozoficko–přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě jako externí spolupracovník Ústavu historie a muzeologie: předměty *Úvod do archeologie paleolitu a mezolitu*, *Archeologie českých zemí – paleolit a mezolit*, *Denní život lovecko–sběračské komunity v paleolitu* a *Archeologie Evropy – paleolit a mezolit*.
- v roce 2011 přednášel na Katedře archeologie a muzeologie MU v Brně: *Denní život v paleolitu* (letní semestr).

Z. Nerudová, M. Roblíčková, Z. Tvrdý

- konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských pracích;
- badatelský dohled a odborný výklad ve sbírkách ústavu Anthropos.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

Účast na konferencích v tuzemsku

Z. Nerudová, P. Neruda, L. Lisá

Chronostratigrafická revize jeskyně Kůlny. In: Konference KEA 2011, Archeologický ústav AV ČR Brno, v.v.i., 9. – 10. února 2011.

J. Novák, P. Neruda, E. Kammiská

Bojnice III – paleoenvironmentální analýza významné archeologické lokality. In: Konference KEA 2011, Archeologický ústav AV ČR Brno, v.v.i., 9. – 10. února 2011.

P. Neruda

Predikce paleolitických lokalit pomocí geografických informačních systémů. In: Konference Počítačová podpora v archeologii, Dalešice, 18. – 20. května 2011.

M. Roblíčková

Zvířecí osteologický materiál z lokalit Brno – Štýřice III a Brno – Štýřice IIIa. In: Konference 17. květen 2011, Přírodovědecká fakulta MU Brno, 25. listopadu 2011.

Z. Tvrdý

Pohřební ritus horákovské kultury. In: Studentská konference, Ústav antropologie PřF MU (24. – 25. května 2011, Brno).

Účast na konferencích v zahraničí

P. Neruda, E. Kaminská

Nachforschung der mittelpaleolithischen Travertin-Fundstellen in Bojnice in der Slowakei. In: Konference Hugo Obermaier Gesellschaft v Herne (Německo), 26.–30. dubna 2011.

Z. Nerudová, P. Neruda

Chronostratigraphic Revision of the Palaeolithic Sequence from the Kůlna cave (Moravian Karst, Czech Republic). In: Konference Hugo Obermaier Gesellschaft v Herne (Německo), 26. – 30. dubna 2011.

P. Neruda

Middle Palaeolithic Tool-Kits in Moravia – Problems and Connotations. In: konference SKAM 2011, Krakov (Polsko), 17. – 20. října 2011.

Z. Nerudová

Bifacial artefacts: symbolical or functional tools? 8th Flint Workshop SKAM 2011, Krakov (Polsko), 17. – 20. října 2011.

Zahraniční služební cesty

M. Galetová

- 16. – 20. května 2011 – studijní cesta – Institut de Paleontologie Humaine, Mason René Ginouves, Paříž, Francie;
- 23. – 25. května 2011 – studijní cesta – Naturhistorisches Museum Vídeň, Rakousko.

P. Neruda a Z. Nerudová

- Německo, Herne, konference Hugo Obermaier Gesellschaft. 26. – 30. dubna 2011;
- Slovensko, Košice, studijní cesta 2. – 10. srpna 2011;
- Polsko, Krakov, konference SKAM 2011, 17. – 20. října 2011.

M. Oliva

- Francie, Université Paris X – Nanterre, 28. listopadu – 2. prosince 2011 Účelem cesty byla návštěva čelních pracovišť, zabývajících se paleolitickou archeologií a štípanými industriemi (kromě Nanterre i Univ. Paris I – Rue Michelet, MAN St.Germain-en-Laye, IPH Rue René Panhard);
- Rumunsko, 9. – 15. května 2011, odborné archeologické ekkurze, uspořádaná Ústavem archeologie a muzeologie FF MU.

Ediční činnost

M. Oliva

- *Acta Musei Moraviae, Sci. soc.* 2011 č. 1 – vyšlo, č. 2 vychází v únoru 2012, vedoucí redaktor;
- práce v redakčních radách časopisů *Archeologické rozhledy* a *Anthropologie*;
- editace brožury *Zdeněk Burian – viděl světy dávno minulé*. Brno 2011, 37 stran (s P. Kostrhunem).

M. Galetová

Ediční zpracování a vydání časopisu *Anthropologie. International Journal of the Science*, vyšel ročník 48 /2010 /č. 1, 2, v tisku je roč. 48/2010/č. 3, rediguje se 49/2011/č. 1, vedoucí redaktorka.

P. Neruda

Práce v redakční radě časopisu *Anthropologie*.

Členství v odborných komisích

M. Oliva

- místopředseda hlavního výboru České společnosti archeologické;
- člen výboru oborové komise archeologů muzejí a ústavů památkové péče;
- člen 8. komise (mladý paleolit) Mezinárodní unie Pre- a protohist. věd (UISPP) při UNESCO;
- člen Národního poradního výboru EAA (National Advisory Board of the XIX. Congress of European Ass. of Archaeologists (2011–2013));
- Univerzita Cambridge: tým pro výzkum klimatických změn v pleniglaciálu B, článek: Pryor, A.J.E. – O’Connell, T.C. – Svoboda, J. – *Oliva, M.* – Sinitsyn, A. – Stevens,

- Rh. E. 2011: *Dansgaard–Oeschger events and the climatic context of human occupation events in Europe between 50,000–20,000ya*. Abstracts ESHE, 91. Leipzig;
- The UISPP Commission on Flint Mining in Pre– and Protohistoric Times, článek:
  - *Chert mining in the “Krumlovský les”, Southern Moravia*. In: J. Lech – A. Saville (Eds.): *Prehistoric Flint Mines in Europe*. UISPP – PAN Warszawa, v tisku.

M. Galetová

Členka Commission de nomenclature sur l'industrie de l'os préhistorique, UISPP.

P. Neruda

Člen Vědecké rady a Sbírkotvorné komise MZM.

Různé

S. Černocká

Rekonstrukce a konzervace čtyř fragmentů klů mamuta srstnatého (*Mammuthus primigenius*) pro muzeum v Chrudimi.

PAVILON ANTHROPOS

Program Pavilonu Anthropos (výstavy, přednášky, prezentace projektů aj.) v roce 2011 pokračoval v tradici úspěšných výstav v předchozím období a rozvíjel témata z oblasti archeologie, kulturní antropologie, etnologie a historie. Po ukončení výstav z roku 2010 byla na začátku roku ve spolupráci s Českým egyptologickým ústavem a Národní galerií v Praze připravena výstava *Káhira – skrytý půvab islámské architektury*. Po jejím ukončení byla připravena výstava ze sbírek MZM *Umění australským domorodců – za posledními lidmi doby kamenné*, čímž bylo připomenuto i 50ti leté výročí otevření obnoveného Pavilonu Anthropos v brněnských Pisárkách. V polovině roku 2010 v suterrénním sále Anthroposu byla instalována galerie obrazů Zdeňka Buriana ze sbírek MZM *Viděl světy dávno minulé*. K těmto výstavám byly připraveny a vydány tištěné katalogy. V roce 2011 byly dokončovány protipovodňové stavební práce, které však nijak neomezily jinak bezproblémový provoz Pavilonu Anthropos v tomto roce.

O úspěšném chodu stálých expozic a výstav Pavilonu Anthropos svědčí přehled návštěvnosti a tržeb i intenzivní využití lektorské služby především školními skupinami, která poskytuje odborný výklad ve stálých expozicích:

Návštěvnost celkem za rok 2011	45 885	osob
Celková tržba (vstupné)	1 534 955	Kč
Výklady v pavilonu Anthropos (lektorská činnost)	410	výkladů

Stále rostoucí zájem o expozice Pavilonu Anthropos se projevuje i značným počtem návštěvníků v průběhu květnové “Muzejní noci”, která mezi brněnskými objekty bývá pravidelně jedna z největších. Výstavní prostory Anthroposu v tomto roce navštívilo 10.800 osob.

Odborné aktivity se zaměřily na další systematické zpracování a digitalizaci archivních fondů Ústavu Anthropos – především písemné pozůstalosti a korespondence Karla Absolona a také ke zpracování materiálů z dějin meziválečné archeologie na Moravě (*P. Kostrhun*).

Výstavy

- *Káhira – skrytý půvab islámské architektury* výstava uspořádaná ve spolupráci s Českým egyptologickým ústavem a Národní galerií v Praze prezentující velkoformátové fotografie středověkého jádra Káhiry – památky UNESCO. Instalace byla doplněna předměty užitého umění: keramiky, kovových nádob, skla a nábytku. Výstava byla přístupná v termínu 16. února – 2. října 2011, s celkovou návštěvností výstavy 7 098 osob;
- *Umění australských domorodců – Za posledními lidmi doby kamenné* – výstava ze sbírek Ústavu Anthropos MZM, získaných při vědecké expedici zakladatele Anthroposu Jana Jelínka do severní Austrálie v roce 1969. Výstava prezentuje cenný soubor australských domorodcůvých maleb na kůře, etnografický a archeologický materiál a rozsáhlé kopie skalních maleb. K výstavě je vydán doprovodný katalog. Instalace byla veřejnosti zpřístupněna 6. prosince 2011 a do konce roku ji navštívilo 798 osob;
- *Zdeňk Burian – viděl světy dávno minulé...* Galerie obrazů Z. Buriana ze sbírek MZM. Z rozsáhlého celku více jak 200 olejů byl vybrán celek 55 děl, tematicky zaměřený na evoluci lidského rodu a kultury a Burianovy rekonstrukce života pravěkých lovců a sběračů. Instalace je doplněna archivními osobními dokumenty i promítaným

dokumentem. K výstavě byl připraven doprovodný katalog. Galerie byla veřejnosti otevřena 10. května 2011 a do konce roku ji zhlédlo 11 013 návštěvníků;

- V dubnu roku 2011 byla v Muzeu Blansko reinstalována výstava *Karel Absolon – fotografie*, vycházející z výsledků výzkumného projektu VaVaI ukončeného v roce 2010.

Spolupráce s médii

P. Kostrhun

V souvislosti s připravovanými výstavami a doprovodnými akcemi Pavilonu Anthropos byla navázána systematická aktivní spolupráce s médii: živá vystoupení a interview v pořadu ČT – Kultura v regionech, Brněnská 1 – Kultura; zpravodajství – ČT, Prima, Nova, Český rozhlas. Tisk: MF Dnes, Právo, Lidové Noviny, Rovnost aj.

Přednášky pro veřejnost

- Přednáškový cyklus v Pavilonu Anthropos k výstavě *Káhira – skrytý půvab islámské architektury* (pět přednášek). Témata přednášek byla vedle historické a uměnovědné problematiky aktuálně rozšířena o politickou a společenskou reflexi “Egyptské arabské revoluce” v roce 2011;
- V lednu až dubnu 2011 byly realizovány dva úspěšné přednáškové cykly ve spolupráci se ZOO Brno, CK Livingstone a CK Periscope (celkem 26 přednášek) se zaměřením na etnografická, etnologická a ekologická témata.

Pedagogická a lektorská činnost

P. Kostrhun

Masarykova univerzita v Brně: *Antropologie a kultura I. a II.* (přednášky a semináře povinného kurzu řady A). Konzultace studentům při tvorbě seminárních či magisterských prací.

J. Křížová, L. Štín

Pravidelná lektorská činnost v Pavilonu Anthropos – výklady k expozicím *Morava lovců a sběračů*, *Nejstarší umění Evropy*, *Příběh lidského rodu*, *Genetika ve vývoji člověka*, *Paleolitické technologie*, *Po stopách pleistocénních savců*. Celkem bylo provedeno 410 výkladů, které vyslechlo 8 416 osob (převážně školní mládež).

ODDĚLENÍ HISTORIE BIOLOGICKÝCH VĚD – MENDELIANUM

Oddělení historie biologických věd a genetiky – Mendelianum se zabývá interdisciplinárním výzkumem v oblasti dějin, metodologie a filozofie přírodních věd a genetiky se zvláštním důrazem na studium objevu, života a díla osobnosti – Johanna Gregora Mendela.

Mezi nejdůležitější a také nejvýznamnější počiny roku 2011 však jistě patří práce na projektu budování návštěvnického centra *Mendelianum – atraktivní svět genetiky*.

Moravské zemské muzeum vypracovalo projektovou žádost v rámci výzvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro čerpání z Strukturálních fondů EU v oblasti Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI), prioritní osa 3 – Komericializace a popularizace VaV, Výzva 1.3 pro oblast podpory 3.2 Propagace a informovanost o výsledcích VaV. Tato naše projektová žádost úspěšně splnila všechny podmínky přijatelnosti a formálních náležitostí a dne 13. 12. 2012 rozhodnutím ministra školství byla tato dotace č. 0180/09/01 poskytnuta v plném rozsahu. Dosavadní práce na tomto významném projektu započaly už 1. března 2010 přípravou projektu. Návrh rekonstrukce objektu Biskupský dvůr – studie byl vypracován 2. května 2010. Dne 30. června 2010 byla finalizace projektu uzavřena podáním žádosti řídicímu orgánu. Od července do září 2010 probíhala příprava a úspěšné podání žádosti o stavební povolení. Dne 16. září 2010 byly řídicímu orgánu odevzdány příslušné dokumenty a vydané stavební povolení a 30. září 2010 oznámil řídicí orgán MZM, že žádost splnila formální náležitosti a postupuje do další fáze. Dne 10. listopadu 2010 pak řídicí orgán vydal oznámení o doporučení našeho projektu k následující fázi negociace. Od listopadu 2010 do dubna 2011 probíhala příprava k negociaci na základě doporučených výhrad a poznámek k našemu projektu. V květnu 2011 byla zahájena negociace a zpracování technického annexu – popisu projektu. Finalizace projektu proběhla v listopadu a prosinci 2011 a vyvrcholila vydáním Rozhodnutí o poskytnutí dotace 13. prosince 2011.

Úspěšným bylo i uspořádání dalšího ročníku odborné konference Mendel Forum 2011, které tentokrát proběhlo na půdě Moravského zemského muzea v Dietrichsteinském paláci ve dnech 25. – 26. října 2011.

Vědeckovýzkumná činnost

J. Sekerák

Institucionální záměr (MK 0009486202) *Výzkum lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*. Oddělení i nadále věnuje dalšímu výzkumu Mendelovy vědecké práce v souvislosti s přijetím a dalším historickým vývojem interpretace jeho objevu. Ve výzkumu historického vývoje vědy dokumentujeme také další důležité objevy na poli genetiky a dalších věd o životě v nejširších společenských a kulturních souvislostech. Studium nejširšího propojení mezi vědami vytváří důležitý prostor pro integraci kultur, které jsou přítomné i v základech archivů a sbírek muzeí. Proto je Gregor Mendel ústřední postavou nejen pro historii biologických věd. Mendelianum provádí systematicky výzkum Mendelova vědeckého odkazu více než čtyři desítky let. Nyní se zaměřujeme na historiografii genetiky a studium významu Gregora Mendela v rámci složitých procesů evropské a globální kulturní integrace. V této souvislosti je výzkumná činnost oddělení také upřena na studium vývoje genetiky v Československu mezi světovými válkami a na vliv komunistické politiky na biologii a genetiku v padesátých letech a šedesátých letech dvacátého století.

Výstavy/expozice

Od roku 2008 působí oddělení v budově MZM na ulici Hudcova 76b. S vypršením nájemní smlouvy na ul. Údolní byly ukončeny výstavní aktivity oddělení, které tak poprvé od svého vzniku nemá výstavu ani expozici ve vlastních prostorách. Tuto situaci aspoň částečně supluje expozice *Genetika a vývoj člověka*, kterou jsme realizovali části výstavních prostor v pavilonu Anthropos. (J. Sekerák, E. Matalová) Nyní jsme však od počátku roku zahájili přípravnou fázi nové expozice v rámci budování návštěvnického centra *Mendelianum – atraktivní svět genetiky*. V červenci byl ukončen projekt *Poklady Moravy*, jejíž součástí pod názvem – *Moravské zemské muzeum a vědecké prostředí objevu J. G. Mendela* byla námi vytvořená výstava v nové budově Národního muzea, Vinohradská 1, Praha, část Novodobé dějiny Moravy, 21. září 2010 – 6. července 2011 (J. Sekerák).

Přednášky pro veřejnost

J. Sekerák

Johann Gregor Mendel and his work in the Bishop court of Francis (now Moravian) Museum (Johann Gregor Mendel a jeho činnost v Biskupském dvoře Františkova / dnes Moravského/ zemského muzea). Popularizace historie genetiky v rámci projektu *Mendelianum – atraktivní svět genetiky*. Praha MŠMT, 11. května 2011.

E. Matalová

Genetics in 20th century illustrated by Nobel Prizes (Genetika ve 20. století ilustrovaná Nobelovými cenami). Popularizace historie genetiky v rámci projektu *Mendelianum – atraktivní svět genetiky*. Praha MŠMT, 11. května 2011.

Spolupráci s médii

KAM za poznáním – *Mendel Forum 2011*, KAM, říjen 2011, s. 10–11.

Pedagogická a lektorská činnost

J. Sekerák

Deset výkladů pro středoškolské studenty a osm výkladů pro vysokoškolské studenty v expozici *Genetika a vývoj člověka*, pavilon Anthropos.

E. Matalová

Pět výkladů pro vysokoškolské studenty v expozici *Genetika a vývoj člověka*, Pavilon Anthropos.

Ediční činnost

J. Sekerák

- editor *Folia Mendeliana* 2011, 47, 1/2, ISBN 978–80–7028–373–8, odborné recenzované periodikum, které je v nepřetržité řadě vydáváno od roku 1965 v anglickém jazyce;
- *The Letters on G.J. Mendel. Correspondence of William Bateson, Hugo Iltis, and Erich von Tschermak–Seysenegg with Alois and Ferdinand Schindler, 1902–1935*. M. Šimůnek, U. Hoßfeld, F. Thümmler & J. Sekerák (Eds.): Studies in the History of Science and Humanities. Vol. 28. Institute of Contemporary History of Academy

of Science, Prague & Mendelianum of the Moravian Museum, Brno, Prague 2011. 131 s., ISBN 978–80–87378–73–1.

E. Matalová

Členka redakční rady *Folia Mendeliana*.

A. Matalová

- Senior konzultant *Folia Mendeliana*;
- Mendel Forum 2011, sborník konference, ve spolupráci s VFU v Brně, 2011, 77 s., ISBN 978–80–7305–132–7.

Členství v odborných společnostech

J. Sekerák

Český komitét pro dějiny vědy a techniky při AV ČR.

E. Matalová

- Předsedkyně oborové rady GA AV *Molekulárně–biologické a lékařské vědy*, členka oborové rady;
- *Fyziologie a farmakologie* VFU Brno, členka oborové rady *Lékařská biologie* PřF MU Brno.

A. Matalová

Společnost pro dějiny vědy a techniky

Sbírkotvorná činnost

J. Sekerák, E. Matalová, A. Matalová.

Oddělení se orientuje na získávání nových sbírkových předmětů především z vlastní badatelské odborné činnosti, které umožňuje shromažďování a vyhodnocování dokladů o vzniku moderní vědy a její společenské institucionalizace. Cílem této práce je rozšiřovat a odborně zpracovávat podsbírkou oddělení, která dokládá význam brněnské Hospodářské společnosti a Přírodokumného spolku, kde pracoval J. G. Mendel a kde také poprvé zveřejnil svou objevitelskou práci. Archivní dokumenty dokládají také Mendelovu roli v rámci historie Moravského zemského muzea. V době globalizace takto orientované sbírky jsou přínosem nejen pro region, ale i pro světové společenství.

J. Sekerák, J. Daňková.

V rámci střednědobé koncepce pro sbírkotvornou činnost oddělení na léta 2009–2014 se věnovala pozornost především na dokončování dokumentace a evidence podsbírkou oddělení v rámci procesu digitalizace. Proces přenosu katalogové evidence do digitální formy se blíží k aktuálnímu stavu evidence podsbírkou, v níž bylo provedeno dalších 980 záznamů v digitální podobě.

J. Sekerák, E. Matalová

V rámci správy a ochrany sbírek proběhla pravidelná průběžná inventarizace 10 % podsbírkou oddělení v depozitářích v Brně a Budišově.

J. Sekerák, E. Matalová

V souvislosti s digitalizací fondu budujeme internetovou prezentaci podsbírky a tzv. virtuální muzeum na samostatných stránkách www.mendelianum.cz v rámci projektu *Mendelianum – atraktivní svět genetiky*.

Se sbírkami našeho oddělení roce 2011 pracovala řada významných badatelů z celého světa:

- Jan Klein (USA), Department of Biology, The Pennsylvania State University;
- Michal Šimůnek a Soňa Štrbáňová (ČR) Ústav pro soudobé dějiny AVČR;
- Uve Hoßfeld (D) Friedrich–Schiller Universität Jena;
- Florian Thümmler (D) Friedrich–Schiller Universität Jena;
- Allan Reese (UK) Cefas;
- Miklos Muller, (USA) The Rockefeller University, New York;
- Vladimír Kopecký (ČR) Fyzikální ústav Univerzity Karlovy v Praze;
- Kazunori Matsumoto (JAP) University of Tokyo;
- Chris Althof (USA) Cengage Learning, Bill Smith Studio, New York and Austin a mnoho dalších.

Organizace vědeckých konferencí a seminářů

Mendel Forum 2011, 111 let Nobelových cen, 25. – 26. října 2011.

Mendelianum Moravského zemského muzea ve spolupráci s Ústavem živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i., Brno, Ústavem fyziologie Veterinární a farmaceutické univerzity Brno a Univerzitou Palackého v Olomouci. Témata: *Od fyziologie k medicíně, Genetika – Mendel, Nobelovy ceny 21. století*. Celkem 180 účastníků, učitelů gymnázií, studentů a vysokoškolských pracovníků.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

Mendel Forum 2011, 111 let Nobelových cen, 25. – 26. října 2011:

J. Sekerák: Mendel – neustálá výzva;

E. Matalová: Nobelovy ceny v novém tisíciletí.

Exkurze

J. Sekerák

Biskupský dvůr, minulost a projekt Mendelianum – atraktivní svět genetiky jako nové návštěvnické centrum Moravského zemského muzea. 26. října 2011.

ETNOGRAFICKÝ ÚSTAV

Etnografický ústav se systematicky věnuje studiu lidové kultury na Moravě v evropském kontextu s důrazem na materiální kulturu. Výsledkem soustavné akviziční činnosti je soubor ca 120.000 kusů sbírkových předmětů datovaných od 16. století (unikátní výšivky a habánská keramika) až po současnost. Východiskem badatelských úkolů je kromě sbírkového fondu také terénní výzkum. Ústav spolupracuje s dalšími vědeckými a vzdělávacími institucemi i mimo ČR. Ústav vydává recenzovaný časopis *Folia Ethnographica*, sbírky prezentuje autorskými výstavami (které jsou pravidelně přejímány dalšími institucemi v ČR i v zahraničí a které získaly již šest cen NSČ). Ústav je školicím pracovištěm pro studenty středních a vysokých škol. Odborní pracovníci pravidelně publikují doma i v zahraničí, zúčastňují se s příspěvky mezinárodních konferencí, jsou členy odborných komisí, vědeckých rad, redakčních rad a nákupních komisí, jsou konzultanty, recenzenty a oponenty odborných projektů a publikací i studentských prací, a také metodickými rádci pro laickou veřejnost.

Co se podařilo?

Za jednoznačný úspěch považuji partnerskou spolupráci s FF MU v rámci evropského grantu MŠMT ČR Partnerství a sítě (viz dále), jehož klíčovou aktivitou je seznámení studentů s praktickou stránkou muzejní práce. V rámci stáže získávají studenti představu o depozitárním režimu, podílí se na revizích a zpracování jednotlivých fondů. Mají v praxi možnost „osahat si“ jednotlivé sbírky.

Podařilo se naplnit i jeden z dlouhodobých cílů – tj. realizovat spolupráci s cestovní agenturou. Konkrétním výstupem se stala autorská výstava *Sousedé na talíři* mapující fenomén stravy na moravské i rakouské straně hranice (H. Dvořáková), která byla vypracována na základě nabídky jihomoravské pobočky Centrály cestovního ruchu. Stručně řečeno – Etnografický ústav vložil „know how“ a cestovní agentura finance na realizaci jak instalace samotné, tak na doprovodný česko-německý katalog. Veřejnost přivítala prezentaci kulinářských specialit v podání restaurací „Hansen“ a „La Bouché“.

Výstavou *Moravská Hellas – fotografie Erwina Rauppa* (H. Beránková) se podařilo zpřístupnit další část širší veřejnosti doposud nepříliš známého fotoarchivu ústavu. Projekt byl doprovázen kvalitní monografií. Knižně byly také publikovány fotografie z alb Jindřicha Wawry.

Co se nepovedlo?

I přes rostoucí tlak turistického ruchu i nadále chybí představení lidové kultury, jedné z ikon, s jejíž pomocí se Morava okolnímu světu prezentuje: tj. vybudování stálé národopisné expozice *Obrazy ze života moravského venkova*, která je plánována pro umístění ve 2. patře Paláce šlechtičen.

Zásadní změny ovlivňující koncepci Etnografického ústavu:

Vzhledem k pokračujícím dislokačním změnám byla další část 1. podlaží adaptována na pracovny Metodického centra muzejní pedagogiky. Tyto pracovny vznikly na ploše nově vybudovaného odpočinkového zázemí personálu ostrahy, úklidu a vrátných. Pro kancelářské účely byl vyklizen rovněž depozitář textilu. Sbírkové byly přemístěny do stávajících depozitářů, čímž jsme prakticky byli nuceni zlikvidovat prostor určený pro nárůst sbírek.

Sbírkotvorná činnost

Počet sbírkových předmětů: 118.889

Za rok 2011

66 položek v přírůstkové knize, 393 předmětů a 3 kolekce (vybavení domácnosti)

60 položek – dary

6 položek – nákup:

- autorské fotografie Jaroslava Pulicara z fašanku v Komni a z Lanžhota (1990–2011)
- kraslice olepované slámou
- včelařský přístroj na tavení vosku
- vybavení domácnosti
- vybavení selského statku
- vybavení domácnosti

Ochrana sbírek

Statistika

- konzervovaných předmětů: 40
- restaurovaných: 41
- celkem: 81

Pozornost zaslouží restaurování krojového ženského kompletu Moravských Charvátů pro jeho jedinečnost a zároveň náročnost restaurátorského zásahu. Na konzervování souboru orobincových a slaměných sotůrků spolupracovala studentka PřF MU Brno, která tuto praxi využila pro bakalářskou práci.

Knihovna

K 31. prosinci 2011 bylo v knihovně Etnografického ústavu

knihovních jednotek: 28.402;

přírůstky: 215;

výpůjčky: 84;

bibliografické dotazy + konzultace: 53;

meziknihovní výpůjční služba: 8.

Časopis *Folia ethnographica* byl na základě dohod o výměně zaslán do celkem 50 institucí (ČR 4, Evropa 44, zámorí 2). Pokračuje rekatologizace knihovního fondu do KpWinu.

Prezentační činnost

Autorské výstavy Etnografického ústavu v rámci MZM, respektive jinde v ČR:

H. Beránková

Erwin Raupp – Moravská Hellas 1904. Palác šlechtičen, 6. října 2011 – 22. ledna 2012.

H. Dvořáková

- *Bály, plesy, masopusty*. Palác šlechtičen, 30. listopadu 2010 – 1. března 2011;
- *Sousedé na talíři*. Palác šlechtičen, 16. června – 30. srpna 2011;
- reprízy: Wilfersdorf – Rakousko, Telč.

E. Večerková

- *Malované vejce*. Mramorové sály, 1. března – 31. května 2011;

- *Lidové židle a stoličky*. Starý zámek v Jevišovicích, květen 2011;
- Vernisáž výstavy *Malované vejce*.

Výstavy realizované ve spolupráci s Etnografickým ústavem

A. Kalinová. – L. Nováková

Dušan Jurkovič a Vesna. Spolupráce na přípravě stálé expozice Ženského vzdělávacího spolku Vesna Brno, Jaselská ul., zahájení 14. dubna 2011.

H. Dvořáková

Hry s vlákny. Autorka pasáže v rámci výstavy *Nové pověsti české*, autor P. Janeček, Národní muzeum, 2011, repríza Galerie Lucas, Brno, říjen–listopad 2011.

J. Pechová

- *Kožedělná řemesla*, Městské muzeum Tuřany, zápůjčky předmětů z deponitáře
- Jevišovice – vybavení černé kuchyně;
- *Sousedé na talíři* – zápůjčky předmětů z deponitáře.

Jiné prezentační aktivity

L. Dufková

Vrapování vlčnovských rukávců s praktickou ukázkou. Zasedání pracovní skupiny textil při AMG, Brno 6. dubna 2011.

Vědecko–výzkumná činnost

Grantové úkoly

Etnologické studium reality a jejího odrazu v každodenní kultuře na Moravě v období 18. – 20. století. Středoevropské souvislosti. (IZ EÚ MZM, MK 00009486202).

Dílčí úkoly

- Etnografická fotografie na přelomu 19. a 20. století (*H. Beránková*);
- Lidová religiozita a její projevy (*H. Dvořáková*);
- Výtvarná kultura lidu na Moravě v období 18. – 20. století (*A. Kalinová*);
- Lidová zaměstnání na Moravě (*J. Pechová*);
- Obřadní kultura jako projev etnokulturní osobitosti obyvatel Moravy (*E. Večerková*).

L. Nováková

Tradiční lidový oděv na Moravě – identifikace, analýza, konzervace a trvale udržitelný stav sbírkového materiálu z let 1850–1950 (NAKI DF11P01OVV017).

Všichni zaměstnanci Etnografického ústavu

Rozvoj spolupráce a zvyšování výzkumných kompetencí v síti etnologických institucí (spoluřešitel s ÚEE FF MU, CZ.1.07/2.4.00/17.0038).

Účast na konferencích s referátem

H. Beránková

- *Fotografická sbírka Etnografického ústavu MZM – historie, obsah, uložení*. Seminář Filmové technologie & Podmínky vystavování fotografií. Fakulta chemická VUT Brno, Technické muzeum v Brně, Chempoint. 19. října 2011;

- *Etnografická fotografie na Moravě a sbírka Etnografického ústavu MZM*. Seminář České informační společnosti, Národní archiv, Praha 3. listopadu 2011.

H. Dvořáková

- *Die Minderheiten in den Sammlungen des Mährischen Landesmuseums*. Mezinárodní konference 41. Facharbeitstagung der Arbeitsgemeinschaft für kulturelle Heimatsammlungen (ArGe), pořadatel Sudetendeutsches Institut, Pasov 8. – 10. 7. 2011;
- (spolu s K. Severinem) *Nález stříbrných obětín na Starém Brně*. Symposium Stříbrný oltář P. Marie svatotomské, pořadatel: Národní památkový ústav–územní pracoviště Brno, 90 let NPÚ, Brno, 20. – 21. října 2010.

A. Kalinová

- *Sbírka novokřtěnské (habánské) keramiky v Moravském zemském muzeu v Brně*. Konference Habáni a habánská keramika v Modre, 2. září 2009, pořadatel Slovenské národné múzeum – Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre, Modranská beseda (Slovensko);
- *Die evangelischen Hinterglaskbilder aus Mähren*. 6. Tagung zur Hinterglaskunst, Würzburg, 7. – 8. října 2011, pořadatel Universität Würzburg – Institut für Kunstgeschichte, Martin von Wagner Museum der Universität Würzburg (Německo);
- *Die Sammlung der Habaner Fayencen im Mährischen Landesmuseum in Brno*.
- Referát na mezinárodní konferenci Haban artefacts from public and private collections and archeological excavations in Central Europe v Budapešti, 25. – 27. října 2011, pořadatel Magyar Nemzeti Múzeum (Maďarsko).

L. Nováková

Tradiční ženský spodní oděv ve sbírkách Etnografického ústavu MZM. Zasedání skupiny pro lidový textil při AMG. Brno 6. dubna 2011.

J. Pechová

Mužská a ženská práce v tradičním rolnickém prostředí. Mezinárodní konference Svět mužů a žen, pořadatel Slováké muzeum v Uherském Hradišti, 9. června 2011.

E. Večerková

Muži a ženy při svatebním obyčeji zatahování brány. Mezinárodní konference Svět mužů a svět žen, pořadatel Slováké muzeum v Uherském Hradišti, 9. června 2011.

Ediční činnost

E. Večerková

Folia ethnographica – Supplementum ad Acta Musei Moraviae (11 studií ve dvou číslech recenzovaného časopisu).

Členství v redakčních radách

H. Beránková

Národopisný věstník. *Bulletin d'ethnologie*, *Historická fotografie*, *Folia ethnographica*.

H. Dvořáková

Národopisná revue, *Věstník Asociace muzeí a galerií*, *Jižní Morava*.

E. Večerková

Ethnologia Europae centralis, Slovácko, Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci.

Členství v komisích

H. Dvořáková

- nákupní komise regionálního muzea v Mikulově a Východočeského muzea v Pardubicích;
- členkou vědecké radě Slovenského národního muzea, Bratislava, Vědecké radě Západočeského muzea v Plzni, Plzeň, Vědecké radě MZM, Brno, odborné radě Mikulovského výtvarného sympozia Dílna, Mikulov, Česká národopisná společnost, porotě soutěže Gloria Musealis, výstavní radě Národního muzea, Österreiches Verein für Volkskunde, Österreichisches Museum für Volkskunde ve Vídni – spolupráce Landesstelle für nichtstaatliche Museen in Bayern, Sudetendeutsches Institut Mnichov – spolupráce.

E. Večerková

Členka Nákupní komise Jihomoravského muzea ve Znojmě.

H. Beránková

Členkou Česká národopisná společnost, hlavní výbor, Českého antropologického komitétu, Prezentační rady MZM.

Popularizační přednášky pro veřejnost

H. Beránková

- Národopisná fotografie na Moravě na přelomu 19. a 20. století. Brno – VUT, Univerzita třetího věku, 24. listopadu 2011;
- Ikonografické doklady lidového oděvu na Brněnsku. Brněnsko, o. s., 5. listopadu 2011;
- Kolorované diapozitivy z fotografií Erwina Rauppa. Barevný podvečer 10. října 2012;
- Komentovaná prohlídka výstavy Erwin Raupp – Moravská Hellas 1904 – 5x.

A. Kalinová

Moravská lidová keramika jako inspirace k secesi. Moravská galerie, Brtnice – Rodný dům J. Hoffmanna, 24. listopadu 2011.

L. Nováková

Jihomoravští Charváti. Seriál Folklórní regiony z Čech, Moravy a Slezska. Národní muzeum, etnografické oddělení, Praha 10. prosince 2011.

E. Večerková

- *Selský nábytek v proměnách století.* ELEKTRON (Klub absolventů a přátel VUT), Brno, 17. února 2011;
- *O kraslicích.* Klub ELEKTRON, VUT, 20. dubna 2011;
- *Kraslice na Moravě.* Klub přátel výtvarného umění, 17. března 2011;
- *O kraslicích.* Přednáška pro seniory ve výstavě, 5. května 2011;
- *Evropské vánoce.* Městská knihovna ve Znojmě, Univerzita 3. věku, 5. prosince 2011;

- *Vánoce u nás a jinde*. Jevišovice, 9. prosince 2011.

Recenzní posudky publikací, studií, kvalifikačních prací

H. Beránková

- K. Císaríková – R. Marada: *Písně ze Svatobořic–Mistřína*. Svatobořice–Mistřín 2011. Etnologický ústav AV ČR, v.v.i, Praha – pracoviště Brno a Mužský sbor Svatobořice–Mistřín;
- dva posudky – magisterské práce (MU Brno, Jihočeská univerzita České Budějovice);
- pět posudků pro UNESCO – projektů přihlášených do seznamu nemotného kulturního dědictví lidstva UNESCO.

H. Dvořáková

Dva posudky pro UNESCO – projektů přihlášených do seznamu nemotného kulturního dědictví lidstva UNESCO

A. Kalinová

- Křížová, A. (Ed.) a kolektiv: *Prameny ke studiu tradičního oděvu a šperku*. Etnologické studie 11. Brno: Masarykova univerzita 2011;
- jeden recenzní posudek příspěvku do *Národopisná revue* č. 4/2011;
- jeden recenzní posudek příspěvku do sborníku *Slovácko* 53, 2011;
- jeden posudek magisterské práce (FF MU, muzeologie – P. Pončíková: *Vklad Heřmana Landsfelda do českého a slovenského muzejnictví*. Brno 2011).

J. Pechová

Pilně živnosti si dobývají – scénář výstavy pro Valašské muzeum v přírodě v rámci grantového projektu MK ČR Tradice řemeslné a rukodělné výroby na Valašku a Těšínsku – identifikace, dokumentace a prezentace, identif. kód projektu DB06PO1RNK001.

E. Večerková

Recenzní posudek příspěvku do *Národopisné revue* č.4/2011.

Zahraniční studijní cesty a stipendijní pobyty

H. Beránková

- Rumunsko, západní Bulharsko, východní Srbsko – červen 2011;
- Bratislava – Devínska Nová Ves, Múzeum slovenských Chorvátov, 14. září 2011, výstava o A. Václavíkovi. Mestské múzeum Bratislava – vinařská expozice.

L. Dufková

Francie, Lyon – 4.–8. května 2012, Lyon jako významné středisko hedvábnictví v 19. století, Musée du Chapeau (historie výroby klobouků), Maison des Canuts (muzeum hedvábnictví s dílnou výroby hedvábných tkanin), Musée des Tissus (textilní muzeum).

H. Dvořáková

Univerzita Freiburg, Johannes Künzig Institut, Německo, 17. října – 18. listopadu 2011, stipendijní pobyt.

A. Kalinová

- Strasbourg, Francie, Musée Alsacien, 13. – 18. dubna 2011;
- Modra, Slovensko, SNM – Múzeum Ľ. Štúra, 1. – 3. září 2011, konference Habáni a habánská keramika;
- Bratislava – Devínska Nová Ves, Múzeum slovenských Chorvátov, 14. září 2011, výstava o A. Václavíkovi, Mestské múzeum – vinařská expozice;
- Norimberk, Německo, Germanisches Museum 18. – 23. září 2011, 44. Internationales Symposium Keramikforschung des Arbeitskreises für Keramikforschung;
- Würzburg, Německo, Universität Würzburg, 6. Tagung z. Hinterglaskunst, 6. – 9. Října 2011;
- Budapešť, Maďarsko, Magyar Nemzeti Múzeum, 24. – 28. října 2011.

J. Pechová

- Martin, Slovensko – Slovenské národné múzeum, 26. – 29. července 2011 – studium ve sbírkách;
- Bratislava – Devínska Nová Ves, Múzeum slovenských Chorvátov, 14. září 2011, Mestské múzeum Bratislava – vinařská expozice;
- Carnuntum, Hainburg, Bad Deutsch–Altenburg, Rakousko – 19. října 2011 Dolnorakouská zemská výstava.

Ostatní mediální aktivity

H. Beránková

Publikace Erwin Raupp, TV Noe, U nás, duben 2011.

H. Dvořáková

- Naivní malířky, spoluautorka scénáře, ČT Brno, Folklorica, 2011;
- Co nám dalo Rakousko, odb. garant, ČT Ostrava, Pod pokličkou, 2011;
- Masopust a půst, ČT 2, Žijeme s vírou, 4. 3. 2011;
- Průběžně s regionální TV Brno, ČR, ČT.

E. Večerková

- Jihomorav. obyčej vinohradnická koza – tradice a inovace, Folklorica, ČT, 7. února 2011;
- O výstavě kraslic v MZM, Čs. rozhlas, 4. března 2011;
- Vánoční dárci, ČT Praha, 28. listopadu 2011;
- O vánočním stromku, ČT, 8. prosince 2011;
- Školní slavnosti vánočního stromku, rozhlas PETROV, 30. listopadu 2011;
- O lidových tradicích svátku Dušiček, Čs. rozhlas, 1. listopadu 2011.

Konzultace

Počet odborných konzultací, badatelských návštěv: 525.

EÚ zůstává tradičním centrem poradenské služby jak pro soukromníky, tak pro orgány místní samosprávy, odborné instituce a masová média. Největší zájem je soustředěn na konzultace vážící se na zhotovování krojových rekonstrukcí pro potřeby národopisných souborů a venkovských skupin (*L. Nováková*). V době předvánoční a velikonoční se každoročně vzedme vlna dotazů stran zvyků (původ, průběh) z řad žurnalistů. Také přes elektronickou

poštu jsou kurátorky zahrnovány žádostmi o konzultaci, posudek, event. přímo o vypracování příslušné pasáže. Tyto požadavky mají vzestupnou tendenci a snaží se zatlačit kurátory do pozice servisu.

Odborné konzultace v oblasti ochrany kulturního dědictví odb. institucím i soukromým osobám poskytuje rovněž konzervátorka *L. Dufková*.

Prostory EÚ již několik let poskytují přístřeší pro schůzky dobrovolného sdružení Spolku přátel betlémářů, sloužící k podpoře volnočasových aktivit (*H. Dvořáková*).

Administrativa, agenda EÚ (*H. Beránková, H. Dvořáková, J. Macháček*).

Evidence a revize DKP (*J. Pechová*).

Požární ochrana a bezpečnost práce – kontrola, školení (*H. Dvořáková*).

Nárazové práce pro oddělení – *všichni pracovníci EÚ*.

Další akce a aktivity

Brněnský fašank

Koncerty MFF na nádvoří

Muzejní noc

Přírodní vědy

MINERALOGICKO–PETROGRAFICKÉ ODDĚLENÍ

V roce 2011 mineralogicko–petrografické odd. pokračovalo v sbírkotvorné, vědecko–výzkumné a prezentační činnosti v souladu se svojí koncepcí a koncepcí MZM. Sbírkotvorná činnost byla orientována na oblast Moravy a méně i Slezska, z geologického hlediska na jihovýchodní okraj Českého masivu, v menší míře i na některé lokality v zahraničí. Vědeckovýzkumná činnost zahrnovala zejména mineralogii a krystalochemii minerálů pegmatitů a metamorfovaných hornin i problematiku montánní a topografické mineralogie. Prezentační činnost byla směřována především k rozvoji popularizace mineralogie mezi mládeží s ohledem na problematiku těžby nerostných surovin a životního prostředí.

Sbírkotvorná činnost

Tato činnost souvisí s dlouhodobou tradicí sledování mineralogických poměrů Moravy a Slezska. Výsledků je využíváno mj. při častých konzultacích mineralogické problematiky pro nejširší spektrum návštěvníků a zájemců (sběratelé minerálů, učitelé, studenti všech úrovní, ochrana přírody i orgány státní správy). V rámci služebních cest a výzkumů v terénu byly do sbírek MZM Brno zařazeny sběry minerálů a hornin z lokalit Štrambersk, Nová Ves u Rýmařova, Česká Bělá, Nedvědice, Brno–Bystrc, Vratětin, Polníčka, Oslavany, Javůrek–Maršov, Soutěsky u Děčína, Paškapole u Bořislavi. Ze zahraničních lokalit se jedná především o soubor minerálů pegmatitových žil státu Maine, USA. Z darů byly zpracovány vzorky z lokality Navajún–Španělsko, z Libye, soubor minerálů z Argentiny a vzorky z pegmatitové žíly od Strážku. Nákupem bylo do podsbírek oddělení získáno několik kvalitních vzorků z Moravy: dvou leštěných desek s lepidolitem z lokality Rožná a leštěná deska písmenkového pegmatitu z lokality Dlouhé u Nového Města na Moravě, krystal živce ze Strážku a krystaly křemene z alpské parageneze z Horních Borů. Z oblasti mimo Moravu byla zakoupena kolekce křemenných hmot výstavní kvality z oblasti Krušných hor.

Nadále pokračovala evidence nových přírůstků, ale určování a reevidence vysoce kvalitních vzorků ze starého nezpracovaného fondu oddělení (hlavně minerály z Čech a ze zahraničí). Tato práce je časově náročná – znamená vedle revize určení materiálu také občas časově obtížné dohledávání originálních lokalit, příp. dalších informací. Inventarizováno za rok 2011 bylo 1.458 inventárních čísel a fotodokumentováno 449 sbírkových předmětů. Tato práce byla částečně negativně ovlivněna snížením úvazku preparátora oddělení o polovinu v souvislosti s nařízeným snížením mzdových prostředků. Ze stejného důvodu byla také konzervace omezena pouze na nejvíce ohrožený sbírkový materiál. Téměř hotová je komplexní revize a uložení podsbírky vltavínů a tektitů. Evidence podsbírky drahých kamenů je převedena do elektronické formy a připravena k podobné podrobné revizi, která proběhne v r. 2012. V roce 2011 probíhala, z personálních důvodů v menší míře ve srovnání s rokem minulým, rovněž evidence tzv. studijního sbírkového materiálu.

Současné depozitární prostory oddělení se z kapacitního hlediska blíží svému naplnění. Pro připravovaný projekt nových depozitářů MZM v Rebešovicích byl vytvořen předběžný návrh ohledně rozsahu a charakteru uložení sbírek minerálů a hornin. Naopak z časových důvodů zatím nepokračovaly další práce při ukládání studijního a duplicitního materiálu na zámku Moravec (sestavení regálu, třídění materiálu apod.)

Výrazně se v r. 2011 rozšířila elektronická katalogizace knihovny v programu KP Win včetně evidence nových přírůstků (*D. Konečná*). Příruční knihovna čítá 28 266 knihovních jednotek (za rok 2011 přibylo 171), postupně evidovaných elektronicky.

Vědeckovýzkumná činnost

Vědeckovýzkumná činnost byla zaměřena na studium významnějších mineralogických lokalit a zejména minerogenetických procesů na Moravě a financována institucionálním záměrem MK 00009486201, grantem GAČR a prostředky MZM jako VO MK.

Ústavní projekt

Ač není projekt topografické mineralogie Moravy a Slezska přesněji kodifikován, nepočítáme-li zařazení MZM mezi VO MK, jedná se o tradiční činnost mineralogicko-petrografického oddělení s mnohaletou tradicí. V jeho rámci byla v roce 2011 rekonoskována řada lokalit, například Brno–Bystrc, Černá Voda, Česká Bělá, Javůrek, Jeseník, Komárovice, Nová Ves u Rýmařova, okolí Telče, Oslavany, Polnička, Přeskače, Rejvíz, Rešice, Senorady, Štramberk, Šumperk, Uherčice, Uhlířský vrch u Bruntálu, Vratěnín, Zálesí, Žulová.

Grantové projekty

Posledním rokem pokračoval institucionální projekt MK ČR (MK00009486201) *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti*, který započal v roce 2005 (J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil, E. Kocourková).

Byla úspěšně dokončena studie arzenové problematiky: *Geochemical and mineralogical control on the mobility of arsenic in a waste rock pile at Dlouhá Ves, Czech Republic* a publikována v impaktovém časopisu *Journal of Geochemical Exploration* (E. Kocourková, J. Cempírek, S. Houzar). Mobilita arzenu v současnosti byla na této lokalitě dále sledována ve výkvětech železnatých sulfátů a publikována. V rámci srovnávacího výzkumu minerálů skupiny allanitu byl detailně studován a popsán nový minerál *allanit-(Nd)*; publikace v impaktovaném časopisu (*Canad. Mineralogist*, J. Cempírek). K recenznímu řízení v impaktovaném časopisu (*Canad. Mineralogist*) byl předán rukopis: *F, Cl-rich, mineral assemblages from burned spoil-heaps in the Rosice–Oslavany coalfield, Czech Republic* (S. Houzar, J. Cempírek). Další výzkumy, které byly ukončeny publikacemi, se týkaly velmi vzácného minerálu schreyeritu ve vanadem bohatém grafitickém kvarcitu z Bítovánek na záp. Moravě, ryzího stříbra a mědi z Borovce, Štěpánovský rudní revír (V. Hrazdil) a gamaspektroskopické charakteristiky lokalit primární zlatonosné mineralizace v Horách u Předína (západní Morava).

Z rozpracovaných témat lze uvést pokračující studium mineralogie a petrologie metakarbonátových hornin v prostoru moravika západní Moravy. Pozornost byla věnována i bazickým horninám se spinelem, které tvoří drobná tělesa v pestré jednotce moldanubika (Loukovice, Luka nad Jihlavou), některým skarnům (Rešice, Vevčice na Znojemsku) a mineralogii starých odvalů v Nové Vsi u Rýmařova. Započalo revizní studium některých vzácných hornin původem ze svrchního zemského pláště (lamproitů) na lokalitách západní Moravy a rakouského Waldviertelu (J. Cempírek). V rámci montanistické problematiky pokračovala terénní revize pozůstatků dolování železných a stříbrných rud v okolí Javůrku–Maršova na Tišnovsku, u Mrákotína (u Telče), menší pozornost byla věnována vybraným mineralizacím s antimonem v okolí České Bělé (V. Hrazdil), zlatonosné mineralizaci u Hor (S. Houzar) a nadále i arzenová problematika na Havlíčkobrodsku (E. Kocourková).

V rámci práce na projektu GAČR P210/10/0743, kde je MZM spoluřešitelem *Chemické složení a stupeň strukturního uspořádání přírodních turmalínů – geochemické versus*

strukturní faktory byla studována převážně krystalochemická a genetická problematika minerálů turmalínové skupiny, příp. dalších bórosilikátů (*J. Cempírek*). Komisí IMA byl schválen nový druh turmalínu oxy-skoryl (IMA 2011-011. CNMNC Newsletter No. 10, October 2011, page 2550; Mineralogical Magazine), publikace je v recenzním řízení. Velká pozornost byla věnována unikátní asociaci metamorfovaných vzácnoprvkových pegmatitů (lok. Viorco, Argentina), kdy vlivem tlaku vzniklo několik generací dumortieritu a turmalínu (elbait, rossmanit, dravit, skoryl, Al-bohatý skoryl), včetně vzácného borosilikátu holtitu (4.výskyt na světě). Dalším objektem těchto výzkumů byly křemenné žíly s dumortieritem, andaluzitem a dravitem od Psár u Jílového, vyznačující se Al-bohatou a kontrastní turmalínovou a chloritovou mineralizací v horninách jílovského pásma. Byly tam zjištěny dumortierit-křemenné žíly obsahující Na-deficitní, ale přitom Al-chudý turmalín dravitového složení. Obě výše byl také publikován výskyt fluor-elbaitu, elbaitu a rossmanitu v lepidolitovém pegmatitu Sedlatice na západní Moravě. Rozpracována je problematika vláknitého modrého dravitu z desilikovaných pegmatitových žil u Drahonína a započal výzkum mineralogie nového elbaitového pegmatitu od Křižínkova.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil a E. Kocourková

- účast na vysoce prestižní mezinárodní geochemické a mineralogické konferenci *Goldschmidt 2011*, která se konala ve dnech 14. – 19. srpna v Praze (viz postery);
- J. Cempírek se rovněž aktivně podílel na mezinárodní akci v USA – Maine Pegmatite Workshop 2011;
- Výsledků práce MPO MZM bylo rovněž využito v průvodci postkonferenční exkurze (*Moldavites – the Czech tektites. In: Janoušek, V., Skála, R.: Bohemian geological enigmas: Variscan High-pressure Granulites, Ultrapotassic Magmatites and Tektites*).

Přednášky

J. Cempírek

Beryllphosphate assemblages from Rožná lepidolite-subtype pegmatite, Czech Republic. – (Maine Pegmatite Workshop 2011 – Maine, USA).

Postery

- Novák, M., Magna, T., *Cempírek, J.*, Janoušek, V., Ullmann, C.V., Wiechert, U., 2011: Lithium isotope fractionation in pegmatites – function of bond length. (Goldschmidt Conference).
- *Houzar, S.*, Hršelová, P., *Cempírek, J.*, Sejkora, J. (2011): F,Cl-rich mineral assemblages from burned spoil-heaps in the Rosice-Oslavany coalfield, Czech Republic. (Goldschmidt Conference).
- *Hrazdil V.*, *Houzar S.*, *Cempírek J.*, 2011: Tin-bearing skarns with As mineralization at the south-eastern margin of the Bohemian Massif. (Goldschmidt Conference).
- *Kocourková E.*, Sracek O., *Houzar S.*, *Cempírek J.*, Losos Z., Filip J. Hršelová P., 2011: Arsenic mobility in a waste rock pile at Dlouhá Ves, Czech Republic. (Goldschmidt Conference).

Jiné odborné aktivity

Mineralogicko–petrografické oddělení dále odborně spolupracovalo s některými muzei a vědeckými institucemi (zejména Ústav geologických věd Masarykovy univerzity v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci, dále Česká geologická služba v Brně a v Praze, Národní muzeum v Praze, Univerzita Komenského v Bratislavě, Akademie věd České republiky v Praze, Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Slezské muzeum v Opavě, Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Muzeum Vysočiny v Třebíči). Pokračovala spolupráce s profesní organizací těžařů nerostných surovin – Těžební unii (se sídlem v Brně).

Výstavy

- *Minerály Jeseníků*, 24–26. května 2011, Seminář Těžební unie, Dolní Moravice;
- *Křemen – kámen mnoha podob*, 9–11. listopadu 2011, Seminář Těžební unie, Tábor;
- likvidace dvou výstav: *Pokladnice drahokamů Pegmatity – od drahých kamenů k mobilním telefonům* a výstava *Moravský kras známý a neznámý* – likvidace části věnované mineralogicko–geologickým poměrům.

Přednášky pro veřejnost

J. Cempírek

Za pegmatity celého světa, 14. ledna 2011, DDM Brno–Řečkovice.

S. Houzar

- *Nerostné suroviny a jejich budoucnost*, 10. února 2011, Ekocentrum, Přírodovědný klub Brno;
- *Nové minerály na Moravě a ve Slezsku 1985–2009*, 23. února 2011, Mineralogický klub Česká Třebová;
- *Dolování zlata u Opatova na Třebíčsku*, 18. března 2011;
- *Podnikatelé a pobertové, aneb dolování stříbra v Jezdovicích*, 1. listopadu 2011 Muzeum Vysočiny Jihlava.

V. Hrazdil

Výklad pro tělesně a mentálně postižené – středisko Kociánka (se soutěží a aktivitami) v expozici Svět nerostů ve spolupráci s Metodickým centrem muzejní pedagogiky, 7. dubna 2011.

Exkurze

- 21. května 2011 – Květnice pokladnice Moravy – Geologická vycházka pro veřejnost (*E. Kocourková, S. Houzar*);
- 8. června 2011 – Exkurze na mineralogickou lokalitu Květnice s odborným výkladem pro Gymnázium Elgartova (*E. Kocourková*);
- 13. června 2011 – Exkurze na mineralogickou lokalitu Květnice s odborným výkladem pro Gymnázium Elgartova (*E. Kocourková*);
- 24. června 2011 – Exkurze na mineralogickou lokalitu Chvojnice s odborným výkladem pro Katolické gymnázium Třebíč (*S. Houzar*);
- 20. – 21. září 2011 Vedení odborné exkurze pro muzejní pracovníky – geology, Jihlava (*S. Houzar, E. Kocourková*).

Prezentace v médiích

- Televize Brno (BTV) – 15. října rozhovor a poskytnutí vzorků (vltavín, xyloolit, láva) pro pořad Osobní otisky;
- Televize Brno (BTV) – 2. prosince rozhovor a poskytnutí vzorků (konkrece a denrity) pro pořad Osobní otisky;
- Rádio Region – rozhovor o možných jeskyních u Mor. Budějovic – 1. prosince 2011;
- Rádio Region – rozhovor o propadu dolu na stříbro u Jezdovic – 2. prosince 2011.

Spolupráce s veřejností

- Mineralogicko–petrografické oddělení průběžně zajišťuje *nejširší veřejnosti určování přinesených nerostů a hornin*, dává doporučení na návštěvu různých lokalit v ČR a v zahraničí, pomáhá s výběrem literatury studentům vysokých škol apod.) – minimálně 140 návštěv v roce 2011;
- Oddělení také pravidelně spolupracuje s významnými sběrateli minerálů v místech jejich působení (s ohledem na stav lokalit a získávání informací o nových nálezech);
- Pracovníci mineralogicko–petrografického oddělení pravidelně pořádají ve spolupráci s Oddělením komunikace a marketingu exkurzi s geologicko–mineralogickou tematikou, o kterou je dlouholetý značný zájem u veřejnosti (v regionu Tišnov–Květnice);
- Oddělení spolupracuje jako odborný garant s organizátory mezinárodních burz minerálů v Tišnově (2x ročně);
- Dlouhodobě spolupracujeme s Mineralogickým klubem v České Třebové (určování minerálů, přednášky, informace o lokalitách).

Pedagogická a lektorská činnost

Spolupráce s MU a recenzní činnost

S. Houzar působí jako člen komisi pro bakalářské a závěrečné zkoušky geologických oborů na Masarykově univerzitě v Brně, jako oponent diplomových prací a projektů GAČR.

Také ostatní pracovníci oddělení poskytují často odborné konzultace při ročníkových, seminárních, diplomových a doktorských pracích studentům MU, méně i studentům z jiných vysokých a středních škol (cca padesát konzultací); častá je rovněž recenzní činnost pro odborné časopisy (cca dcacet za rok 2011).

Mineralogická soutěž pro děti základních a středních škol

Ve středu 11. května 2011 se v Brně v Dietrichsteinském paláci, (Moravské zemské muzeum) sešlo 24 žáků a studentů základních škol a gymnázií, aby si zasoutěžili ve znalostech z geologických věd, zejména mineralogii. Soutěž uspořádali pracovníci mineralogicko–petrografického odd. Moravského zemského muzea ve spolupráci s DDM Helceletova 4, Brno. Účastníci museli nejprve absolvovat základní kolo (formou testu), které proběhlo už v březnu na jednotlivých školách. V muzejní etapě pak prošli nejen písemným testem znalostí, ale své síly změřili i při praktickém poznávání nerostů a hornin. (E. Kocourková, V. Hrazdil, S. Houzar, P. Dočkal, J. Cempírek).

Vzdělávací program „Země pod palbou“ – do května 2011

Ve spolupráci s Hvězdárnou a planetáriem M. Koperníka (Brno) pokračoval výukový program, kde jsou prezentovány nejnovější poznatky o střetech planety Země s asteroidy a dalšími kosmickými tělesy v její geologické historii. Akce zahrnovala populárně vědecký

audiovizuální program (HaPMKB) a předvedla důkazy takových srážek, jako jsou tektity, vltavíny, šokově přeměněné horniny i meteority od nás i ze světa (E. Kocourková).

Týden dětí s MZM – jarní prázdniny

Podíleli jsme se na celodenním programu pro děti v rámci příměstského tábora v MZM – 15. března 2011 – *Kdo chce vědět víc aneb Přírodopis za školou* (E. Kocourková)

Odborná pomoc při tvorbě sbírek

V rámci této činnosti byla provedena revize a zpracování školní sbírky v ZŠ Česká Bělá, dále konzultace a určení mineralogického materiálu v muzejní expozici obce Předín a pokračováno v dlouhodobé spolupráci s CVC Mateřídouška, Gromešova 1, Brno (E. Kocourková, V. Hrazdil, S. Houzar).

Odborný výklad v expozici

Za rok 2011 byl v expozici *Svět nerostů* proveden odborný výklad a výuka mineralogie a petrografie pro základní a střední školy. Expozici prošlo v rámci této činnosti 850 dětí (E. Kocourková, V. Hrazdil). Celodenní program s výkladem ve výstavě *Pokladnice drahokamů Pegmatity – od drahých kamenů k mobilním telefonům* s výtvarnou dílnou ve spolupráci s Dětským muzeem MZM – 4. srpna 2011 (E. Kocourková).

Pokračuje pravidelná dlouhodobá spolupráce s mineralogickým kroužkem DDM Helceletova 4, se sídlem v Brně–Řečkovících (určování minerálů, informace o lokalitách apod.). E. Kocourková zorganizovala *výukový program „Kámen“* pro děti do 10 let. Je zaměřen na vysvětlení nejzákladnějších pojmů o horninách a nerostech a geologických dějích, probíhajících na planetě Zemi.

Již tradiční *Mikulášská beseda o minerálech* se konala 28. listopadu 2011 a zúčastnilo se jí dvacet dětí.

Popularizační publikace

Velká pozornost byla věnována popularizačním publikacím, zejména v časopisech určených širší veřejnosti nebo i odborníkům. Ve vysoce prestižním evropském časopisu *Lapis* byla uveřejněna komplexní studie V. Hrazdila, S. Houzara, E. Kocourkové a J. Sejkory o štěpánovském revíru a jeho minerálech.

Ve spolupráci s dalšími autory byl publikován článek o křemenných hmotách *Kouzlo achátových pecek – kamenné kresby přírody* v časopisu *Příroda* (H. Laudátová, V. Hrazdil, S. Houzar) a *Kámen barvy duhy* (H. Laudátová, V. Hrazdil). Tradičně velký zájem vyvolal i příspěvek v časopisu *Minerální suroviny Fotoluminiscence (světélkování) nerostů* (E. Kocourková, V. Hrazdil, dále *Květnice – pokladnice Moravy* (E. Kocourková, V. Hrazdil). Časopis *Minerál* uveřejnil článek V. Hrazdila *Křemenné geody s amethystem z Rudic u Blanska*.

Zahraniční služební cesty

J. Cempírek

- Maine Pegmatite Workshop (Poland Mining Camps, Poland, Maine, USA), 26. května – 4. června 2011;
- Department of Geological Sciences, University of Manitoba (Winnipeg, Kanada) 4. – 12. června 2011;
- University of British Columbia (Vancouver, Kanada) – 26. 7. – 10. 8. 2011;

- Workshop Computer methods in crystal structure systematics (Max Planck Institut, Stuttgart, Německo) 18. – 23. září 2011;
- Lokality v okolí Waidhofen a.d.Thaya (Rakousko) – 24. října 2011.

J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil

Waldheim, Freiberg a Seidenbach (Sasko, Německo) – 3. – 5. října 2011, Německo 1 den.

J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil, E. Kocourková

Eggenburg a Maissau (Rakousko) – 10. října 2011.

Ediční činnost

J. Cempírek

Zástupce editora *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae* ISSN 1211–8796; člen redakční rady časopisu *Acta rerum naturalium* ISSN 1801–5972.

S. Houzar

Editor *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae* ISSN 1211–8796; člen redakční rady populárně–vědeckého časopisu *Minerál* ISSN 1213–0710; člen redakční rady časopisu *Acta rerum naturalium* ISSN 1801–5972; člen redakční rady *Bulletinu mineralogicko–petrologického odd. Národního muzea* ISSN 1211–0329.

V. Hrazdil

Člen redakční rady časopisu *Časopis Slezského muzea, Vědy přírodní*.

Členství ve vědeckých společnostech

J. Cempírek

Mineralogical Association of Canada; Mineralogical Society of America; Česká geologická společnost.

S. Houzar

Česká geologická společnost.

Různé

- Přípravné práce evropského projektu Partnerská síť pro spolupráci a aplikace v geoenvironmentálních a geotechnických oborech v rámci partnerství s Masarykovou univerzitou a Těžební unií (OPVK).*
- Muzejní noc 14. - 15. května 2011, prezentace expozice Svět nerostů, radioaktivity a luminiscence minerálů v UV–záření (V. Hrazdil, E. Kocourková, P. Dočkal).*

GEOLOGICKO–PALEONTOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Nejvýznamnějším počinem oddělení byla příprava výstavy *Messel on Tour*, která byla získána díky vědecko–výzkumné spolupráci s Hessisches Landesmuseum Darmstadt. Je to jedinečný projekt, který představuje originály zkamenělin z lokality Messel zapsané na seznamu světového dědictví UNESCO. K výstavě byl připraven i bohatý doprovodný interaktivní program. Zároveň byla v muzeu Jana Amose Komenského uspořádána výstava *Darwin* a oddělení spolupracovalo na výstavě Slezského zemského muzea v Opavě *Třetihory kraj močálů a moře*. Z předcházejícího roku pokračovala v MZM výstava *Moravský Kras známý neznámý*. Vedle výstavní činnosti proběhla částečná aktualizace expozice spočívající v doplnění exponátů, paleogeografických map a obrazových rekonstrukcí.

Sbírkotvorná činnost probíhala především v rámci výzkumného záměru. Během terénního výzkumu na lokalitě Litenčice bylo získáno cca 300 exemplářů především fosilní rybí fauny menilitového souvrství (32 mil. let), které jsou dále zpracovávány a dávány průběžně do evidence. Byly učiněny významné nálezy nových druhů ryb například první nález v ČR platýze (*Scophthalmus stamardini*) či červenice darwinovy (*Gephyroberyx darwinii*), ale především nález skeletu ptáka z řádu šplhaviců *Picavus litencicensis*, pojmenovaného dle dnes již nejvýznamnější paleontologické lokality menilitového souvrství na Moravě.

Další zajímavá akvizice byla získána darem a to kolekce zkamenělin z Moravského krasu.

V II. stupni evidence byla zpracována sbírka obrazů Z. Buriana a publikovaný materiál fosilní rybí fauny z lokality Litenčice. Bylo započata digitalizace obsáhlého fotoarchivu.

Preparátor Karel Diviš vyvinul a prováděl náročnou preparaci fosilií tzv. transfer metodou, přenosu skeletu z nestabilního sedimentu do epoxidové pryskyřice. Díky tomu byl zachráněn významný vědecký materiál.

Byla provedena inventarizace sbírky v požadovaném počtu.

Konference a přednášky

R. Gregorová

– *Ichthyofauna vnitrokarpatského paleogénu na Slovensku* – vyžádaná přednáška. Konference věnovaná 60. výročí založení muzea, Spišská Nová Ves (září);

– *Poissons marines des Carpathes* – Cruzy (Francie, červenec 2011) – v rámci účasti na paleontologickém výzkumu na lokalitě Cruzy.

Pedagogická činnost

R. Gregorová

- Odborný konzultant bakalářské práce studentky PřF MU E. Nedvědové: *Osteologická analýza zástupců čeledi Clupeidae z terciéru flyšové části Karpat*;
- Členka komise pro státní rigorózní, doktorské zkoušky PřF MU Brno z oboru paleontologie.

S. Hrdličková

Celkem 45 výkladů pro 1079 osob v expozici, speciální programy *Nezrozený život* a *Země pod palbou*.

Exkurze

- V rámci zahraniční spolupráce s geologickým oddělením Přírodovědeckého muzea ve Vídni oddělení připravilo v květnu týdenní terénní exkurzi po moravských paleontologických lokalitách Krumvíř, Litenčice, Kimberk (*R. Gregorová*).
- *Stránská skála* (21. června 2011) v rámci výuky pro školy a v rámci týdne dětí v MZM (*S. Hrdličková*)

Konzultace a recenze

- Neuvěřitelné Brno – odborná recenze programu Planetária Brno (*R. Gregorová*);
- Konzultace – průběžně celý rok – především determinace zkamenělin (*R. Gregorová, S. Hrdličková, J. Šušolová*).

Praxe

Mgr. Ž. Marešová – studentka muzeologie – seznámení se s programem Demus a praxe v terénním paleontologickém výzkumu.

Badatelské návštěvy

Dr. Štěpán Rak – determinace materiálu z Barrandienu.

Zahraniční cesty a expedice

R. Gregorová

- Senckenberg Museum ve Frankfurtu za účelem zpracování nálezu fosilního ptáka z lokality Litenčice spolu s dr. Geraldem Mayerem. Výstupem spolupráce je společná publikace v *Paläontologische Zeitschrift* – nová čeleď, rod a druh pro vědu – uloženo ve sbírkách MZM;
- Paleontologický výzkum na lokalitě Frauenweiler s dr. Norbertem Micklichem z Hessisches Landesmusea Darmstadt pro účely korelace s rybí faunou z moravských lokalit. Příprava společných publikací. Zároveň byly dojednány podrobnosti zapůjčení výstavy *Messsel on Tour*;
- Účast na paleontologickém výzkumu na lokalitě Cruzy společně s dr. Erikem Buffetaut (CNRS, L' Ecole Normale Superior Paris) a členy Association culturelle archéologique et paleontologique Ouest Biterrois v Cruzy. Jde o svrchnokřídovou lokalitu především dinosaurů, kde se dále nacházejí zbytky želv, krokodýlů a ryb.

Vědecko výzkumná činnost

Vědecko-výzkumná práce probíhá v rámci IZ MK 00009486201 *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti.*

R. Gregorová

V rámci výzkumného záměru jsou řešeny tyto otázky:

- Vývoj fosilních společenstev rybí fauny terciéru Západních a Východních Karpat a její korelace s geneticky příbuznými oblastmi Evropy (Francie, Německo, Švýcarsko, Rakousko). Řešení změn těchto společenstev z hlediska paleogeografického vývoje evropského terciéru;
- Nadále probíhal výzkum a postupné zpracování materiálu lokality Litenčice především zhodnocení nových nálezů ryb z čeledí Echeneidae, Sparidae, Triglidae, Scopthalmidae,

hmyzu a ptačích zbytků – příprava souborné publikace. Zároveň pokračovalo zpracování egerské rybí fauny z lokality Krumvíř a korelace s rakouskou lokalitou Pucking, jejíž smyslem je poznání paleogeografických, biostratigrafických a paleoekologických souvislostí;

- Výzkum rybí fauny vnitrokarpatského paleogénu z lokality Bystré (Slovensko);
- Dokumentace zkamenělin a přírodních artefaktů historických sbírek a kabinetů kuriozit.

J. Šušolová

Provádění geoarcheologických výzkumů se zaměřením na půdní mikromorfologii v archeologickém kontextu. Výzkumy se budou provádět v rámci záchranných geologických akcí například na lokalitách Praha – Bubeneč, Praha – Vinoř, Brandýs nad Labem, Slaný, Liberec (spolupráce se Severočeským muzeem v Liberci) atd.

S. Hrdličková

- Vědecké zhodnocení kolekce prvohorní fauny z Barrandienu;
- Analýza tafonomických znaků na trilobitové fauně (ve spolupráci s Mgr. Š. Rákem).

Připravované výstupy

- Gregorová, R.: *Rybí fauna menilitového souvrství na Moravě*. Odborná monografie.
- Gregorová, R., Baciú, S., Micklich, N., Bannikov, A.: *Osteologická analýza a fylogeneze zástupců čeledi Echeneidae (štítovců) z oblasti Karpat a rýnského prolomu. Studium z celosvětového hlediska nejstarších fosilních zástupců čeledi Echeneidae*.
- Gregorová, R. a Mlíkovský, J.: *Osteologická analýza nálezu ptačích zbytků z oligocénu Západních Karpat*.
- Gregorová, R.: *Jenny Haniver – zajímavý artefakt přírodních sbírek*.

Členství v organizacích

R. Gregorová

Členka a tajemnice předsednictva ČV ICOM a European Association of the Vertebrate Palaeontologists.

BOTANICKÉ ODDĚLENÍ

Pokročilo se v podchycení sbírek do elektronické podoby v programu DEMUS. Do databáze byla zařazována velká sbírka rzí M. Tomkové-Součkové. Všechny elektronicky podchycené sběry jsou k dispozici na webové stránce MZM –<http://www.mzm.cz/Botanika/>. Společně s doklady dalších deseti muzejních institucí je tam celkem k dispozici přes 286 000 sbírkových předmětů. Jedná se unikátní veřejně přístupnou databázi botanických dokladů institucí ČR. Práce v knihovně oddělení byly zastaveny, vzhledem k odchodu knihovnice. Byl přebrán materiál algologického pracoviště a následně byla jeho část převezena z objektu Hudcova do Slatiny. Probíhaly přípravné práce pro otevření výstavy o mechorostech (vernisáž 7. února 2012).

Vědeckovýzkumná činnost

Ústavní úkoly

Řada úkolů na botanickém oddělení je řešena pod výzkumným záměrem *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti* (MK00009486201). Na práci v posledním roce jeho trvání se podíleli K. Sutorý, V. Antonín a S. Kubešová.

Taxonomické studium rodu *Cynoglossum* (studium v herbářích v Hamburgu, Jeně, Vídni) (K. Sutorý).

Pokračovala příprava publikace druhů *C. natolicum* a *C. extraeuropaeum*, práce na typifikaci sběrů J. Freyna (rod *Verbascum* byl odevzdán do tisku) a F. Švestky (rod *Rosa* byl předán do tisku) (K. Sutorý).

Probíhal terénní mykologický výzkum vybraných lokalit v CHKO Moravském krasu v NP České Švýcarsko a na některých dalších vybraných lokalitách. V zahraničí v Rakousku (Ehrwald) (V. Antonín).

Druhy rodů *Crinipellis* a *Chaetocalathus* tropické Afriky. Rukopisná verze je téměř hotova s cílem předání do tisku na jaře roku 2012. Ve stejném termínu bude odevzdán do tisku odborný článek s taxonomickými a nomenklatorickými novinkami (V. Antonín).

Taxonomicko fylogenetická studie evropských druhů subsektce *Levipedes* rodu *Gymnopus*. Publikace bude dána do tisku v roce 2012 (V. Antonín).

Doplněk k monografii afrických tropických druhů rodu *Marasmius*. Rukopis bude dokončen na jaře 2012. (V. Antonín).

Bryofloristické průzkumy se uskutečnily v Moravském krasu, Podyjí, na Tišnovsku a v Krkonoších (S. Kubešová).

Ve spolupráci s P. Burešem (PřF MU) probíhalo studium velikosti genomu u mechorostů. Záběr studie byl rozšířen z čeledi *Ditrichaceae* také na další čeledi, tak aby bylo zachyceno co největší spektrum druhů mechů, u nichž dosud není velikost genomu známá (I. Novotný, S. Kubešová).

Grantové projekty

Spolupráce na terénním výzkumu s kolektivem odborníků Ústavu botaniky a zoologie PřF MU (M. Chytrý, P. Hájková, M. Horsák, J. Danihelka, M. Kočí, P. Lustyk) na Altaji v Ruské federaci (S. Kubešová).

Výstavy

- Odborné zajištění výstav čerstvých hub – výstavy v Brně–Vinohradech, Dubňanech, Přerově, Ratiškovcích a Napajedlích. (V. Antonín, H. Ševčíková, A. Vágner);

- Ve vestibulu budovy Hviezdoslavova 29a, ve Slatině pokračovala výstavka *Obrázky z Moravy počátku 20. století*.

Přednášky pro veřejnost

V. Antonín

- *Cesty za houbami v roce 2010*. ČVSM, Brno, 25. ledna 2011;
- *Cesty za houbami v roce 2010*. Regionální muzeum Mělník, 20. dubna 2011;
- *Příroda a houby Jižní Koreje*. Jihočeské muzeum České Budějovice, 6. června 2011;
- *Cesty za houbami I*. Klub Teplo, Přerov, 17. září 2011;
- *Jedovaté a jim podobné jedlé houby*. KVIC, Brno–Vinohrady, 1. října 2011;
- *NP České Švýcarsko – cesty za houbami*. Klub přírodovědecký, Brno, 24. listopadu 2011;
- *Jedovaté a jim podobné jedlé houby*. Ostravské muzeum, Ostrava, 28. listopadu 2011;
- *NP České Švýcarsko – cesty za houbami*. Mykologický klub, Napajedla, 9. prosince 2011.

S. Kubešová

Povídání o mechorostech. Klub přírodovědecký v Brně a Regionální sdružení ČSOP, Brno, 24. února 2011.

Exkurze

- Exkurze s určováním na Hády pro U3V Mendelovy University, 3. května 2011 (*K. Sutorý, S. Kubešová*);
- Exkurze na mechorosty v rámci Repetitoria terénní přírodovědy, ve spolupráci s Lipkou – Rychta Krásensko, 14. července 2011, 20 účastníků (*S. Kubešová*);
- Za mechy Moravského krasu, Klub Přírodovědecký v Brně, 22. října 2011 (*S. Kubešová*).

Spolupráce s médii

- Odborná spolupráce při přípravě 13dílného seriálu ČT, studio Brno, *Na houby* – odborná konzultace scénáře, natáčení dvou dílů (*V. Antonín*);
- Krátké rozhovory pro aktuální šoty zpravodajství České televize, Český rozhlas, Prima a rozhlasová zpravodajství, informace pro tištěná media (většinou telefonické) (*V. Antonín, H. Ševčíková*);
- Dobré ráno s Jedničkou, reportáž: Jak si udělat herbář pro Českou televizi (*S. Kubešová*).

Pedagogická a lektorská činnost

- Podzimní semestr 2011/2012: Toxikologie makromycetů, Ústav soudního lékařství LF MU (*V. Antonín*);
- Předneseno 13 přednášek pro školy různých stupňů v houbařské poradně (*V. Antonín*);
- Pro brněnské školy a „univerzitu 3. věku“ při Mendelově univerzitě předneseno 14 přednášek ve sbírkách ve Slatině (*Y. Jarošová, S. Kubešová, K. Sutorý*);
- Jarní semestr 2010/2011: Bryologické praktikum, PřF MU Brno, Ústav botaniky a zoologie, 3 hod./týden (*S. Kubešová*);

- Jarní semestr 2010/2011: Laboratorní a informační technologie v kryptogamologii, PřF MU Brno, Ústav botaniky a zoologie, 2 x cvičení, (S. Kubešová);
- Podzimní semestr 2011/2012: Determinace mechorostů pro pokročilé, PřF MU Brno, Ústav botaniky a zoologie, 2 hod./týden (S. Kubešová).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

- Asijský mykologický kongres, Incheon, Korejská republika, 5. – 15. srpna 2011, dva postery (V. Antonín);
- XVI. kongres evropských mykologů v Řecku, Porto Carras, Řecko, 18. – 24. září 2011, poster (V. Antonín);
- 2. česko–slovenská vědecká mykologická konference, Smolenice, Slovensko, 25. – 27. října 2011, přednáška (V. Antonín);
- Seminář muzejních botaniků ČR a SR, Závažná Poruba, 5. – 10. června 2011, terénní výzkum a sběr materiálu (K. Sutory, S. Kubešová);
- Podzimní setkání muzejních botaniků ČR. Pravidelně pořádaná akce byla organizována botanickým oddělení MZM, podíleli se na něm všichni odborní pracovníci botanického oddělení, Brno, 1. – 2. listopadu 2011;
- Konference České botanické společnosti „Doktorandské inspirace v botanice II“, Praha, 26. – 27. listopadu 2011, Praha (K. Sutory);
- Jarní setkání bryologicko–lichenologické sekce ČBS, Znojensko (S. Kubešová);
- Podzimní bryologicko–lichenologické dny (ČBS) v Krkonoších, 22. – 25. září 2011 (S. Kubešová).

Zahraniční služební cesty

- Ruská federace, Altaj, 20. července – 8. srpna 2011, S. Kubešová. Terénní výzkum společně s kolektivem pracovníků Ústavu botaniky a zoologie PřF MU;
- Korejská republika, Incheon, Soul, V. Antonín, 5. – 15. srpna 2011. Aktivní účast na Asijském mykologickém kongresu (dva postery). Vyžádaná přednáška *Diversity of Marasmius and allied genera in the Republic of Korea* na Korejském lesnickém výzkumném ústavu v Soulu (KFRI). Jednání s novými potenciálními partnery z KFRI o další spolupráci a společných projektech. Jednání vyústilo v podepsání rámcové dohody mezi MZM a KFRI, na jejímž základě by měl pokračovat výzkum v Korejské republice;
- Řecko, Porto Carras, V. Antonín, 18. – 24. září 2011. XVI. kongres evropských mykologů v Řecku (poster). V. Antonín byl členem vědecké rady kongresu;
- Rakousko, Tyrolsko, Ehrwald, V. Antonín, 3. – 10. září 2011. Terénní mykologická akce v Tyrolsku a Bavorsku pro pozvané mykology. Nasbíraný materiál obohatil herbář botanického odd. MZM. Nasbíraný materiál poslouží také k dalším taxonomickým a monografickým studiím;
- Slovensko, Bratislava, V. Antonín, K. Sutory, 17. února 2011. Slavnostní vernisáž knihy *Osobnosti botaniky na Slovensku*, na které se jmenovaní také autorsky podíleli;
- Slovensko, Bratislava, V. Antonín, 16. listopadu 2011. Obhajoba habilitační práce; oponent této práce;
- Rakousko, Vídeň, V. Antonín, K. Sutory, S. Kubešová, I. Novotný, Y. Jarošová, 26. dubna 2011. Návštěva Botanického oddělení Přírodovědného muzea ve Vídni;

- Turecko. K. Sutoryý, S. Kubešová, 21. června – 12. července 2011, Studium a sběr materiálu v terénu na lokalitách SV Turecka v provinciích Ankara, Sivas, Erzincan, Gümüşhane, Erzurum, Artvin, Rize, Trabzon, Samsun, a Amasya. Bylo sebráno více jak 120 herbářových dokladů cévnatých rostlin a 479 dokladů mechorostů;
- Německo, Jena, K. Sutoryý, 8. – 12. srpna 2011. Práce v herbářích Fridrich Schiller Universität, ve sbírkách „Hausknecht Herbarium“. Vyhledávání typových materiálů J. Freyna. Jedná se o jednu z největších herbářových sbírek v Německu. Celkem se podařilo vyhledat 65 dokladů;
- Bosna a Hercegovina, Sarajevo, K. Sutoryý, 14. – 16. 9. 2011, Práce v herbářových sbírkách Zemaljskog muzej Bosne i Hercegovine. Vyhledávání materiálů sbíraných E. Brandisem a použité J. Freynem k popisu nových taxonů. Typové materiály se nacházejí ve sbírkách MZM a jediné místo, kde by se mohly nacházet jejich duplikáty ve větší míře je pouze v Sarajevu, protože je zde uložen vlastní Brandisův herbář (téměř 10 000 položek);
- Rakousko, Vídeň. K. Sutoryý, 17. – 18. 11. 2011 Studium v herbářích Vídeňské university, kde prohlédl rovněž materiál, ve kterém by se mohly nacházet Brandisovy sběry;
- Dánsko, Kodaň, K. Sutoryý, 5. – 9. září 2011, práce v depositářích „Natural History Museum of Denmark“, na vyhledávání typových materiálů J. Freyna. Celkem se hledalo 110 jmen. Jednalo se především o sběry Paulsena a Karoa. Studium materiálu rodu *Cynoglossum*;
- Německo, Hamburg, K. Sutoryý, A. Měřínská, 3. – 6. října 2011, práce ve sbírkách Biozentrum Klein–Flottbek. Jedná se o třetí největší botanickou sbírku v Německu. Vyhledávání herbářových dokladů Karoa, Brandise, a Bornmüllera, které posloužily J. Freynovi k popisu nových taxonů. Podařilo se zkontrolovat 270 jmen. Studium materiálu rodu *Cynoglossum*;
- Řecko, K. Sutoryý, 22. – 30. května 2011. Sběr materiálu ve vrcholových partiích hory Athos, ověřování stop po botanikovi E. Formánkovi;
- Polsko, Poznaň, K. Sutoryý 21. – 22. března 2011. Návštěva specialisty na rod *Rosa* J. Zielinského v arboretu v Kórniku nedaleko Poznaně. Determinace materiálu sbíraného F. Švestkou, ale také A. Wildtem aj Freynem.

Prezentace na konferencích

- Antonín V., Finy P. & Tomšovský M.: *Gymnopus inusitatus* var. *cystidiatus*, a new European bisporic taxon (Basidiomycota, *Omphalotaceae*). XVI CEM, Porto Carras, Řecko, 19.–23. září 2011 (poster);
- Antonín V., Beran M., Borovička J., Dvořák D. & Holec J.: *Clitocybula familia* – variabilita, první nálezy v České republice a na Slovensku a její možná hodnota jako bioindikátoru přírodních lesů. 2. Česko–Slovenská vědecká mykologická konference, Smolenice, Slovensko, přednáška 26. října 2011 (přednáška);
- Antonín V., Ryoo R., Ka K.H. a Shin H.–D.: Species of *Marasmius* (Basidiomycota, *Marasmiaceae*) sect. *Marasmius* from the Republic of Korea. Asijský mykologický kongres, Incheon, Korejská republika, 5. – 15. srpna 2011 (poster);
- Ryoo R., Sou H.–D., Antonín V., Ka K.–H. & Park H.: Genetic variability of *Marasmius siccus* in the Republic of Korea based on RAPD (Random Amplified

Polymorphic DNA) marker, Asijský mykologický kongres, Incheon, Korejská republika, 5. – 15. srpna 2011 (poster).

Odborné organizace

V. Antonín

Předseda České vědecké společnosti pro mykologii.

S. Kubešová

Bryonora, Praha – členka redakční rady.

A. Měřínská, K. Sutorý

ICOM členové českého výboru.

K. Sutorý, S. Kubešová, I. Novotný

Česká botanická společnost, členové.

Členství v redakčních radách

- *Czech Mycology*, Praha – šéfredaktor (*V. Antonín*);
- Editor časopisu *Mykologické listy* (vydává Česká vědecká společnost pro mykologii) (*V. Antonín*);
- *Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde*, Wien – člen reakční rady (*V. Antonín*);
- *Sborník Národního muzea v Praze, řada B – Přírodní vědy*, Praha – člen redakční rady (*V. Antonín*);
- *Sborník Muzea Vysočiny* – člen redakční rady (*V. Antonín*);
- Redakční rada MZM – členové redakční rady (*K. Sutorý, V. Antonín*).

Rukopisné zprávy:

- Antonín, V. (2011): *Makromycety národního parku České Švýcarsko*. Nálezová zpráva za rok 2011. mscr., Depon. Správa NP České Švýcarsko a botanické odd. MZM, 68 p.
- Kubešová, S., Mikulášková, E., Musil, Z. (2011): *Zpráva o revizi historických lokalit druhů *Porella arboris-vitae*, *Anomodon rostratus*, *Bryum algovicum*, *Dicranella crispa*, *Dicranella humilis*, *Hilpertia velenovskyi*, *Seligeria patula*, *Trichostomum brachydontium**. Ms., 96 pp.

ENTOMOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Entomologické oddělení spravuje rozsáhlé sbírky hmyzu a některých dalších skupin členovců z celého světa. V systematické evidenci vede 42 celků na úrovni řádů, čítající přes 1 100 000 jedinců, včetně 6 760 typových exemplářů. Téměř stejně početný je materiál evidovaný jako studijní a pomocný.

V rámci sbírkotvorné činnosti bylo v roce 2011 zahájeno odborné zpracování (začlenění do systematické sbírky oddělení) sbírky motýlů ing. Skýpaly, které muzeum nově získalo darem. Třídění faunisticky zajímavého materiálu původem převážně ze středních Čech prováděl Ing. Oldřich Jakeš v rámci smlouvy o dílo. Za výpomoci studentek Přírodovědecké fakulty MU v Brně, L. Hubáčkové a V. Schenkové, byl dále pořízen seznam druhů lumčíků (čeleď Braconidae, řád Hymenoptera) ve vědecky cenných sbírkách doc. M. Čapka a determinované části sbírky dr. J. Šnofláka. Pokračovalo rovněž třídění a determinace rozsáhlého sbírkového materiálu řádu Hemiptera, na němž se dlouhodobě podílejí kurátoři

P. Baňář a *I. Malenovský* ve spolupráci s emeritním kurátorem oddělení *P. Lautererem*. Nové přírůstky do sbírek oddělení v roce 2011 získávalo především vlastním sběrem v terénu, a to v rámci ústavních výzkumných úkolů na území České republiky, Slovinska a zejména expedice *P. Baňáře* na Madagaskar a *J. Kolibáče* do Chile, případně též drobnými dary. Celkem bylo za rok 2011 nově vypreparováno 25 641 jedinců hmyzu. Kromě čerstvých přírůstků se jednalo částečně i o materiál získaný terénním sběrem a drobnými dary v předchozích letech (například brouci, křisy, ploštice a dvoukřídlý hmyz z Madagaskaru, Indie, Laosu, Austrálie, Turecka a Nigérie).

Oddělení v roce 2011 badatelům či jiným institucím zprostředkovalo 24 zápůjček ze sbírek, z nichž devět bylo do zahraničí. Během roku měly depozitáře celkem 78 badatelských návštěv, včetně šesti zahraničních.

Knihovna entomologického oddělení, která je přístupná odborné veřejnosti, eviduje 53 869 knihovních jednotek. Přírůstek v roce 2011 činil 389 knihovních jednotek, z čehož podstatnou část tvořily separáty z knihovny RNDr. J. Raušera. Elektronická databáze periodik a monografií je průběžně doplňována během celého roku. Knihovnu navštívilo 21 registrovaných uživatelů, kteří využili možnost zapůjčení entomologické literatury. Kromě toho bylo vyřízeno 14 meziknihovních výpůjček.

V rámci pravidelné revize knihovny bylo v roce 2011 revidováno 161 monografií formátu III z celkového počtu 161 ks, dále bylo zrevidováno 211 monografií formátu I z celkového počtu 211 a 100 přírůstkových čísel periodik. Na rok 2012 je naplánováno zrevidovat 500 monografií a 100 přírůstkových čísel periodik.

Dále pokračuje mezinárodní i tuzemská výměna vědeckých publikací se 66 výměnnými partnery. Do časopisů k výměně v roce 2011 oddělení investovalo 49.000,-Kč a získalo odbornou literaturu v hodnotě asi 250.000,-Kč. Výdaje na ostatní knižní fond činily 8.770,-Kč a další hodnotné publikace byly věnovány oddělení darem.

Koncem roku bylo zakoupeno 1 829 ks separátních tisků odborných prací entomologického obsahu převážně věnovaných skupině stejnokřídlých – Homoptera od RNDr. J. Dlaboly, CSc., v hodnotě 12.803,-Kč.

Vědeckovýzkumná činnost

Grantové projekty

Institucionální záměr *Vytváření pramenné báze a studium přírodních jevů probíhajících v oblasti styku karpatské, hercynské a panonské oblasti* (MK00009486201).

J. Kolibáč

Dlouhodobě se věnuje fylogenezi, morfologii, biogeografii a biologii brouků skupiny Cucujiformia, zejména vyšší taxonomii nadčeledi Cleroidea a vztahům v rámci Cucujoidea. V posledních letech se zaměřuje jak na recentní tak i fosilní taxony, a to zejména z druhohorních vrstev severní Číny (v týmu NGPI Čínské akademie věd) a starších třetihor Evropy (v týmu Universität Bonn). U recentních zástupců studuje mimo jiné morfologii larev Cucujoidea a její použití pro poznání fylogeneze skupiny, zejména s využitím vlastních terénních výzkumů v původních porostech Beskyd a zahraničních expedic. V současnosti pracuje především na (1) světovém katalogu a přehledu čeledi Trogossitidae, (2) morfologii, taxonomii a fylogenezi druhohorní čeledi Parandrexidae, (3) zpracování nejstarších známých fosilií Cleridae a Melyridae z jeholských vrstev.

P. Baňář

Dlouhodobě se věnuje výzkumu taxonomie, faunistiky a ekologie hmyzu se zaměřením především na řád *Hemiptera* (polokřídílí). V roce 2011 ve spolupráci s *I. Malenovským* a *P. Kmentem* z Národního muzea v Praze publikoval rozsáhlejší příspěvek o fauně kříšů, mer a ploštic xerothermních trávníků v panonské části jižní Moravy. V rámci kolektivu vedeného *R. Tropkem* z Biologické fakulty Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR též na studii srovnávající vliv různých způsobů rekultivace uhelných hald na Kladensku na biodiverzitu. Dlouhodobě se věnuje studiu taxonomie ploštic infrařádu *Enicocephalomorpha* z celého světa, v současné době jsou připravovány revize několika rodů z orientální a afrotropické oblasti (ve spolupráci s prof. *P. Štysem* – PřF UK). Rovněž bylo započato studium vybraných skupin brouků (*Staphylinidae*: *Pselaphinae*; *Anthribidae*) a ploštic (*Aradidae*, *Cydnidae*) ve spolupráci se světovými specialisty, první práce budou publikovány v roce 2012. Mimoto se věnuje studiu faunistiky ploštic České republiky.

I. Malenovský

Dlouhodobě se věnuje výzkumu taxonomie, faunistiky a ekologie hmyzu se zaměřením především na řád *Hemiptera* (polokřídílí). V roce 2011 ve spolupráci s *P. Baňářem* a *P. Kmentem* z Národního muzea v Praze publikoval rozsáhlejší příspěvek o fauně kříšů, mer a ploštic xerothermních trávníků v panonské části jižní Moravy, ve spolupráci s *D. u Jerinić–Prodanović* z University of Agriculture v Bělehradě v Srbsku taxonomickou práci věnovanou morfologii a biologii dospělců a larev mery druhu *Psyllopsis repens*, škůdce jasanů původem ze střední Asie a poprvé nalezeného v Evropě, podílel se na mapování rozšíření invazního druhu ostnohřbetky ovocné v České republice (ve spolupráci s *P. Lautererem*, emeritním pracovníkem MZM, a *P. Špryňarem* z Přírodovědecké fakulty UK, Praha) a v rámci kolektivu vedeného *R. Tropkem* z Biologické fakulty Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR též na studii srovnávající vliv různých způsobů rekultivace uhelných hald na Kladensku na biodiverzitu. Kromě dalšího faunistického výzkumu na území ČR (například v oblasti Jeseníků, Krušných hor a zejména Bílých Karpat v souvislosti s přípravou publikací pro speciální monotematické číslo časopisu *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 96 (2), věnované fauně hmyzu této oblasti) v roce 2011 zahájil taxonomické revize některých vybraných kritických taxonů kříšů z palearktické, afrotropické a orientální oblasti a během badatelské stáže v Muséum national d’Histoire naturelle revidoval československý materiál ve sbírce kříšů *Jirího Dlaboly* v rámci přípravy aktualizované verze check-listu této skupiny v ČR.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

- Čtyři příspěvky v rámci konference Zoologické dny Brno 2011, společná citace sborníku abstraktů: *Bryja J., Řehák Z. & Zukal J.: Zoologické dny Brno 2011. Sborník abstraktů z konference 17.–18. února 2011. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, 282 pp.;*
- *Baňář P. & Štys P.: Sifting of tropical leaf litter – never ending story* (přednáška);
- *Lauterer P., Malenovský I., Špryňar P.: Šíření invazní ostnohřbetky *Stictoccephala bisonia* (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) v České republice* (poster), 129 posluchačů;
- *Sychra O., Najer T., Cibulka L. & Malenovský I.: Sbirka všenek (Phthiraptera: Amblycera, Ischnocera) Františka Baláta v Moravském zemském muzeu* (přednáška), 213 posluchačů;

- Tropek R., Kadlec T., Hejda M., Kočárek P., Skuhrovec J., Malenovský I., Vodka Š., Baňar P., Spitzer L. & Konvička M.: Rekultivace černouhelných hald – drahá likvidace ochranných cenných stanovišť (poster), 234 posluchačů.

Zahraníční služební cesty

- Slovinsko, 11. – 17. dubna 2011 (*I. Malenovský*): stáž v Agricultural and Forestry Service, Nova Gorica – prohloubení odborné spolupráce s Mag. Gabrijelem Seljakem (příprava společné publikace), revize sbírkového materiálu, sběr polokřídleho hmyzu v oblasti Julských Alp a mediteránní části Slovinska;
- Francie, 30. června – 30. července 2011 (*I. Malenovský*): badatelská stáž v entomologických sbírkách Muséum national d'Histoire naturelle v Paříži na pozvání této instituce – revize československého materiálu ve sbírce kříسů Jiřího Dlaboly a vybraných kritických taxonů z palearktické a afrotropické oblasti;
- Rakousko, 11. srpna 2011 (*I. Malenovský*): revize materiálu a vyřízení zápůjčky kříسů z rodů *Mosiona* a *Platymetopius* ze sbírek Naturhistorisches Museum Wien;
- Madagaskar, 13. listopadu – 5. prosince 2011 (*P. Baňar*): terénní expedice do vybraných velkoplošně chráněných území Madagaskaru;
- Slovensko, 21. listopadu 2011 (*I. Malenovský*): revize materiálu kříسů z Bílých Karpat ve sbírce Veleslava Langa, uloženého ve Slovenském národném muzeu v Bratislavě;
- Čína, 18. září – 3. října 2011 (*J. Kolibáč*): Nanjing Institute of Geology & Palaeontology, Chinese Academy of Sciences. Dlouhodobá spolupráce s Prof. Huangem Di–Yingem na zpracování jurské a křídlové fauny brouků z jeholských vrstev;
- Chile, 14. listopadu – 15. prosince 2011 (*J. Kolibáč*): terénní expedice na základě projektu *Estudio Comparativo de la Fauna Insectil ...* ve spolupráci s Museo Nacional de Hist. Nat., Santiago a organizací CONAF (Corporacion Nacional Forestal, Minist. de Agricultura).

Výstavy

- *Moravský kras známý a neznámý*, Dietrichsteinský palác MZM, Brno, 5. kvěna 2010 – 26. března 2011: ukončení výstavy s účastí entomologického oddělení;
- *Krásna motýlích křídel*, Národní museum v Praze: podíl na výstavě.

Pedagogická a lektorská činnost

Výuka předmětů *Taxonomie a zoologická nomenklatura* (přednáška 2 hod./týden, jarní semestr 2011), *Systém a fylogeneze hmyzu* (celkem 4 přednášky, jarní semestr 2011), *Terénní cvičení z entomologie* (exkurze za hmyzem na Svatý kopeček u Mikulova, 7. kvěna 2011 a Travní Dvůr na Znojemsku, 14–15. kvěna 2011) a *Terénní cvičení ze zoologie* (entomologická exkurze 30. 4. 2011 na Pouzdřanskou step, výuka v terénu v Bransouzích na Třebíčsku, 27. kvěna – 31. června 2011), oponentura diplomové práce P. Šebka, člen komise pro státní závěrečné zkoušky, vše v rámci studijního programu Biologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita v Brně (*I. Malenovský*).

Příprava a hodnocení krajských kol Biologické olympiády (odborné soutěže pro studenty a žáky středních a základních škol) v rámci krajské komise pro Jihomoravský kraj, kategorie A (8. dubna 2011, Mendelova univerzita, Brno) a C (10. kvěna 2011, VUT, Brno) (*I. Malenovský*).

Přednášky a exkurze pro veřejnost

- *Pod hladinou Rudého moře* – Přednáška, Klub přírodovědecký v Brně, Dům ochránců přírody Veronica, Brno, leden 2011 (*J. Kolibáč*);
- *Křisi – téměř všudypřítomní, ale přehlíženi*. Přednáška, Klub přírodovědecký v Brně, Dům ochránců přírody Veronica, Brno, 27. 1. 2011 (*I. Malenovský*);
- *Příroda Indie – Arunachal a Meghalaya*. Přednáška, Klub přírodovědecký v Brně, Dům ochránců přírody Veronica, Brno, únor 2011 (*L. Dembický*);
- *Týden dětí s MZM* – exkurze za hmyzem a zkamenělinami na Stránskou skálu, prohlídka depozitářů entomologického oddělení ve Slatině (22. 8. 2011) (*I. Malenovský*).

Spolupráce s médii

J. Kolibáč

- Česká televize: dva vstupy ve Zprávách z regionů;
- Český rozhlas Brno: povídání o Číně v pořadu Apetýt;
- Rozhovor pro deník Rovnost.

Ediční činnost

- Redakce časopisu *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, pravidelné číslo 96(1) (*J. Kolibáč*, šéfredaktor, výkonný redaktor), zvláštní číslo 96(2) věnované fauně hmyzu Bílých Karpat (*I. Malenovský*, redaktor svazku);
- Podíl na redakci časopisu *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* 51(1)/2011 (*I. Malenovský*, výkonný redaktor).

Různé

Oddělení tradičně provádělo determinace vzorků hmyzu (nejčastěji skladištních a zemědělských škůdců) a drobné odborné posudky pro veřejnost.

Determinace a diagnostika hospodářsky významných druhů hmyzu, především křísů, mer a ploštic pro Státní rostlinolékařskou správu, odbor diagnostiky, pracoviště Olomouc, Katedru buněčné biologie a genetiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Výzkumný a pěstitelský ústav ovocnářský s.r.o. v Holovousích (*P. Lauterer*).

Recenze publikací pro česká i zahraniční odborná periodika, oponentury grantových projektů (*P. Baňar, J. Kolibáč, I. Malenovský*).

ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Sbírkotvorná činnost

Tvorba zoologických sbírek probíhala ze dvou tradičních zdrojů – jednak z vlastní sbírkotvorné činnosti provázané s terénními výzkumy tradičních oblastí výzkumů (jižní a severní Morava), jednak díky dlouhodobé spolupráci se ZOO a jinými chovatelskými zařízeními.

V roce 2011 bylo v rámci sbírkového fondu zoologického oddělení zaevidováno 160 nových přírůstků, z toho 54 přírůstků bylo zaevidováno ve sbírkách studijních. V preparátorské dílně bylo zhotoveno celkem 106 ks dermoplastických preparátů, lebek a balků. Dále bylo zkonzervováno 1 041 ks dalších sbírkových předmětů. Ze zajímavějších přírůstků stojí za zmínku například nový dermoplastický preparát lvice (*Panthera leo senegalensis*) zhotovený k příležitosti Mezinárodního dne muzeí, jehož tématem byla v roce 2011 Afrika a dále kolekce lebek kopytníků, při čemž kolekce 171 ks lebek srnce obecného byla získána koupí soukromé sbírky z účelových finančních prostředků MK ČR (ISO/C).

V rámci revize sbírek byla zpracována část materiálu uložená v depozitáři Budišov (část osteologického materiálu).

Vědeckovýzkumná činnost

Účast na výzkumném záměru přírodovědného odboru MZM na léta 2005 až 2011 s názvem *Vytváření pramenné báze a studium přírodních jevů probíhajících v oblasti styku karpatské, hercynské a pannonské oblasti* – MK00009486201. Na VO MZM (řešitelé M. Šebela a J. Chalupa) byly pro rok 2011 přiděleny finanční prostředky v obou případech po 20.000,-Kč.

Dílčí výzkumné úkoly byly zaměřeny především na trvalé sledování a dokumentaci přirozené obnovy mokřadu Betlém a vybraných partií Střední nádrže VDNM s důrazem na kvalitativní změny ve fauně obratlovců.

Dosažené výsledky obsahují zvláště cenné údaje o hnízdění vodních ptáků a jejich početnosti (*A.anser*, kachny rodu *Anas*,) i a řadu kvantitativních údajů o místní herpetofauně (*N. natrix*, *L. agilis*) a batrachofauně (*Rana esculenta* synkl.). Při výzkumech byly pořízeny videozáznamy v délce cca 10 hod. a fotodokumentace obsahující cca 250 pol.

Sledování bionomie želvy bahenní (*Emys orbicularis*): V průběhu sezóny bylo odchyceno do živolovné pasti celkem padesáti jedinců a byly získány další velmi cenné meristické údaje o tomto druhu. Zjištěné kvalitativní údaje o početnosti tohoto druhu na lok. Betlém dosahují mimořádné úrovně. Dílčí výsledky odevzdány do tisku.

Monitoring obojživelníků na soustavách Novodvorských a Hradčanských rybníků (spolupráce s Vojenskými lesy a statky, Lipník n. Bečvou).

Dílčí výzkumné úkoly byly zaměřeny:

- výzkum ekologického významu hlavatých vrb v krajině jižní Moravy pro biodiverzitu (arboreální aktivita drobných savců, hnízdní aktivita ptáků);
- výzkum mokřadní ekologie ve vztahu k fauně lužní krajiny;
- (zejména vliv managementu chráněných na abundanci živočichů a význam revitalizačních opatření ve vztahu k biodiverzitě);
- průběžný monitoring a dokumentace ekosystémů lužní krajiny a jejich změn;
- systematické batrachologické průzkumy v EVL Knížecí les a PR Plačkův les se zaměřením na vodní skokany rodu *Rana*.

Výstavní činnost

- Výstava pro Mag.města Orlová V/2011, *Fauna Severomoravského kraje* – libreto, scénář, instalace (*M. Šebela*);
- Akce ICOM *Rok pro Afriku*, foyer DP – diorama lvů (*M. Šebela, J. Bašta*);
- Spolupráce na výstav.akcí MZM *Brněnské podzemí* (*M. Šebela, J. Chalupa*);
- Zoologická expozice ve výstavě Městského kulturního střediska Tišnov (*J. Chalupa*).

Další odborná činnost

M. Šebela

- Spolupráce na revitalizačním projektu v rámci BR Dolní Morava – lok. Obelisk, monitoring obratlovců;
- Spolupráce na přípravě projektu Kozmické louky (okr. Opava);
- Spolupráce s Krajským úřadem – referát ŽP, na přípravě Plánů péče chráněných území;
- Zhotovení přírodopisného dokumentu Rio Cononaco 2010 (55 min.) o expedici do Ekvádoru;
- Dokončení Obrazovo-zvukového atlasu ptáků jižní Moravy (odb. spolupráce *M. Šebela, J. Chalupa*).

J. Chalupa

- Spolupráce s ČSOP, ZO Vranovice – příprava revitalizačních projektů lužní krajiny;
- Spolupráce s LČR, s.p. a KÚ–JMK, OŽP – příprava revitalizačních projektů lužní krajiny opatření a managementu ve ZCHÚ lužních lesů.

Popularizační a osvětová činnost

M. Šebela

- Spolupráce s médii: TV – celkem dva pořady, rozhlas – dva pořady;
- Terénní exkurze pro odborníky i veřejnost: pět (Betlém, LV areál, VDNM).

J. Chalupa

Tři terénní exkurze Pohořelicko, Vranovicko.

Pedagogická a lektorská činnost

- Byla zajišťována organizace návštěvnického provozu ve stálé expozici Fauna Moravy, včetně vedení odborných výkladů;
- Odborné výklady na studijní ploše Betlém – 5 (*M. Šebela*);
- Přednášky a výklady v zool.expozici pro U3V – pět akcí (*M. Šebela*);
- Zajištění odborných výkladů a přednášek v rámci seminářů k projektu „Ptáci a krajina jižní Moravy“ – celkem pět akcí (*M. Šebela, J. Chalupa*);
- Zajištění odborných výkladů pro školy (systematická zoologie, ekologie, etologie, ochrana přírody) ve stálé expozici Fauna Moravy – cca 700 žáků (*M. Janoušková, J. Chalupa*).

Odborné a preparátorské práce pro veřejnost za úplatu

- Na základě smluvních podmínek probíhala i v tomto roce oprava a čištění preparátů pro Muzeum Vysočiny v Jihlavě – 25.000,-Kč;

- Preparace žraloka černoploutvého pro ZOO Olomouc – 15.000,-Kč;
- Pro MMB byl udržován preparát „Brněnského draka“ – 11.000,-Kč.

**VYTVÁŘENÍ PRAMENNÉ DATABÁZE A STUDIUM PŘÍRODNÍCH PROCESŮ PROBÍHÁJÍ V ŠIRŠÍ
OBLAST STYKŮ KARPATSKÉ, HERCYNSKÉ A PANONSKÉ OBLASTI**

Výzkumný záměr MK 00009486201

Závěrečná zpráva za rok 2011

Řešitelé

Antonín Vladimír RNDr., CSc., **Baňar** Petr Mgr., **Cempírek** Jan Mgr., Ph.D.,
Gregorová Růžena RNDr., Ph.D., **Houzar** Stanislav RNDr., Ph.D., **Hrazdil** Vladimír, Mgr.,
Chalupa Jiří Ing., **Kolibáč** Jiří Ing., CSc., **Kubešová** Svatava RNDr.,
Malenovský Igor Mgr. Ph.D., **Minařík** Zdeněk RNDr., Ph.D., **Roblíčková** Martina Mgr.
Ph.D., RNDr., **Šebela** Miroslav RNDr., CSc.

ředitel

PhDr. Mgr. Martin Reissner, Ph.D.

náměstek pro odbornou činnost

PhDr. Zdeněk **Drahoš**

Hlavní řešitel

RNDr. Karel Sutorý, CSc.

Rok 2011 byl posledním rokem sedmiletého výzkumného záměru, *Vytváření pramenné databáze a studium přírodních procesů probíhají v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti* MK 00009486201. Na jeho řešení se za celou dobu podílelo celkem 19 řešitelů z přírodovědných pracovišť Moravského zemského muzea, kteří publikovali cca 300 publikací různého druhu

(viz <http://www.isvav.cz/researchPlanDetail.do?rowId=MK00009486201>).

Už v roce 2010 byla vydána speciální čísla 95 ročníku časopisu *Acta Musei Moraviae* v řadách *Scientiae biologicae* a *Scientiae geologicae*, která byla věnována výlučně výsledkům získaným v rámci dosavadního průběhu výzkumného záměru. V roce 2011 pokračovaly práce na úkolu a byly uzavřeny řadou publikací (viz. závěrečná část této zprávy).

Botanické oddělení. Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru.

- Taxonomicko fylogenetická studie rodu *Gymnopus* subsektce *Levipedes* (publikace bude dána do tisku v roce 2012). (Antonín)
- Pokračování ve zpracování jednotlivých sekcí rodu *Marasmius* Korejské republiky – dokončení sekce *Hygrometrici* (v tisku, výjde v březnu 2012) a zahájení prací na sekci *Marasmius*. (Antonín)
- Monografie rodů *Crinipellis* a *Chaetocalathus* tropické Afriky (rukopis bude dokončen v průběhu roku 2012). (Antonín)
- Doplněk k monografii afrických tropických druhů rodu *Marasmius* (rukopis bude dokončen na jaře 2012); (Antonín)
- Drobné taxonomické a fylogenetické studie vybraných druhů (Antonín):
  - nový druh rodu *Marasmiellus* z Chorvatska (rukopis v tisku);
  - taxonomicko–fylogenetické zpracování bisporických druhů rodu *Gymnopus* ze sekce *Levipedes* (rukopis v tisku)
  - druhy rodu *Marasmius*, sekce *Sicci* v Číně (rukopis submitován);
- Probíhal pravidelný terénní výzkum vybraných lokalit v CHKO Moravský kras (NPR Hádecká planinka, NPR Rudické propadání, NPR Habrůvecká bučina) a sběry na některých dalších vybraných lokalitách v ČR a v Rakousku. (Antonín)
- bryofloristické průzkumy na území České republiky (Podují, Krkonoše), Slovenska (N. Tatry) a Turecka (Kubešová).
- zahájení opakovaného průzkumu „lampenflory“ v přístupných jeskyních ČR (Kubešová).
- Pokračovaly práce na lektotypifikacích jmen druhů popsanych J. Freynem a E. Formánkem. Vyhledávání materialu proběhlo v herbářích v Kodani, Hamburku, Jeně, Sarajevu, Budapešti a Vídni. (Sutorý).
- Byla provedena lektotypifikace jmen druhů rodu *Rosa* sběratele F. Švestky. Bude publikována na jaře 2012. (Sutorý).
- Byla podniknuta sběrná cesta do východního Turecka zaměřená na sběr druhů z čeledi Scrophulariaceae a Boraginaceae. (Sutorý, Kubešová).
- Pokračovalo studium rodu *Cynoglossum*. (Sutorý).
- Proběhl floristický výzkum a sběr materialu v Nízkých Tatrách (Sutorý, Kubešová).

Entomologické oddělení. Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru.

- publikování faunistické práce z vybraných lokalit jižní Moravy (P. Baňář, spolu s I. Malenovským a P. Kmentem, viz Publikované výsledky)
- publikace o dvou nových druzích mravenců rodu *Anomalomyrma* (se zahraničními kolegy, viz. Publikované výsledky) (P. Baňář).
- faunistika ploštic jižní a střední Moravy. Sběry a determinace materiálu z různých lokalit (P. Baňář).
- faunistika ploštic jižní Evropy. Preparace a vyhodnocování vlastních sběrů ze Sardinie, Korsiky, Chorvatska, Černé Hory a některých řeckých ostrovů (Kréta, Santorini, Kefalonie). Sběry pocházejí z let 2005–2011 (P. Baňář)
- výzkum systematiky a taxonomie ploštic infrařádu Enicocephalomorpha.
- Třídění materiálu rodu *Oncylocotis* k dalšímu studiu a příprava prvních parciálních monografií rodu (P. Baňář).
- Před dokončením je monografie rodu *Megenicocephalus* (P. Baňář).
- V rámci studia orientálního materiálu Enicocephalomorpha byl popsán nový druh rodu *Phaenicocleus* z Bornea. Publikováno 2011 společně s P. Štysem, PřF UK (viz Publikované výsledky) (P. Baňář)
- V průběhu roku 2011 byla téměř dokončena revize madagaskarského rodu *Proboscipirates*, která bude publikována v roce 2012. (P. Baňář).
- účast na entomologické expedici na Madagaskar (13.11.–5.12.2011). (P. Baňář).
- třídění materiálu hmyzu nasbíraného na expedici na Madagaskar 2010. Vytříděny a částečně zpreparovány zástupci Hemiptera, velká část materiálu (infrařády ploštic Enicocephalomorpha a Dipsocoromorpha) uložena do alkoholové sbírky (P. Baňář)..
- příprava faunistiky ploštic (společně s P. Kmentem, NM Praha) z oblasti Bílých Karpat, připravovaná publikace je v tisku (P. Baňář)
- třídění a determinace ploštic z území CHKO Pálava – postupná příprava na publikování (P. Baňář)..
- aktivní účast na konferenci Zoologické dny 2011, s přednesením přednášky „Sifting of tropical leaf litter – never ending story” (P. Baňář, společně s P. Štysem)
- publikování ekologicky zaměřené práce o vybraných skupinách členovců na výsypkách po těžbě černého uhlí (P. Baňář).
- publikace rozsáhlého faunistického článku věnovaného rozšíření 548 druhů mer, kříšů a ploštic (Hemiptera: Psylloidea, Auchenorrhyncha a Heteroptera) na významných stepních lokalitách jižní Moravy, včetně dvou prvních objevů pro území České republiky (Malenovský ve spolupráci s Baňářem a Kmentem viz Publikované výsledky)
- příprava monotematického čísla *Acta Musei Moraviae – Scientiae biologicae* 96(2), věnovaného fauně hmyzu ChKO Bílé Karpaty – koordinace celkem 18 autorů z devíti institucí, editace všech rukopisů, autorská příprava úvodních a závěrečných obecně–přírodovědných článků a speciálních článků o fauně kříšů (Hemiptera: Auchenorrhyncha) a mer (Hemiptera: Psylloidea). Svazek je v sazbě: Malenovský I., Kment P. & Konvička O. (eds.) 2011: Species inventories of selected insect groups in the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae Biologicae* (Brno) 98 (2), ca. 600 stran, in press.

- publikace výsledků studie srovnávající různé způsoby obnovy území poškozeného těžbou uhlí na Kladensku vzhledem ke společenstvům bezobratlých živočichů a rostlin a ochrannému potenciálu těchto stanovišť (Malenovský s kolektivem autorů pod vedením Roberta Tropka z Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích, viz Publikované výsledky)
- články věnované rozšíření invazního druhu křísa, ostnohřbetky ovocné, v ČR (Malenovský s Lautererem, a Špryňarem a redeskripci dospělce a prvnímu popisu larev mery druhu *Psyllopsis repens*, škůdce jasanů původem ze střední Asie a poprvé nalezeného v Evropě, s poznámkami k jeho biologii (Malenovský ve spolupráci s Jerinič-Prodanović, Bělehrad, viz Publikované výsledky)
- přednáška a dva postery na česko-slovenské konferenci Zoologické dny (17. – 18. 2. 2011, Brno; citace abstraktů: Lauterer P., Malenovský I., Špryňar P. 2011: Šíření invazní ostnohřbetky *Stictocephala bisonia* (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) v České republice. P. 129; Sychra O., Najer T., Cibulka L. & Malenovský I. 2011: Sbírka všenek (Phthiraptera: Amblycera, Ischnocera) Františka Baláta v Moravském zemském muzeu. P. 213; Tropek R., Kadlec T., Hejda M., Kočárek P., Skuhrovec J., Malenovský I., Vodka Š., Baňar P., Spitzer L. & Konvička M. 2011: Rekultivace černouhelných hald – drahá likvidace ochranně cenných stanovišť. P. 234; vše In: Bryja J., Řehák Z. & Zukal J.: Zoologické dny Brno 2011. Sborník abstraktů z konference 17. – 18. 2. 2011. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, 282 pp.)
- studium palearktických a afrotropických křísu (Hemiptera: Auchenorrhyncha) v rámci měsíční stáže v Muséum national d'Histoire naturelle v Paříži a návštěv Národního muzea v Praze, Naturhistorisches Museum ve Vídni a Slovenského národního muzea v Bratislavě, rozpracování několika taxonomických revizí (rody *Metropis*, *Mosiona*, *Platymetopius* a *Paulianiana*), ověření a doplnění údajů pro aktualizovaný check-list křísu a mer České republiky a Slovenska (Malenovský).
- terénní sběry materiálu hmyzu (křísu, mer) na území ČR (Krušné hory, Jeseníky, jižní Morava – v rámci pokračující přípravy aktualizované verze check-listu české a slovenské fauny) a Slovinska (v rámci týdenní stáže v Agriculture and Forestry Service, Nova Gorica) (Malenovský).
- Zahraniční cesta Nanjing, 18. 9. – 3. 10. 2011 (Palaeontological and Geological Institute Chinese Academy of Sciences, Nanjing, Čína): druhá návštěva ústavu na pozvání CAS na základě spolupráce s prof. Huangem Di-yingem. Studium detailní struktury fosilií zejména pro připravované dvě práce o nadčeledi Cleroidea a čeledi Parandrexidae. Druhá skupina poskytla fascinující morfologické detaily a umožnila i studium vnitřních struktur. Obě skupiny umožňují jak studium fylogeneze s recentními skupinami, tak i studium evoluce morfologických struktur, jev v paleontologii hmyzu vzácný. Kromě toho jsme připravili další projekt na čeleď Buprestidae a zejména na zpracování unikátního nálezu primitivní čeledi Derodontidae. (Kolibáč).
- Zahraniční cesta Chile 14. 11. – 15. 12. 2011. Ve spolupráci s CONAF (Ministerio de Agricultura, Corporacion Nacional Forestal, Departamento de Patrimonio Silvestre y Diversidad Biologica) a Museo Nacional de Historia Natural, Santiago byl připraven projekt na r. 2011–14 „Estudio Comparativo de la Fauna Insectil de las Regiones de Chile y Australia con Énfasis en la Filogénesis y Biogeografía de Coleópteros

- de Superfamilia Cleroidea (Coleoptera)”. Bylo získáno povolení ke sběru v 7 národních parcích na území Chile. Expedice měla za cíl sběr v různých biotopech země (Kolibáč).
- sběry nedospělých stádií (larev, kukel) brouků skupiny Cucujiformia v CHKO Beskydy. (Kolibáč).
  - práce na třetihorních inkluzích Cleroidea v jantaru (pozdní eocén), popis nového druhu *Promanodes alleni*, který přinesl nové poznatky o morfologii a fylogenezi rodu popsáno v r. 2009. (Kolibáč).
  - publikace o novém druhu a rodu *Mathesius liaoningensis* ze severní Číny (Jeholská fauna), který představuje novou evoluční větev uvnitř nadčeledi Cleroidea (práce vyplývá z návštěvy Nanjingu v r. 2009) (Kolibáč).
  - Shrnutí znalostí o fosilních zástupcích čeledi Trogossitidae v časopise *Entomologie heute* (Dortmund) Kolibáč s Wapplerem a Schmiedem.
  - pokračování práce na klíči a světovém katalogu Trogossitidae (Kolibáč).

Geologické oddělení. Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

- V průběhu pokračujícího terénního výzkumu Dr. Gregorové na lokalitě Litenčice bylo v roce 2011 získáno cca 300 kusů především fosilní rybí fauny z dynowských slínovců a šitbořických vrstev menilitového souvrství. Byly učiněny významné nálezy nových druhů ryb například první nález v ČR platýze (*Scophthalmus stamati*) či červenice darwinovy (*Gephyroberyx darwinii*), ale především nález skeletu ptáka z řádu Piciformes. Tento významný nález je zpracováván s předním ornitologem Dr. Geladem Mayerem ze Senckenberg muzea ve Frankfurtu nad Mohanem.
- V červenci se Dr. Gregorová zúčastnila terénního paleontologického výzkumu na francouzské lokalitě Cruzy vedeném předním paleontologem Ericem Buffetaut z Univerzity Paris. V rámci mezinárodní spolupráce s Naturhistorisches museum Wien se oddělení podílelo na společném terénním výzkumu a dokumentaci moravských lokalit Kimberk, Krumvíř, Litenčice.
- Výsledky osteologické analýzy rybí fauny dynowských slínovců z lokality Litenčice byly publikovány v ČMM (viz seznam publikací). Dále probíhala preparace fosilního materiálu šitbořických vrstev tzv. transfer metodou, aby se mohlo přistoupit k osteologické analýze.

Mineralogicko–petrografické oddělení. Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

- chemické a strukturní studium minerálů (allanit, turmalíny, dumortierit) zaměřené na vybranou problematiku procesů vzniku zejména pegmatitů s B–mineralizací a částečně dalších žilných hornin (lamproitů). Výzkum byl orientován na lokality západní Moravy a rakouského Waldviertelu, za účelem sběru srovnávacího materiálu byly navštíveny i lokality v Sasku. Publikováno bylo několik studií – viz seznam publikací níže. V tisku (impaktované časopisy) jsou v současnosti 2 práce.
- pozornost byla věnována problematice mineralogie a petrografie mramorů a skarnoidních hornin z východního okraje Českého masivu. Terénní výzkumy

probíhaly v širším okolí Oslavan, na Třebíčsku a zejména v prostoru výskytů mramorů v jednotce Bílého Potoka ve svratecké klenbě moravika. Další pozornost byla věnována magnetitové mineralizaci skarnu u Rešic a spinelovým hornblenditům na záp. Moravě. Podařilo se nalézt dva unikátní výskyt žilných lamproitů na Třebíčsku.

- byly revidovány v terénu některé lokality polymetalické mineralizace, zejména na Havlíčkobrodsku, v České Bělé a v Nové Vsi u Rýmařova. Byla publikována mineralogie pozoruhodné minerální asociace se stříbrem v Borovci. V tisku jsou práce věnované mineralogickým aspektům dolování stříbrných rud v Komárovicích u Jihlavy (Hrazdil) a výzkumu Au–mineralizace na lokalitě Hory–Zákopy (Houzar). Započal detailní mineralogicko–topografický výzkum území historického dolování stříbra a železa v oblasti Maršov–Javůrek na Tišnovsku. Jde o parageneticky složité a prolinající se mineralizace v moraviku, k níž chybějí moderní data.
- Podíl na několika mezinárodních akcích, zejména vysoce prestižní konference „Goldschmidt 2011“, která proběhla v Praze. J. Cempírek se zúčastnil akce Maine Pegmatite Workshop v USA a prošel krátkodobými studijními pobyty na University of Manitoba, Kanada a University of British Columbia, Vancouver, Kanada, kde zpracovával materiál související převážně s projekty Moravského zemského muzea.

Zoologické oddělení. Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

- Systematický monitoring studijní plochy Betlém – důraz na zjišťování dat z bionomie želvy bahenní (*Emys orbicularis*): odchyceno a meristicky zpracováno 54 jedinců, pořízena obsáhlá fotografická (250 obr.) a videodokumentace (2 hod.). Připraven a odeslán článek „Žije želva bahenní v ČR?“ pro Vesmír. (Šebela)
- Pokračování v monitoringu obratlovců na mokřadech jižní Moravy a na střední nádrži VDNM – postup přirozené sukcese a změny druhové diverzity.
- Účast na konferenci Management kulturní krajiny (9.12.2011, Lednice, org. MU Brno a Biosf.rez.Dolní Morava) – příspěvek „Šetrná revitalizace znamená zvýšení druhové diverzity“ vyjde ve sborníku (2012). (Šebela)
- Odborná účast na projektu „Obrazovo –zvukový atlas ptáků jižní Moravy. Projekt evropského sociálního fondu v ČR, Ministerstva školství, ml. a těl.. Dokončeno. (Šebela, Chalupa)
- Dokončení autorského přírodopisného dokumentu „Rio Cononaco 2010“ o výzkumech zoologického odd. MZM v ekvádorské Amazonii. (Šebela)
- Pokračování v monitoringu obojživelníků skupiny *Rana esculenta* synklepton – zpracování lokalit v oblasti Mimoně (2 rybníční soustavy). Zpráva předána ředitelství Vojenských lesů a statků. (Šebela)
- Odborné exkurze v terénu – celkem 11 akcí (Betlém, Lednicko). (Šebela, Chalupa)
- Odborné přednášky – celkem 11, vč. 3 x U3V, 3 x pro pedagogy (org.Soliton v rámci projektu EU – MŠ ČR). (Šebela)
- Odborné výklady a přednášky, především v expozici Fauna Moravy – celkem 10, 1x pro pedagogy (org. Soliton v rámci projektu EU – MŠ ČR). (Chalupa)
- Prezentace vědecké práce a dosažených výsledků v médiích – 3 TV pořady, 2x rozhlas. (Šebela)

- Systematický monitoring lokality Vranovický a Plačkův les a lokality Mušovský les se zaměřením na účinnost, vliv a význam revitalizací pro biodiverzitu (mj. spolupráce s ČSOP, LČR, s.p. a KÚ–JMK) (Chalupa)
- Pokračování ve studii ekologického významu hlavatých vrb pro biodiverzitu lužní krajiny jižní Moravy. (Chalupa)
- Monitoring drobných savců a jejich arboreální aktivity v prostředí lužních ekosystémů. (Chalupa)
- Systematický monitoring obojživelníků v lokalitě bažantnice Knížecí les. (Chalupa)

Osteologie. Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

- Jeskyně č. 16, Moravský kras – dokončení zpracování a vyhodnocení zvířecího osteologického materiálu z této jeskyně, příprava k publikaci (vyšlo v AMM, Scientiae geologicae 96 (2011): 2). (Roblíčková)
- Jeskyně Za Hájovnou, Javoříčský kras – průběžné zpracovávání osteologického materiálu získávaného každoročním výzkumem prof. Musila (PřF MU), výzkum probíhá v součinnosti s osteologickým úsekem Ústavu Anthropos. Přímá účast na výzkumu ve dnech 22. 5 – 26. 5 2011 (výzkum probíhá vždy jen jeden týden, je pojmán částečně jako výcvikový pro studenty). (Roblíčková)
- Lokalita Cezavy u Blučiny – zpracování osteologického materiálu z objektu K7/90 a příprava k publikaci, vyjde jako kapitola článku Salaš, M., Dočkalová, M., Horáčková, L., Jarošová, I., Nedbalová, J., Nývltová Fišáková, M., Petřík, J., Roblíčková, M., Vargová, L.: Asepulkrální kumulace lidských skeletů K7/90 z mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny (okr. Brno–venkov) a její environmentální kontext. PA 103 (2012). (Roblíčková)
- Jeskyně Feryho tajná v Ostrovském žlebu (Moravský kras) – účast na výzkumu amatérského speleologa J. Mrázka. (Roblíčková)
- Jeskyně Barová (Moravský kras) – účast na výzkumu amatérského speleologa Mgr. V. Káňi. (Roblíčková)
- Jeskyně Kateřinská (Moravský kras) – zpracování osteologického materiálu ze záchranného výzkumu z roku 2010 (příprava k publikaci proběhne v tomto roce). (Roblíčková)
- Lokality Štýřice III a Štýřice IIIa – zpracování osteologického materiálu z výzkumu Nerudy a Z. Nerudové (2009) a z výzkumu K. Valocha (1975). Bylo prezentováno na konferenci 17. Kvartér (25. 11. 2011). (Roblíčková)

Publikace pracovníků přírodovědných pracovišť za rok 2011

(nebo publikace starší, dosud nevykazované)

- **Antonín V.** & Komínková S. (2011): Helmovka přeútlá (*Mycena adscendens*) – vzácná nebo přehlížená houba? – Mykol. Listy no. 114: 9–14. (Jrec).
- **Antonín V.** & Moravec J. (2011): *Jafnea semitosta* (Ascomycota, *Pyronemataceae*), first collection in the Czech Republic. – Czech Mycol. 62(1; 2010): 1–11. (Jrec).
- **Antonín V.** (2009): Distribution and ecology of *Xerula melanotricha* Dörfelt in the Czech Republic (Basidiomycetes, *Physalacriaceae*). Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae 94; 127–135; 2009. (Jrec).
- **Antonín V.** (2011): 17. Toxické makromycety. – In: Hirt M. et al., Toxikologie a jiné laboratorní metody ve forenzní praxi, Masarykova univerzita, lékařská fakulta, Brno, p. 41–45. (C).
- **Antonín V.** (2011): Cejp K., Holubová V., Kříž K., Kubička J., Kult K., Kuthan J., Pilát A., Urban Z., Velenovský J., Veselý R.. – In: Vozárová M., Šipošová H a kol., Osobnosti botaniky na Slovensku, Veda, Bratislava, 2010, p. 90–91, 211–212, 292–293, 294–295, 298–299, 302–303, 405–407, 529–530, 538–539, 540–541. (C).
- **Antonín V.**, Beran M., Borovička J., Dvořák D. & Holec J. (2011): *Clitocybula familia* (Fungi, Agaricales) – taxonomy, distribution, ecology and first records in the Czech Republic and Slovakia, Czech Mycol. 63(1): 1–11. (Jrec.)
- **Antonín V.**, Vašutová M. & Urban A. (2011): A molecularly supported concept of *Marasmius epiphyllus* (Basidiomycetes, *Physalacriaceae*). – Crypt. Mycol. 31(2010, 4): 355–362. (Jrec.)
- **Bañař. P.** & Štys, P. (2011): First female and new species of *Phaenicocleus* (Hemiptera: Heteroptera: Enicocephalidae) from Sabah and a key to genera of Enicocephalidae without forewing basal cell. Zootaxa 2913: 16–26. ISSN: 1175–5326. (Jimp)
- Borowiec M., Schulz A., Alpert G. D. & **Bañař P.** (2011): Discovery of the worker caste and descriptions of two new species of *Anomalomyrma* (Hymenoptera: Formicidae: Leptanillinae) with unique abdominal morphology. Zootaxa 2810: 1–14. ISSN: 1175–5326. (Jimp)
- **Cempírek J.** & **Houzar S.** (2011): Lithné turmalíny (rossmanit–elbait) z lepidolitového pegmatitu v Sedlaticích u Telče (Moldanubikum, západní Morava) – Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae, 96, 2, 45–52. (Jrec.)
- **Gregorová, R.**, 2011: Fossil fish fauna (Teleostei, Selachii) from the Dynów marlstone (Rupelian, NP 23) of the Menilitic Formation at the locality of Litenčice (Czech Republic) – Acta Musealis Moraviae, Sci. Geol., 96, 2, 3–33, Brno. With Czech summary. (Jrec.)
- **Gregorová, R.**, 2011: Geologické poměry širšího okolí Hluku – svědectví oceánských hloubek. In. Mitáček, J. (ed). Hluk, dějiny města, 49–58, Hluk, angl. a něm. Resume ISBN978–80–254–9705–0. (C).
- **Hornák M.** & **Jarošová I.** Rejdovianová M. (2010): Demographic and environmental aspects of early bronze age population at Melčice in Slovakia. Antropologie 48, 3: 255–269. Brno: Moravian Museum – Anthropos Institute. ISSN 0323–1119. (Jrec.)

- **Houzar, S. & Cempírek, J.** (2011): Akcesorický schreyerit ve vanadem bohatém grafitickém kvarcitu z Bitováněk (moldanubikum, západní Morava). – *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae*, 96, 2, 35–43. (Jrec).
- **Houzar, S., Kocourková, E., Sejkora & J. Hrazdil, V.,** 2011: Recentní výkvěty Fe sulfátů na odvalech po těžbě polymetalických rud v Dlouhé Vsi u Havlíčkova Brodu. – *Acta Musealis Moraviae., Sci. geol.*, 96, 2, 53–67.(Jrec.)
- **Hrazdil V. & Houzar S.** (2011): Ryzí stříbro z Borovce (štěpánovský rudní revír). – *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae*, 96, 1, 11–18. (Jrec).
- **Jarošová I. & Dočkalová M.** (2008): Dental Remains from the Neolithic Settlements in Moravia, Czech Republic. *Antropologie* 45, 1: 77–101. Brno: Moravian Museum – Anthropos Institute. ISSN 0323–1119. (Jrec).
- **Kocourková, E., Sracek, O., Houzar, S., Cempírek, J., Losos, Z., Filip, J. & Hršelová, P.** (2011): Geochemical and mineralogical control on the mobility of arsenic in a waste rock pile at Dlouhá Ves, Czech Republic. *Journal of Geochemical Exploration* 110 (2011) 61–73. (jrec).
- **Kolibáč, J. & Huang D.–Y.** 2011: *Mathesius liaoningensis* gen. et sp. nov. of Jehol Biota, a presumptive relative of the clerid or thaneroclerid branches of Cleroidea (Coleoptera). *Zootaxa* 2872: 1–17 ISSN: 1175–5326. (Jimp)
- **Kolibáč, J.** 2011: *Promanodes alleni* sp. nov., the second species of the Tertiary genus *Promanodes* Kolibáč, Schmied, Wappler et Kubisz, 2010, with improved diagnosis of the genus and remarks on its phylogeny (Coleoptera: Trogossitidae). *Zootaxa* 2928: 57–63. ISSN: 1175–5326. (Jimp)
- **Kolibáč, J.** 2008: Morphology, taxonomy and phylogeny of *Phloiophilus edwardsi* Stephens, 1830 (Coleoptera, Cleroidea). *Entomologica Basiliensia et Collectionis Frey* 30: 105–133. ISSN 1661–8041. (Jrec)
- **Kolibáč, J.** 2009: Some nomenclatorial notes on the family Trogossitidae (Coleoptera, Cleroidea). *Entomologica Basiliensia et Collectionis Frey* 31: 127–129. ISSN 1661–8041. (Jrec)
- **Kolibáč, J.** 2007: Further observations on the tribe Ancyronini Kolibáč, 2006 (Coleoptera, Trogossitidae, Peltinae). 29: 53–76. ISSN 1661–8041. (Jrec)
- **Krmíček L., Cempírek J., Havlín A., Přichystal A., Houzar S., Krmíčková M. & Gadas P.** (2011): Mineralogy and petrogenesis of a Ba–Ti–Zr-rich peralkaline dyke from Šebkovice (Czech Republic): Recognition of the most lamproitic Variscan intrusion. *Lithos* 121 (2011) 74–86. (Jrec).
- **Kučera J. (ed.), Kučerová V., Kubešová S., Holá E., Vicherová E., Štechová T. & Jandová J.** (2011): Bryofloristický příspěvek z Tišnovska. – *Bryonora* 48: 16–22. (Jrec.)
- **Lauterer P., Malenovský I. & Špryňar P.** 2011: Invasion of the treehopper *Stictocephala bisonia* (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) in the Czech Republic: current distribution and first records from Bohemia. *Klapalekiana* 47: 67–73 (Jrec).
- **Malenovský I. & Jerinić–Prodanović D.** 2011: A revised description of *Psyllopsis repens* Loginova, 1963 (Hemiptera: Psylloidea: Psyllidae), with first records from Europe. *Archives of Biological Sciences (Belgrade)* 63: 275–286 (Jimp).
- **Malenovský I., Baňar P. & Kment P.** (2011): A contribution to the faunistics of the Hemiptera (Cicadomorpha, Fulgoromorpha, Heteroptera, and Psylloidea) associated with dry grassland sites in southern Moravia (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 96(1): 41–187. (ISSN: 1211–8788). (Jrec).

- **Minařík, Z., Hrdličková & S., Gregorová, R.** 2011 (Editoři): Paleontologické nástěnné tabule a krajiny – Palaentologische wandtafeln und geologische landschaften Karl Alfred von Zittel & Karl Haushofer, ISBN: 978–80–7028–379–0, něm.– resumé, počet stran: 108. (B).
- **Novotný I., Kubešová S., Doskočilová A., Hradílek Z., Koval Š., Marková I., Musil Z., Plášek V., Uhereková Šmelková D., Vicherová E. & Zmrhalová M.** (2011): Mechorosty zaznamenané v průběhu 17. jarního bryologicko–lichenologického setkání v Chříbech. – Bryonora, Praha 47: 1–8. (Jrec).
- Potočková, T. Dolníček, Z. & **Houzar, S.**, 2011: Gamaspektroskopická charakteristika lokalit primární zlatonosné mineralizace v Horách u Předína (západní Morava). – Geol. Výzk. Mor. Slez., 2, 143–147. (Jrec).
- **Roblíčková, M.** (2011): Zvířecí osteologické nálezy z jeskyně č. 16 (Moravský kras). – Acta Mus. Moraviae, Sci. geol., 96, 2, 113 – 130. (Jrec).
- Sesli E., **Antonín V. & Denchev C.M.** (2009): A new record of *Chrysomphalina chrysophylla* (Basidiomycota, *Hygrophoraceae*) for Turkey. – Biol. Diversity Conserv. 2/3 (2009): 156–158. (Jrec).
- Schmied H., Wappler, T. & **Kolibáč, J.** 2011: Die Fossilgeschichte der Jagdkäfer (Trogossitidae). The Fossil Record of the Bark–gnawing Beetles (Trogossitidae). Entomologie heute 23: 117–122. (ISSN: 1613–0448). (Jrec)
- **Sutorý K.** 2010: Lectotypification of infraspecific taxa in *Cortusa matthioli* (Primulaceae) described by Josef Podpěra. Acta Musei Moraviae. Scientiae Biologicae (Brno) 95(2): 71–75. (Jrec)
- **Sutorý K.** 2010: Lectotypification of some Freyn's names from the Iberian Peninsula. Anales del Jardín Botánico de Madrid 67(2):97–102. (Jrec)
- **Sutorý K.** 2010: Pospíšil V., Staněk S. In Vozárová M., Šípošová H.: Osobnosti botaniky na Slovensku 414–415, 483–484. (C).
- **Sutorý K.** 2010: Zajímavé neofyty na elektrárenské popílkové haldě v Oslavanech. Acta rerum naturalium 9: 89–90, 2010 (Jrec).
- **Sutorý K.** 2011: Herbářové doklady ve sbírkách českých muzeí, prezentované na internetu. Im iInternet prasentierete Herbariumbelege in den Sammlungen Tschechischer Museen. Přírodověda v muzeu (Praha, Mnichov, Chemnitz) Pp. 100–101. (Sborník)
- Tropek R., Kadlec T., Hejda M., Kocarek P., Skuhrovec J., **Malenovský I., Vodka S., Spitzer L., Baňář P. & Konvicka M.** 2011: Technical reclamations are wasting the conservation potential of post – mining sites. A case study of black coal spoil dumps. Ecological Engineering (in press, elektronicky publikováno on line 29. listopadu 2011, oi:10.1016/j.ecoleng.2011.10.010) (Jimp).
- **Tvrđý Z.** 2010: Antropologický posudek kosterních nálezů z mladolengyelské těžní šachty v Krumlovském lese, pp. 402–408 in M. Oliva: Prehistoric mining in the "Krumlovský les" (Southern Moravia) – Origin and development of an industrial–sacred Landscape. Anthropos Studies Vol. 32, N.S. 24. Brno 2010. 472 stran, ISBN 178–80–7028–360–8. (C).
- Vrtalová K., Mátl M., Plaček J., **Novotný I. & Zmrhalová M.** (2011): Bryologický a lichenologický průzkum v přírodním parku Velký Kosíř na Prostějovsku, Bryonora 47: 35–40. (Jrec).

Moravské zemské muzeum

Zpráva o plnění Institucionálního vědeckého záměru za rok 2011

Vědy společenské IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu.*

Úvod

Předložená zpráva o plnění institucionálního vědeckého záměru Moravského zemského muzea (MK00009486202) *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* za rok 2011 je sumárním přehledem činnosti vycházejícím z údajů vyžádaných vedoucími řešitelského týmu na řešitelích dílčích úkolů vyplývajících z vědeckého záměru.

Požadován byl 1) **přehled vědecké činnosti v roce 2011**, tzn. zpracování výsledků terénního výzkumu, archivního výzkumu, případně dalších druhů dokumentace apod., 2) **publikační činnost**, tzn. práce vědeckého charakteru otištěné v renomovaných odborných periodikách (pokud možno zapsaných na seznamu impaktovaných periodik či alespoň schváleném seznamu recenzovaných časopisů RVVI) či recenzovaných sbornících z vědeckých konferencí, dále recenzované monografie, nebo alespoň kapitoly v nich, kritické edice či úvodní studie k nim, studie v katalogích i vlastní komentované katalogy k výstavám (vždy tisky s vlastním ISSN či ISBN). Jedná se o práce stránkované a termínované 31. prosincem 2011.

Z publikační činnosti vedle sumářů v jednotlivých položkách je v závěru zprávy jako **Příloha** uvedena bibliografie všech uplatněných prací za rok 2011, včetně těch, které nesou vročení 2010, avšak tištěny nebo uvedeny do oběhu byly až po termínu 31. prosince 2010.

Průběh řešení a personální zabezpečení

Plnění Institucionálního výzkumného záměru Moravského zemského muzea *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* za rok 2011 se účastnilo celkem 20 dílčích řešitelů z oborů archeologie, historie, etnografie, hudebních a literárních věd, dějin divadla, genetiky a numismatiky. Harmonogram plnění stanovených cílů výzkumného záměru Moravského zemského muzea v roce 2011 odpovídá plánované fázi finální komparace získaných poznatků a jejich vyhodnocení, zde především v profilové monografii Jiří Mitáček, Luděk Galuška a kolektiv: *Stopy minulosti. Věda v Moravském zemském muzeu na počátku nového tisíciletí / Tracing the Past. The science in Moravian Museum at the Beginning of the new Millennium* (Brno 2011, 480 s.), ale také ve formě dalších monografií, kritických edic materiálu a vědeckých studií.

V úvodu kalendářního roku 2011 byla z řešitelského kolektivu Institucionálního výzkumného záměru Moravského zemského muzea vyřazena z důvodu zkrácení pracovního poměru etnoložka PhDr. Eva Večerková, CSc. Na dalším řešení dílčích úkolů Institucionálního výzkumného záměru Moravského zemského muzea se v závěrečném roce jeho řešení podílelo 20 vědeckých pracovníků.

U všech řešitelů dílčích úkolů Institucionálního výzkumného záměru Moravského zemského muzea bylo v roce 2011 možné sledovat značně pokročilou fázi řešení sledovaných témat. V archeologické části pokračovali pracovníci Ústavu Anthropos ve zpracování a publikování výsledků terénních průzkumů mladopaleolitického naleziště Krumlovský les. (Oliva, Neruda).

V rámci Archeologického ústavu byla kontinuálně pozornost věnována problematice lokalizace a vyhodnocování některých nových keltských sídel (a jejich nekropolí) v prostoru střední Moravy (Čižmářová), především prostřednictvím využití nedestruktivních metod (obzvláště sběrů za pomoci detektoru kovů na hradiscích či výšinných polohách a na nížinných tzv. „satelitních“ sídlištích); výzkumům v okolí opevněného sídliště z doby bronzové v Blučině u Brna (Salaš); terénním výzkumům a vyhodnocování nálezů z významné lokality ve Starém Městě na východní Moravě (Galuška), především sídlištních objektů této centrální aglomerace z doby Velké Moravy a navazující vrstvy z období existence středověkého Veligradu tj. 13.–14. století; archeologickým průzkumům vrcholně středověké lokality zříceniny hradu Skály (Belcredi) či vyhodnocování starých sbírkových fondů Archeologického ústavu (Měchurová). V historické části byla nadále věnována pozornost církevním dějinám doby Lucemburské, obzvláště pak některým význačným obecným aspektům působení řádu johanitů v české řádové provincii, tedy i na Moravě, tak výzkumu správního vývoje moravsko–uherského pomezí v 10.–14. století, přičemž ranně a vrcholně středověká témata jsou sledována i na bázi mikrohistorie některých stěžejních regionů (Mitáček); setrvale probíhá zpracovávání problematiky vývoje české společnosti na Moravě v 19. století, zejména prostřednictvím příkladu některých profilujících osobností moravského kulturního života (Fišer) a výzkum poznávání charakteru, průběhu a osudů vybraných významných osobností prvního a druhého národního odboje (Břečka). Pozornost byla nadále věnována brněnské literární a nakladatelské scéně první poloviny 20. století a jejím kulturním přesahům (Kraflová), jakož i zpracování tématu historie a vývoje české dětské literatury (Reissner). Z dalších řešitelsky personálně ne tak silně obsazených dílčích úkolů byl sledován na bázi písemných pramenů historicko–peněžní vývoj od konce třicetileté války do roku 1750 (Grossmannová); pozornost byla věnována dílu a životu světově proslulého hudebního skladatele Leoše Janáčka (Zahrádka); pokračovala syntéza poznatků z dlouhodobě probíhajícího srovnávacího výzkumu a mapování českých loutkařských sbírek a scénografie tzv. rodinného loutkového divadla, včetně přesahů českého loutkařství do rámce zahraničních sbírek (Blecha) a neustalo ani formulování rámce proměn výkladu, posunu chápání a významu dopadu primárně jednoznačného přírodovědného textu v díle Gregora J. Mendela, včetně dalších navazujících interpretačních směrů (Sekerák). V etnografické části pokračoval výzkum obyčejové tradice na Moravě, včetně počátků komercializace tradiční kultury, sledována byla problematika soukromé zbožnosti v souvislosti s poutní industrií, tzv. ceroplastikami či otázky lidové fajánse na Moravě a neustalo ani studium role ženy v tradiční lidové kultuře (Dvořáková, Kalinová, Beránková, Pechová).

Dosažené výsledky

V průběhu sledovaného období, přesněji do data sběru údajů, tj. do 31. prosince 2011, bylo členům řešitelského kolektivu otištěno a tedy uplatněno, celkem **53** vědeckých prací. Z tohoto počtu byly **4** knižní monografie. V součtu je obsaženo rovněž **21** kapitol v recenzovaných knihách, **16** studií v recenzovaných tematických sbornících (opět **5** v zahraničí) a **12** studií (z nich **2** v zahraničí, přičemž jedna z nich dokonce v J_{imp}) v odborných recenzovaných periodikách (u domácích periodik výhradně dle seznamu RVVI). Úplná bibliografie všech (výhradně uplatněných) výsledků viz závěrečná **Příloha A**. Všechny zde prezentované uplatněné výsledky budou uvedeny v Registru informací i výsledcích – RIV. V případě výstupů, na jejichž řešení byly použity prostředky z jiných než institucionálních zdrojů, je vyjádřena percentualita a odkaz na zdroj. V případě, že tomu tak není, jsou výstupy plně v řešení institucionálního záměru Moravského zemského muzea.

Svou strukturou odpovídají výsledky personální skladbě i dlouhodobým ukazatelům výkonosti členů řešitelského týmu a jsou rovnoměrně rozprostřeny v rámci všech zastoupených vědních oborů. Snižující se počet výstupů (ve srovnání s předchozími léty) je dán zaměřením na narůstající počet syntetických prací (recenzovaných monografií, kapitol v knihách či vědeckých studiích), často rozsahově mimořádně obsáhlých, mnohdy prezentovaných u prestižních vydavatelství či na stránkách renomovaných periodik. V několika případech, zejména v souvislosti s publikacemi typu monografie, jsou tyto mimořádně významným přínosem v rámci svého oboru. Veškeré výsledky dosažené v roce 2011 pak korespondují s cíly platné *Vědecké koncepce Moravského zemského muzea, v.o. na léta 2010–2015*. Obecně považujeme dosažené výsledky jako celek za uspokojivé a vědecky přínosné.

Čerpání uznaných nákladů

Náklady na aktuálně doložitelné výstupy a s jejich vznikem spojené náklady (vynaložené do 31. prosince 2012) byly čerpány plně v souladu s podmínkami *Rozhodnutím Ministerstva kultury o poskytnutí institucionální podpory na realizaci výzkumného záměru institucionálního výzkumu a vývoje* (z 14.2.2011 k č.j.1718/2005: komplexní výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě prostřednictvím zhodnocení stávajícího sbírkového fondu Moravského zemského muzea, terénními výzkumy a komparacemi s analogickým materiálem za použití nových moderních postupů a metod zkoumání) a jejich využití bylo maximálně efektivní.

Vyhodnocení a závěr pro rok 2011

Předložená data plnění dílčích úkolů IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve střeoevropském kontextu* představují výstupy sedmého (posledního) roku práce řešitelského kolektivu. Řešení jednotlivých předmětných témat v rámci dílčích úkolů institucionálního záměru Moravského zemského muzea, přímo navazující na počáteční fáze heuristicky prvotního vyhodnocování získaných dat, následné publikování přípravných studií, postupné komparace získaných poznatků a jejich interpretace v širších metodických i tematických souvislostech ve formě vědeckých studií, jednotlivých kapitol v knihách či celých samostatných monografií (lektorované publikace či recenzovaná periodika), dosáhlo ve většině problematik závěrečného syntetizujícího momentu či alespoň pokročilého kontextuálního vyhodnocení vytěženého materiálu. Tyto momenty se odrazily především v kvalitě a hloubce zpracování většiny dílčích témat na stránkách hlavního výstupu institucionálního záměru Moravského zemského muzea: knižní monografie **Jiří Mitáček, Luděk Galuška a kolektiv: *Stopy minulosti. Věda v Moravském zemském muzeu na počátku nového tisíciletí / Tracing the Past. The science in Moravian Museum at the Beginning of the new Millennium* (Brno 2011, 480 s.)**. Je možno konstatovat, že cíle stanovené *Rozhodnutím Ministerstva kultury o poskytnutí institucionální podpory na realizaci výzkumného záměru institucionálního výzkumu a vývoje* (z 14.2.2011 k č.j.1718/2005: komplexní výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě prostřednictvím zhodnocení stávajícího sbírkového fondu Moravského zemského muzea, terénními výzkumy a komparacemi s analogickým materiálem za použití nových moderních postupů a metod zkoumání) byly dosaženy.

Vyhodnocení a závěr pro léta 2005–2011

V průběhu řešení institucionálního záměru Moravského zemského muzea v letech 2005–2011 se na řešení jednotlivých dílčích úkolů podílelo celkem 26 dílčích řešitelů, kteří prezentovali svou práci celkem **487** vědeckých pracích v české republice i zahraničí (z toho počtu **37** knižních recenzovaných monografií a kritických edic). Plnění cílů institucionálního záměru Moravského zemského muzea IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* v letech 2005–2011 nesporně potvrdilo roli Moravského zemského muzea nejenom jako přední paměťové instituce České republiky, ale také důležitého badatelského centra, navazujícího nejenom na téměř dvousetletou tradici vědecké práce (již od vzniku muzea v roce 1817), ale rovněž představujícího v souřadnicích současné české humanitní vědy nepřehlédnutelnou vědeckou autoritu působící nejenom v intencích prostoru historické Moravy, ale s přesahy jak v teritoriu celé České republiky, tak mnohdy také v celoevropských konotacích.

Dílčí zpráva k řešení úkolů dlouhodobého koncepčního rozvoje Moravského zemského muzea, v.o. – společensko-vědní část, na jejichž plnění se podílejí odborní pracovníci nezainteresovaní na plnění hlavních úkolů IZ MK00009486202

Do této kategorie bylo v roce 2011 v rámci společensko–vědních oborů Moravského zemského muzea zařazeno celkem dvanáct pracovníků. Zařazováním jejich vědecké práce v souřadnici vědy a výzkumu Moravského zemského muzea, v.o. docházelo jednak k posílení již zpracovávaných témat, například výzkum díla Leoše Janáčka (Vejvodová, Janáčková), výzkumu tolarové měny, především mincovnictví světských a církevních feudálů na Moravě (Šmerda) či poznávání tradiční lidové kultury (Večerková), ale rovněž byla studována témata nová, například české a moravské medailérství (Kašparová), dějiny činoherního a německého divadla, divadelního školství a scénografie, hudebního divadla a baletu (Jochmanová, Ocetková), hudba období baroka, (Veselá), otázka neolitických a eneolitických sídlišť na Moravě (Humpolová, Nerudová), stejně jako otázky studia tohoto tématu jako vědeckého oboru v průběhu 20. století (Kostrhun), či problematika výzkumu literární produkce brněnského regionu v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století (Drahoš). Také v roce 2011 se tito pracovníci významně podíleli na množině publikovaných vědeckých výstupů Moravského zemského muzea, v.o. Obecně lze zařazení těchto pracovníků do sféry vědy a výzkumu v Moravském zemském muzeu charakterizovat jako mimořádně přínosné.

Brno, 25. ledna 2012

PhDr. Mgr. Martin Reissner, Ph.D.
ředitel MZM

PhDr. Zdeněk Drahoš
náměstek MZM pro odbornou činnost

doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.
řešitel IZ MZM – vědy společenské

Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D.
garant MZM pro společenské vědy
zástupce řešitele IZ MZM – vědy společenské

Příloha A

Bibliografie všech uplatněných prací za období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2011 vzniklých v rámci Institucionálního vědeckého záměru Moravského zemského záměru, vědy společenské – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve střeoevropském kontextu* – dle jednotlivých kategorií

KATEGORIE B – MONOGRAFIE, VĚDECKÝ KATALOG, KRITICKÁ EDICE PRAMENE

Čížmářová, Jana: *Keltská pohřebiště na Moravě. Okresy Brno–město a Brno–venkov* (Brno 2011, 234 s.), ISBN 978–80–7028–382–0.

Mitáček, Jiří – Galuška, Luděk a kolektiv: *Stopy minulosti. Věda v Moravském zemském muzeu na prahu nového tisíciletí / Vestiges of the Past. Science in the Moravian Museum on the Threshold of the third Millennium* (Brno 2011, 480 s.), ISBN 978–80–7028–384–4

Neruda, Petr: *Střední paleolit v Moravských jeskyních (Middle Palaeolithic in Moravian Caves)*. *Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque* 8 (Brno 2011, 248 s.), ISBN 978–80–210–5444–8.

Neruda, Petr – Lázníčková–Galetová, Martina – Dreslerová, Gabriela: *Retušéry a kosti s rýhami z jeskyně Kůlny v Moravském krasu. Interdisciplinární analýza tvrdých živočišných tkání ze středopaleolitických horizontů. (Retouchers and Bones with Grooves from the Kůlna Cave in the Moravian Karst. Interdisciplinary Analysis of Hard Animal Materials)*. *Anthropos (Studies in Anthropology, Palaeoethnology, Palaeontology and Quaternary Geology)*, Vol. 33, N.S. 25. (Brno 2011, 126 s.), ISBN 978–80–7028–377–6.

KATEGORIE C – KAPITOLA V LEKTOROVANÉ KNIZE

Beránková, Helena: *Zvukové edice hudebního folklóru*. In: Lucie Uhlíková – Marta Toncrová: *Hudební a taneční folklor v ediční praxi. Edice Kultura – společnost – tradice IV* (Praha 2011), s. 141–158, ISBN 978–80–87112–57–1

Břečka, Jan – Mitáček, Jiří: *Hluk v dobách protektorátního temna 1939–1945*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: *Hluk – dějiny města* (Hluk 2011), s. 319–364, ISBN 978–80–254–9705–0.

Čížmářová, Jana: *Doba laténská – Keltové na území Brna*. In: Rudolf Procházka a kolektiv: *Dějiny Brna 1. Od pravěku ke středověku* (Brno 2011), s. 361–399, ISBN 978–80–86736–25–9.

Dvořáková, Hana: *Apendix. Historie sbírky fotografie v Moravském zemském muzeu*. In: F. Suchomel – M. Suchomelová: *A z mlhy zjevily se útesy čínské* (Praha 2010), s. 289–294, ISBN 978–80–87164–47–1 (AV); 978–80–86863–38–2 (VŠUP).

Fišer, Zdeněk: *Ve stínu legendárního Hostýna*. In: Kolektiv autorů: *Rusava a Daniel Sloboda* (Brno 2011), s. 11–18, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Sondy do vývoje obce 1848–1938*. In: Kolektiv autorů: *Rusava a Daniel Sloboda* (Brno 2011), s. 43–54, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Životní příběh Daniela Slobody*. In: Kolektiv autorů: *Rusava a Daniel Sloboda* (Brno 2011), s. 177–196, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Muž víry*. In: Kolektiv autorů: *Rusava a Daniel Sloboda* (Brno 2011), s. 197–214, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Slovák, Moravan, Čech? Daniel Sloboda v jazykových a národnostních bojích své doby*. In: Kolektiv autorů: Rusava a Daniel Sloboda (Brno 2011), s. 215–230, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Slobodova vědecká činnost a záliby*. In: Kolektiv autorů: Rusava a Daniel Sloboda (Brno 2011), s. 231–250, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Sloboda botanik a vznik jeho spisu Rostlinnictví*. In: Kolektiv autorů: Rusava a Daniel Sloboda (Brno 2011), s. 251–266, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Přátelé, knihy a literatura*. In: Kolektiv autorů: Rusava a Daniel Sloboda (Brno 2011), s. 267–280, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Sloboda ve vzpomínkách, literatuře a pramenech*. In: Kolektiv autorů: Rusava a Daniel Sloboda (Brno 2011), s. 281–294, ISBN 978–80–7275–082–5.

Fišer, Zdeněk: *Antonín Dudík*. In: Biografický slovník českých zemí. Sv. 14. Praha 2011, s. 416–417, ISBN 978–80–7277–451–7.

Fišer, Zdeněk – Novotný. Gustav: *Beda Dudík*. In: Biografický slovník českých zemí. Sv. 14. Praha 2011, s. 417–420, ISBN 978–80–7277–451–7.

Fišer, Zdeněk: *Dvořáček Jan Konrád*. In: Biografický slovník českých zemí. Sv. 14. Praha 2011, s. 462, ISBN 978–80–7277–451–7.

Galuška, Luděk: *Hluk v dobách starých Slovanů*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: *Hluk – dějiny města* (Hluk 2011), s. 79–102, ISBN 978–80–254–9705–0.

Galuška, Luděk: *Kirchliche Architektur des großmährischen Veligrad und die Besiedlung des Machtzentrums. Funktion und Lage einzelner Bauten im Rahmen der Siedlungsstruktur der frühmittelalterlichen Agglomeration Staré Město – Uherské Hradiště*. In: Lumír Poláček – Jan Maříková–Kubková (Hrsg.) u. a.: *Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle. Internationale Tagungen in Mikulčice*. Bd. 8 (Brno 2010), s. 161 – 185, ISBN 978–80–86023–92–2.

Mitáček, Jiří: *Historie Hlucka v 10. až 17. století. Od časů Velké Moravy po léta hrůz třicetileté války*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: *Hluk – dějiny města* (Hluk 2011), s. 103–190, ISBN 978–80–254–9705–0.

Mitáček, Jiří: *Oldřich z Drnholce – ze' českého krále Přemysla Otakara II*. In: Emil Kordiovský a kolektiv: *Drnholec* (Drnholec 2011), s. 93–99, ISBN 978–80–7275–090–0.

Salaš, Milan: „*Společnost organizované moci v mladší a pozdní době bronzové*“. In: Rudolf Procházka a kolektiv: *Dějiny Brna 1. Od pravěku ke středověku* (Brno 2011), s. 268–318, ISBN 978–80–86736–25–9.

KATEGORIE J_{IMP} – STUDIE V IMPAKTOVANÉM PERIODIKU

Nejman, L. – Rhodes, E. – Škrdla, P. – Tostevin, G. – **NERUDA**, Petr – **NERUDOVA**, Zdenka – Valoch, K. – **OLIVA**, Martin – Kaminská, Ľ. – Svoboda, J. A. – Grün, R.: *New chronological evidence for the Middle to Upper Palaeolithic Transition in the Czech Republic and Slovakia: New optically stimulated luminescence dating results*. *Archaeometry* 53/5, 2011, s. 1044–1066, ISSN: 0003–813X

KATEGORIE J_{REC} – STUDIE V RECENZOVANÉM PERIODIKU

Beránková, Helena: *Fotografická zastavení – „Etnografická dokumentace revoluční přeměny venkova“*. *Národopisná revue* 2/2011, s. 124–125, ISSN 0862–8351.

- Beránková**, Helena – Bureš, Pavel: *Heritage Documentation of Villages in the Czech Republic 1996– 2008*. In: Radojičić, Dragana (ed.): *Bulletin of the Institute of Ethnography* 58, No. 2, s. 73–81, ISSN 0350–0861, COBISS.SR–ID 15882242 (H. Beránková – 54%).
- Fišer**, Zdeněk: *Z korespondence Karla Absolona a Františka Kameníčka*. *Vlastivědný věstník moravský* 63, 2011, s. 41–48, ISSN 0323–2581.
- Fišer**, Zdeněk: *František Kretz, Slovensko a Slováci*. *Slovácko* 52, 2010, s. 225–235, ISSN 0583–5569.
- Galuška**, Luděk – Vaškových, Miroslav: *Raně středověké hroby „vampýrů“ z Modré u Velehradu*. *Slovácko* 52, 2010, s. 121–134, ISSN 0583–5569.
- Kalinová**, Alena: *Svérázový ornament a jeho uplatnění. Příspěvek ke studiu folklorismu 20. století*. *Folia Ethnographica* 45/1, 2011, s. 101–118, ISSN 0862–1209
- Kostrhun**, Petr – **Oliva**, Martin: *Digitalizace fotografického fondu z pozůstalosti K. Absolona*. *Acta Musei Moraviae, sci.soc.* 96/1, s. 59–70, ISSN 0323–0570.
- Měchurová**, Zdeňka: *Mittelalterliche Reiterfigurchen aus Mähren (Zur Typologie und Technologie der kleinen Töpferplastiken)*. – *Středověké figurky jezdců na koni z Moravy (K typologii a technologii drobné hrnčířské plastiky)*. *Acta Musei Moraviae, Sci.soc.* 95/2, 2010, s. 91–103, ISSN 0323–0570.
- Měchurová**, Zdeňka – Urbanová, Petra – Vachůt, Petr: *Analýza podobnosti drobné středověké plastiky pomocí trojrozměrných modelů*. In: *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity, Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis brunensis M* 16, 2011, s. 219–232, ISSN 1211–6327.
- Oliva**, Martin: *Mladý paleolit českých zemí: práce z let 2006–2010 (kromě ARÚ v Brně)*. *Acta Musei Moraviae, sci.soc.* 96/1, s. 11–24, ISSN 0323–0570.
- Pechová**, Jarmila: *65 let v Německu. Integrace bývalých obyvatel vyškovského jazykového ostrůvku v Německu a jejich vazby na starou vlast*. *Národopisný věstník* 28 (70), 2011/1, s. 43–60, ISSN 1211–8117.

KATEGORIE D – STUDIE V RECENZOVANÉM TEMATICKÉM SBORNÍKU

- Belcredi**, Ludvík: *Stavební podoba jádra hradu Skály*. In: *Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana II*, 2010 (Brno 2011). *Sborník: Hrad jako technický problém*, s. 6–38.
- Blecha**, Jaroslav: *Výzkum, dokumentace, vyhodnocení a prezentace fenoménu tzv. rodinného loutkového divadla v Moravském zemském muzeu*. In: *O divadle 2010 (Olomouc 2011)*, s. 59–63, ISBN 978–80–244–2871–0.
- Blecha**, Jaroslav: *The History and Scenographic Influence of Czech Family Marionette Theatres*. In: *Czech Stage Art and Stage Design (Brno 2011)*, s. 114–146.
- Dvořáková**, Hana: *Der Umgang der Museen in der Tschechischen republik mit der Repräsentanten sakraler Kunst*. In: *Christliche Religion im musealen Kontext (Leonding 2011)*, s. 33–40. ISBN 978–3–9501618–1–6.
- Dvořáková**, Hana: *Votivní dary madony Svatotomské*. In: *Stříbrný oltář. Silber Altar*. Eds. Martin Čihalík, Pavel Suchánek (Brno 2011), s. 105–117, ISBN 978–80–86752–94–5
- Galuška**, Luděk: *Staré Město und Uherské Hradiště – von der frühslawischen Siedlung zur zentralen grossmährischen Machtagglomeration Veligrad*. In: *Frühgeschichte Zentralorte in Mitteleuropa*. Hrsg. Jiří Macháček – Šimon Ungerman. *Studien zur Archäologie Europas*. Band 14 (Bonn 2011), s. 245–257.
- Kalinová**, Alena: *Antonín Václavík a studium lidového malířství na skle*. In: *Drápala, Daniel (ed.): Antonín Václavík a evropská etnologie. Kontexty doby a díla. Etnologické studie* 7.

Brno, Masarykova univerzita, 2010, s. 53–60. (kolektivní monografie), ISBN 978–80–210–5364–9

Kalinová, Alena: *Lidová keramika s motivem révy vinné*. In: Vinařovo slovo zní... Víno a vinařství v českých zemích po roce 1800. Sborník příspěvků z konference konané v Mělníce 5. a 6. května 2010. Mělník, Regionální muzeum 2011, s. 15–25. ISBN 978–80–904538.

Kalinová, Alena: *Spolupráce Heřmana Landsfelda s Moravským muzeem v Brně. Drobná fajánsová plastika ve sbírce Moravského muzea v Brně*. In: Zborník z odborného seminára Slávnosť hlíny – Keramická Modra 2009, 2010 (Modra 2011), s. 24–32, 113–126.

Měchurová, Zdeňka: *Na konička si vyskočím... O drobné středověké plastice koničků s jezdcem z Moravy*. In: Šestnáct příspěvků k dějinám (Velké) Moravy. Sborník k narozeninám Bohuslava F. Klímy (Brno 2011), s. 99–106, 194–202, ISBN 978–80–210–5575–9.

Měchurová, Zdeňka: *K archeologii na Slezskoostravském hradě*. In: Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana II, 2010 (Brno 2011), s. 75–88, ISBN 978–80–210–5541–4.

Mitáček, Jiří: *W sprawie relacji Karola IV z joannitami*. In: Dzierżawcy, literaci, posłowie. Studia z dziejów średniowiecza 16. Malbork 2011, s. 69–91, ISBN 978–83–60518–43–4.

Mitáček, Jiří – Svoboda, Miroslav: *Převor české provincie řádu johanitů Zemovít Těšínský a jeho pečeti*. Cieszyńskie Studia Muzealne. Těšínský muzejní sborník 4 (2010). Český Těšín, Muzeum Těšínska, s. 67–80, ISBN 978–80–86696–1, ISSN 1733–9820.

Oliva, Martin: *Chert Mining in the Krumlov Forest (Southern Moravia)*. In: Proceedings of the 2nd International Conference on Flint Mining in Pre- and Protohistoric Times (Madrid, 14–17 October 2009. BAR Int. Series 2280, Oxford 2011, s. 97–108, ISBN 978–1–4073–0831–9.

Pechová, Jarmila: *Brněnské sídliště coby vinařská obec*. In: Vinařovo slovo zní. Víno a vinařství v českých zemích po roce 1800. Sborník příspěvků z konference konané v Mělníce 5. a 6. května 2010. Mělník 2011, s. 144–152, ISBN 978–80–904538–2–1.

Zahrádka, Jiří: *Julius Zeyer jako nedobrovolný autor textu k Janáčkově operní prvotině Šárka*. In: Julius Zeyer, lumírovský básník v duchovním dění Evropy. Brno 2009, s. 403–417, ISBN 978–80–7294–346–3.

KATEGORIE O – OSTATNÍ

Oliva, Martin: *Co znamená pravěká těžba v Krumlovském lese*. Živá archeologie – REA 13/2, 2011, 45–51. ISSN 1213–1628.

Příloha B

Moravské zemské muzeum, výzkumná organizace

Bibliografie všech uplatněných prací za období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2011 vzniklých v rámci podpory koncepčního rozvoje výzkumné organizace Moravské zemské muzeum (mimo Institucionální záměr Moravského zemského muzea) za rok 2011, vědy společenské – dle jednotlivých kategorií

KATEGORIE B – MONOGRAFIE, VĚDECKÝ KATALOG, KRITICKÁ EDICE PRAMENE

Štědroň, Miloš – **Vejvodová**, Veronika: *Leoš Janáček – Musiche per drammi – frammenti (1906–1928). Kritické vydání. Řada A, svazek 11. Editio Janáček, Brno 2010, 141 s., ISMN M–706527–06–2.*

Vácha, Štěpán – **Veselá**, Irena – Vlnas, Vít – Vokáčová, Petra: *Karel VI. a Alžběta Kristýna. Česká korunovace 1723* (Praha 2009), 520 s., ISBN 978–80–7432–002–6 (Paseka), 978–80–7035–428–5 (Národní galerie v Praze).

Večerková, Eva: *Lidové obyčeje a jejich výtvarné komponenty. Tvary a symboly* (Brno 2010), 393 s., ISBN 978–80–7028–358–5.

KATEGORIE C – KAPITOLA V LEKTOROVANÉ KNIZE

Jochmanová, Andrea: *Osvobození divadla*. In: Josef Vojvodík – Jan Wiendl (eds.) a kolektiv: *Heslář české avantgardy* (Praha 2011), s. 245–256, ISBN 978–80–7308–332–8 (Univerzita Karlova) a 978–80–87258–56–9 (TOCCA).

Jochmanová, Andrea: *Voiceband*. In: Josef Vojvodík – Jan Wiendl (eds.) a kolektiv: *Heslář české avantgardy* (Praha 2011), s. 403–410, ISBN 978–80–7308–332–8 (Univerzita Karlova) a 978–80–87258–56–9 (TOCCA).

Večerková, Eva: *Lidové obyčeje a slavnosti*. In: Emil Kordiovský a kolektiv: *Drnholec*. (Brno 2011), s. 335–347, ISBN 978–80–7275–090–9

Veselá, Irena: *Hudba a divadlo*. In: Pavel Bělina – Jiří Kaše – Jiří Mikulec – Irena Veselá – Vít Vlnas: *Velké dějiny země koruny české. Sv. IX. 1683–1740*. Praha – Litomyšl 2011, s. 650–728, ISBN 978–80–7432–105–4.

KATEGORIE J_{IMP} – STUDIE V IMPAKTOVANÉM PERIODIKU

Nejman, L. – Rhodes, E. – Škrdla, P. – Tostevin, G. – Neruda, Petr – **Nerudová**, Zdenka – Valoch, K. – Oliva, Martin – Kaminská, L. – Svoboda, J. A. – Grün, R.: *New chronological evidence for the Middle to Upper Palaeolithic Transition in the Czech Republic and Slovakia: New optically stimulated luminescence dating results*. *Archaeometry* 53/5, 2011, s. 1044–1066, ISSN: 0003–813X

KATEGORIE J – STUDIE V RECENZOVANÉM PERIODIKU

Beránková, Helena: *Tři dědiny. Zdeněk Hudeček a lidová kultura jako inspirace malířské tvorby*. *Folia Ethnographica* 45/2, XCVI/2011, s. 1–6, ISSN 0862–1209.

Kostrhun, Petr. *Před 150 lety se narodil učitel a archeolog Jan Knies*. *Vlastivědný věstník moravský* 63, 2011, s. 89–94, ISSN 0323–2581.

Kostrhun, Petr – Sklenář, Karel: *Antropologická výstava v Moskvě 1879. Katalog fotografií z pozůstalosti J. Wankla a K. Absolona*. *Acta Musei Moraviae, Sci. soc.* 95/2, 2010, s. 113–139, ISSN 0323–0570 (Kostrhun 50 %).

Kostrhun, Petr: *Karel Absolon (1877–1960) and the Research of Significant Palaeolithic Sites in Moravia*. *Archaeologia Polona* 47/1, 2009 (2011), s. 91–139, ISSN 0066–5924.

- Kostrhun, Petr – Oliva, Martin:** *Digitalizace fotografického fondu z pozůstalosti K. Absolona*. Acta Musei Moraviae, sci. soc. 96/1, 2011, s. 59–70, ISSN 0323–0570.
- Nerudová, Zdenka – Neruda, Petr – Sadovský, P.:** *Srovnávací analýza bifaciálních artefaktů*. Památky archeologické 102, 2011, s. 21–58, ISSN 0031–0506 (Nerudová 50 %).
- Nerudová, Zdenka:** *Kamenná štípaná industrie kultury s lineární keramikou ze Žádovic (okr. Hodonín)*. Acta Musei Moraviae, sci. soc. 96/1, 2011, s. 19–31, ISSN 0323–0570.
- Nývltová–Fišáková, Miriam – Nerudová, Zdenka – Moravcová, Martina:** *Interdisciplinary research of Magdalenian layers in Balcarka Cave (Ostrov near Macocha, Moravian Karst)*. Sborník Národního muzea v Praze, řada B – přírodní vědy, sv. 67/1–2, 2011, s. 35–46, ISSN 0036–5343 (Nerudová 50 %).
- Pechová, Jarmila:** *Zpracování perleti v Předíně*. Folia ethnographica 45/2, 2011, s. 147–168, ISSN 0862–1209.
- Večerková, Eva:** *Německé obyvatelstvo na Mikulovsku a jeho obyčeje*. Jižní Morava 47, 2011, s. 235–248, ISSN 0449–0436.
- Večerková, Eva:** *Dvě folklorní slavnosti v Brně v předválečné ČSR*. Folia ethnographica 45, 2011, s. 51–78, ISSN 0862–1209
- Večerková, Eva:** *Bohutické hody v proměnách tradice*. Vlastivědný věstník moravský 63, 2011, s. 320–328, ISSN 0323–2581.
- Večerková, Eva:** *Hanácký rok v Přerově (1923). Příspěvek k povaze folklorních slavností na Moravě v předválečné ČSR. (Haná Year in Přerov (1923). A Paper on the character of folklore festivals in pre-war Czechoslovakia)*. Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci 302, 2011, s. 68–79, ISSN 1212–1134.
- Vácha, Štěpán – Veselá, Irena – Vlnas, Vít – Vokáčová, Petra:** *Karl VI. & Elisabeth Christine: Die böhmische Krönung 1723*. Frühneuzeit – Info 21, 1/2, 2010, s. 226–231, ISSN 0940–4007 (Veselá 25 %).

KATEGORIE D – STUDIE V RECENZOVANÉM TEMATICKÉM SBORNÍKU

- Jochmanová, Andrea:** *České studio Vladimíra Gamzy*. In: *O divadle 2010*. Příspěvky pronesené na mezinárodní teatrologické konferenci O divadle na Moravě a ve Slezsku IV v Uměleckém centru Univerzity Palackého v Olomouci (Olomouc 2011), s. 64–69, ISBN 978–80–244–2871–0.
- Vejdová, Veronika:** *Leoš Janáček und Richard Strauss*. In: *Music und Identität – Beiträge zur Musikgeschichte Zentraleuropas*. Musicologica Austriaca 28/2009 (Wien 2010), s. 161–180, ISBN: 978–3–7069–0617–3.

Zpráva o naplňování dlouhodobého koncepčního rozvoje Moravského zemského muzea, v. o. v roce 2011

Prostředky ve výši 6030 tis. Kč, přidělené Moravského zemského muzea, v.o. *Rozhodnutím Ministerstva kultury o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2, písm. a) zákona č. 130/2002 Sb. (ze 14. 2. 2011, č.j. 9951/2011 OMG)* byly využity na koncepční rozvoj Moravského zemského muzea, v.o. v roce 2011 v souladu s cíly uvedeného rozhodnutí (zajištění stěžejní ediční činnosti muzea – vydávání vědeckých recenzovaných časopisů a zajištění podpory odborných pracovníků, kteří se podílejí na plnění vědeckých cílů muzea, v souladu s platnou *Vědeckou koncepcí Moravského zemského muzea, v.o. na léta 2010–2015*).

Především se jednalo o zajištění stěžejní ediční činnosti Moravského zemského muzea, v.o. – vydávání vědeckých recenzovaných časopisů (*Acta musei moraviae* – vědy společenské, vědy biologické, vědy geologické, *Folia ethnographica*, *Folia numismatica* a *Anthropologie*). Majoritní část účelových prostředků směřovala k zajištění provozu a rozvoje jednotlivých vědeckých pracovišť Moravského zemského muzea, v.o., respektive saturace odborné činnosti jednotlivých vědeckých pracovníků. V rámci koncepčního rozvoje VaVaI v rámci Moravského zemského muzea, v. o. byla vyčleněna z výše uvedených prostředků podpora všem odborným pracovníkům (včetně vědeckých pracovníků participujících na úspěšném řešení výzkumných záměrů MK 00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* a MK00009486201 – *Vytváření pramenné databáze a studium přírodních procesů probíhají v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti*), kteří se podílejí na plnění vědeckých cílů Moravského zemského muzea a jejichž odborná činnost, publikační výstupy a vědecké zaměření jsou v souladu s dlouhodobými vědeckými cíli Moravského zemského muzea, v. o., respektive citovanou *Vědeckou koncepcí Moravského zemského muzea, v.o. na léta 2010 – 2015*. Vedle osobních nákladů uspokojujících některé nedostatečně pokryté technické potřeby vědeckých pracovníků (respektive pracovišť) Moravského zemského muzea v rámci jejich výzkumné činnosti, budou prostředky (vedle již uvedených nákladů činnosti jednotlivých vědeckých pracovníků Moravského zemského muzea, v.o.) použity na úhradu přístupu do světových elektronických databází, kapitálové výdaje (nákup knihařského stroje pro lepenou měkkou vazbu V2 tavným lepidlem, poloautomatického rýhovacího – perforovacího stroje a přístroje určeného pro kontrolu čtyřbarevného CMYK tisku) a ve výši 10 % jako příspěvek na doplňkové náklady Moravského zemského muzea.

Využití účelových prostředků poskytnutých Moravskému zemskému muzeu, v.o. v rámci *Rozhodnutím Ministerstva kultury o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2, písm. a) zákona č. 130/2002 Sb. (ze 14. 2. 2011, č.j.: 9951/2011 OMG)* proběhlo v souladu s cíly uvedeného Rozhodnutí a v intencích platné *Vědecké koncepce Moravského zemského muzea, v.o. na léta 2010–2015*

Práce vědeckých pracovníků Moravského zemského muzea, v.o. uplatněné mimo rámec úkolů IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* a IZ MK00009486201 – *Vytváření pramenné*

*databáze a studium přírodních procesů probíhají v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti, jsou uvedeny v příložených **Bibliografiích** Zprávy o plnění Institucionálního vědeckého záměru za rok 2011. Moravské zemské muzeum. Vědy společenské IZ MK00009486202 – Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu.*

V Brně 25. ledna 2012

PhDr. Mgr. Martin Reissner, Ph.D.
ředitel MZM, v.o.

PhDr. Zdeněk Drahoš
náměstek MZM pro odbornou činnost

Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D.
garant MZM pro vědy společenské

RNDr. Karel Sutorý, CSc.
garant MZM pro vědy přírodní

VNITŘNÍ ÚSEK

V roce 2011 vnitřní úsek (Oddělení správy budov, Oddělení informatiky, Technicko investiční oddělení, Oddělení údržby, Oddělení ostrahy a Oddělení expozičního provozu) zabezpečoval podporu pro chod MZM a připravoval níže uvedené materiály:

AUTODOPRAVA

Od 1. ledna 2011 bylo oddělení zrušeno. Pracovníci a úkoly byli zařazeni do oddělení Správy budov.

ODDĚLENÍ SPRÁVY BUDOV

Rekonstrukce

Vzduchotechnika v objektu Koblišná 1.

Opravy

- Oprava automobilů MZM;
- Oprava střech, komínů a dešťových okapů areálu Rebešovice;
- Oprava trafostanice 230 kVA v areálu Slatina;
- Oprava – revitalizace dveří v budově ZT–6
- Oprava – obnova venkovních nátěrů pavilonu Anthropos;
- Oprava – elektroinstalace budovy KN 2/4
- Oprava – hromosvodů budovy KN 2/4
- Zabezpečení a realizace všeobecných oprav budov a zařízení MZM.

Investiční a neinvestiční prostředky

Investiční prostředky od Ministerstva životního prostředí (MŽP) ČR

- a) Zámek Moravec – obnovení zámeckého parku. Návrh na zadání veřejné zakázky;
Pozastaveno.

Investiční prostředky od zřizovatele

- a) Přestavba parní sítě centrálního zásobování teplem na horkovod – projekt: **Hotovo**;
- b) Přestavba parní sítě centrálního zásobování teplem na horkovod – realizace. Přiděleno 3,842.000,-Kč: **Rozpracováno**;
- c) Zámek Jevišovice – vstupní brána a hradební zeď. Přiděleno 1,726.000,-Kč: **Hotovo**;
- d) Rebešovice – depozitáře archeologie. Přiděleno 1,980.000,-Kč: **Zrušeno**;
- e) Digitalizace projektové dokumentace – Dietrichsteinský palác. Návrh na zadání veřejné zakázky: **Zrušeno**;
- f) Zámek Moravec – obnovení zámeckého parku. Návrh na zadání veřejné zakázky: **Pozastaveno**;
- g) Zámek Moravec – dokončení oprav fasád. Návrh na zadání veřejné zakázky: **Rozpracováno**;
- h) Zámek Jevišovice – dokončení oprav zámku – projekt. Návrh na zadání veřejné zakázky: **Rozpracováno**;
- i) ch) Zámek Jevišovice – dokončení oprav zámku – realizace. Návrh na zadání veřejné zakázky: **Rozpracováno**.

Investiční prostředky MZM

- a) Vybudování slaboproudých telekomunikačních rozvodů v budově Hudcova 76. Posuzování nabídek: **Dokončeno**;
- b) Vybudování telekomunikačních rozvodů v budově Kapucínské náměstí 2/4. Zpracování požadavků: **Probíhá**;
- c) Vybavení učeben pro CITEM a MCMP: **Probíhá**.

Plány kontrol

Provedena kontrola a prevence požární ochrany (PO) v objektech MZM, včetně detašovaných pracovišť.

Školení

Zabezpečení zákonem stanovených školení pracovníků vnitřního úseku k výkonu funkcí.

Revize

Průběžné zabezpečení zákonných revizí a prohlídek budov a majetku MZM.

Podpora činnosti MZM

- Probíhá testovací období pro elektronickou evidenci písemností uvnitř MZM;
- Zprovoznění datové schránky MZM;
- Zabezpečení poštovních služeb a výběr dodavatele frankovacího stroje;
- Zprovoznění centrálního místa (recepce ředitelství) na skenování dokumentů (faktur) MZM;
- Zabezpečení a vyhodnocení telekomunikačních služeb s cílem jejich sjednocení;
- Zabezpečení podpory výstavních činností a depozitářů MZM;
- Zabezpečení autodopravy u MZM;
- Zabezpečení audiovizuálního servisu pro činnost MZM;
- Zabezpečení centrálního nákupu kancelářských potřeb a čisticích prostředků pro MZM.

ODDĚLENÍ INFORMATIKY

Od 1. ledna 2011 bylo převedeno pod Vnitřní úsek.

Opravy

- Byly prováděny průběžné opravy výpočetní techniky na základě žádostí uživatelů;
- Byly prováděny opravy serverů MZM.

Údržba:

Byly prováděny pravidelné údržby výpočetní techniky zaměstnanců MZM.

Investiční a neinvestiční prostředky

Investiční prostředky MZM

- Nákup výpočetní techniky – viz oddělení Správy budov;
- Nákup výpočetní techniky - viz oddělení Správy budov;
- Vybudování slaboproudých telekomunikačních rozvodů v budově Hudcova 76, viz oddělení Správy budov;
- Vybudování telekomunikačních rozvodů v budově Kapucínské náměstí 2/4, viz oddělení Správy budov.

Neinvestiční prostředky MZM

Nákup výpočetní techniky – viz oddělení Správy budov.

Školení

Zabezpečení zákonem stanovených školení pracovníků k výkonu funkcí.

Podpora činnosti MZM

- Zavedení nového informačního systému VEMA pro mzdy;
- Probíhá testovací období pro elektronickou evidenci písemností uvnitř MZM;
- Zprovoznění datové schránky MZM;
- Zprovoznění centrálního místa (recepce ředitelství) na skenování dokumentů (faktur) MZM;
- Zavedení nového Intranetu.

ODDĚLENÍ ÚDRŽBY

Od 1. ledna 2011 vzniklo Oddělení údržby vyčleněním z Oddělení správy budov.

Opravy

- Oprava – obnova venkovních nátěrů pavilonu Anthropos;
- Zabezpečení a realizace všeobecných oprav budov a zařízení MZM;
- Zabezpečení vytápění budov.

Plány kontrol

Provedena kontrola a prevence požární ochrany (PO) v objektech MZM, včetně detašovaných pracovišť.

Školení

Zabezpečení zákonem stanovených školení pracovníků k výkonu funkcí.

Revize

Průběžné zabezpečení zákonných revizí a prohlídek budov a majetku MZM.

Podpora činnosti MZM

- Zabezpečení podpory výstavních činností a depozitářů MZM;
- Zabezpečení stěhování oddělení dějin literatury
- Zabezpečení audiovizuálního servisu pro činnost MZM;
- Zabezpečení centrálního nákupu kancelářských potřeb a čisticích prostředků pro MZM.

ODDĚLENÍ VÝSTAV A EXPOZIC

Od 1. ledna 2011 bylo přejmenováno na Oddělení expozičního provozu. Od 1. prosince 2011 bylo oddělení zrušeno a přešlo pod oddělení údržby.

Školení

Zabezpečení zákonem stanovených školení pracovníků k výkonu funkcí.

Podpora činnosti MZM

- Zajištění provozu expozic a příležitostných výstav;
- Zabezpečení provozu pokladny a prodeje suvenýrů a produktů MZM;
- Zabezpečení pomoci při přípravě vernisáží;
- Zabezpečení úklidu ve výstavních prostorách.

ODDĚLENÍ OSTRAHY

Školení

Zabezpečení zákonem stanovených školení pracovníků k výkonu funkcí.

Podpora činnosti MZM

- Zajištění fyzické ochrany sbírkových předmětů proti vnějším vlivům;
- Obsluhu bezpečnostních systémů;
- Provádění pravidelných revizí bezpečnostních systémů;
- Zabezpečování požární ochrany;
- Spolupracovalo s Policií ČR a Městskou policií města Brna při řešení škodných událostí;
- Zabezpečovalo kontroly a dozor klíčového hospodářství;
- Dozor nad závěrečnou dobou nájemců;
- Dozor a dohled při kulturních a společenských akcích v prostorách MZM.

TECHNICKO–INVESTIČNÍ ODDĚLENÍ

Od 1. ledna 2011 bylo převedeno pod Správu budov.

Investiční a neinvestiční prostředky

Investiční prostředky Ministerstvo životního prostředí (MŽP) ČR

Zámek Moravec – obnovení zámeckého parku, viz Správa budov.

Investiční prostředky od zřizovatele

- a)* Přestavba parní sítě centrálního zásobování teplem na horkovod – projekt, viz Správa budov
- b)* Přestavba parní sítě centrálního zásobování teplem na horkovod – realizace, viz Správa budov;
- c)* Zámek Jevišovice – vstupní brána a hradební zeď, viz Správa budov;
- d)* Rebešovice – depozitáře archeologie, viz Správa budov;
- e)* Digitalizace projektové dokumentace – Dietrichsteinský palác, viz Správa budov;
- f)* Zámek Moravec – obnovení zámeckého parku, viz Správa budov;
- g)* Zámek Moravec – dokončení oprav fasád, viz Správa budov;
- h)* Zámek Jevišovice – dokončení oprav zámku – projekt, viz Správa budov;
- i)* *ch)* Zámek Jevišovice – dokončení oprav zámku – realizace, viz Správa budov;
- j)* Energetická modernizace objektu Hudcova 76 – výměna oken, pozastaveno;
- k)* Centrální depozitář Rebešovice – vypracován ISPROFIN. Zpracovány zatím dvě etapy v odhadované ceně cca 300,000.000,-Kč, akce pozastavena MK.

Investiční prostředky MZM

- a)* Elektronický protipožární systém (EPS) v budově Hudcova 76, viz Správa budov;
- b)* Rekonstrukce pavilonu Anthropos, viz Správa budov;
- c)* Okruh vodovodního řádu Moravec – akce pozastavena z důvodu nedostatku finančních prostředků;
- d)* Náhradní zdroj – výtah – objekt Hudcova - akce pozastavena z důvodu nedostatku finančních prostředků;
- e)* Rekonstrukce vzduchotechniky budovy Kobližná, viz rekonstrukce Správa budov;
- f)* Digitalizace projektové dokumentace – Dietrichsteinský palác, viz Investiční prostředky od zřizovatele Správa budov.

Neinvestiční prostředky od zřizovatele

Neinvestiční prostředky MZM

Školení

Zabezpečení zákonem stanovených školení pracovníků k výkonu funkcí.

Podpora činnosti MZM:

Zpracování podkladů pro převzetí budovy Kapucínské náměstí 2/4.

Finanční zpráva k Výroční zprávě MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA ZA ROK 2011

1. Kontrolní činnost - Výsledky vnitřních a vnějších kontrol

1.1. Vnitřní kontrola

V roce 2011 byly v MZM provedeny dva audity. Důvodem malého počtu provedených auditů je skutečnost, že funkce interního auditora byla u MZM na základě výběrového řízení ve spolupráci s MZK obsazena až ke dni 1. června 2011.

Provedené audity byly zaměřeny na posouzení efektivnosti hospodaření s finančními prostředky poskytnutými GA ČR MZM na vybrané granty a na hospodárnost při fungování autodopravy organizace. U auditu autodopravy audit nezjistil žádné nedostatky ovlivňující chod organizace, u auditu efektivnosti při hospodaření s prostředky na vybrané granty byly zjištěny závady v kontrolních mechanismech při schvalování veřejných výdajů na granty, navrhovaná opatření byla realizována při novelizaci směrnice o finanční kontrole u MZM v roce 2011.

Audit posuzoval i aktuálnost řídicích a kontrolních mechanismů vnitřního kontrolního systému u MZM ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a prováděcí vyhlášky ministerstva financí č. 416/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, výsledkem bylo doporučení ke zkvalitnění vnitřního řídicího a kontrolního systému u MZM, jehož výsledkem je vydání nového Prováděcího předpisu k výkonu finanční kontroly u MZM. Opatření přijatá organizací na základě doporučení interního auditu jsou u MZK plněna.

1.2. Vnější kontrola

Ve dnech 7. listopadu–16. listopadu 2011 byla v MZM provedena veřejnosprávní kontrola zaměřená na hospodaření s majetkem státu a s finančními prostředky poskytnutými MK ČR MZM v rámci institucionální podpory programů výzkumu a vývoje v letech 2010 a 2011. Tuto kontrolu provedli pracovníci odboru interního auditu a kontroly ministerstva kultury – Ing. Miroslav Moucha, JUDr. Zdeněk Durčák a PhDr. Květuše Budinská. V rámci této kontroly byly prověřeny finanční operace u celkového objemu 14,742.000,-Kč u veřejných příjmů a v celkovém objemu 14,428.000,-Kč u veřejných výdajů.

Celkový závěr kontroly:

MZM porušilo ustanovení § 34 s odkazem na § 77, odst. 3 Zákoníku práce tím, že dva zaměstnanci vykonávali pro MZM jako zaměstnavatele práce bez platně uzavřené písemné dohody, protože dohody o provedení práce podepsali až po skončení pracovního úkolu. MZM se tím vystavilo možnému provoznímu a finančnímu riziku, které je organizace povinna prostřednictvím zavedeného vnitřního kontrolního systému zjišťovat, vyhodnocovat a minimalizovat (dle ustanovení § 25 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů).

V ostatních oblastech výše uvedená kontrola provedená pracovníky odboru interního auditu a kontroly ministerstva kultury nezjistila žádné závady.

Kromě této kontroly neproběhla u MZM v roce 2011 žádná veřejnosprávní kontrola ani ze stupně Nejvyššího kontrolního úřadu, ani jiných kontrolních orgánů. V rámci přidělení finančních prostředků na účelově vázané výdaje na rok 2012 byly provedeny kontroly vyčerpaných účelových prostředků poskytnutých na rok 2011, při této kontrole nebyly zjištěny žádné nedostatky.

2. Zpráva o plnění závazných ukazatelů rozpočtu

MZM již při stanovení závazných ukazatelů rozpočtu pro rok 2011 ve svém komentáři k návrhu rozpisu rozpočtu uvedlo, že rozpočet vnímá jako podfinancovaný a dále popsalo strukturu nákladů, kde se dal očekávat nedostatek finančních prostředků. Ve vykázané účetní závěrce za rok 2011 se jeví tento komentář jako prognostikovaná realita. Zásadní problém vyrovnaného hospodaření byl v nadhodnocených rozpočtovaných výnosech o 2 700 tis. Kč v položce ostatní výnosy z činností.

MZM si vytyčilo výrazná úsporná opatření současně s úkolem navýšení příjmové stránky rozpočtu – výnosy z vlastní činnosti. Naplnit tento obsah se však ani za celý rok 2011 nepodařilo tak, aby odpovídal výnosům ve výši plánovaných příjmů. Výraznou objemovou nesplněnou položkou ve výnosech byly výnosy ze vstupného nižší o 1 862 tis. Kč což představuje jen 64 % výše ročního rozpočtu.

Náhradou za neplněné příjmy ze vstupného byly překročené výnosy z pronájmů nemovitého majetku o 1 506 tis. Kč tj. na 189 %.

U výdajové stránky z důvodů vyrovnaného hospodaření při neplnění vlastních výnosů bylo jen 98 % čerpání rozpočtu nákladů. Osobní náklady byly čerpány v časovém podílu, tj. na 100 %. V průběhu roku 2011 se nepodařilo vytvořit finanční rezervu na vyplacení individuálních odměn pracovníkům za mimořádné pracovní výkony a úkoly vykonané nad rámec pracovních náplní a povinností. MZM požádalo MK ČR o zvýšení položky na účtu platy o +260 tis. Kč. Tato žádost byla realizována ve změně rozpočtu ve výši 500 tis. Kč. To zásadním způsobem pomohlo splnit závazný ukazatel platy na 100 %.

Spotřeba materiálu byla v absolutní hodnotě překročena oproti stanovenému rozpočtu o +2 497 tis. Kč, dále u nákupu drobného hmotného majetku byla překročena o +1 400 tis. Kč, u nákupu knih a časopisů o +304 tis. Kč. Pohonné hmoty převýšily skutečnou spotřebou rozpočet o +69,4 tis. Kč.

Ve spotřebě energie bylo vykázáno nižší čerpání o –2 142 tis. Kč z důvodu úsporných opatření vydaných ředitelem MZM pro šetření elektrickou energií. Náklady na údržbu a opravy majetku byly z provozních prostředků MZM za rok 2011 překročeny o +653 tis. Kč. Vzhledem k dofinancování nákladů na opravy a udržování z účelově vázaných prostředků se podařilo navýšit tyto prostředky o +2 332 tis. Kč.

Náklady na cestovné nebyly dočerpány o –164 tis. Kč, tj. na 92,2 % ročního podílu. Rovněž čerpání nákladů na zahraniční cesty byly pod rozpočtovaným ročním limitem o –54 tis. Kč.

U účtu 518 ostatní služby, nájemné bylo čerpání skutečnosti oproti rozpočtu jen na 91,9 %, tedy nižší o –1 086 tis. Kč.

20. úpravou schváleného rozpočtu na rok 2011 byl zvýšen rozpočet o 500 tis. Kč na 42 628 tis. Kč na platy zaměstnanců MZM. Konečný zůstatek po zaúčtování platů k 31. prosinci 2011 činil 687 Kč. Dopisem ze dne 28. prosince 2011 pod č. j. MK–S 18152/2011 bylo navýšení závazného limitu o povolené překročení ostatních osobních nákladů o částku 329 tis. Kč s podmínkou dodržení vyrovnaného hospodaření MZM. Zůstatek po vykázání všech čerpání OON za rok 2011 činil 6 474,-Kč.

Celkové výnosy za rok 2011 byly splněny na 99,6 % rozpočtu:

Z toho:

- výnosy z prodaného zboží v roce 2011 byly plněny na 82,6 %;
- výnosy z prodeje služeb byly realizovány z celkové výše ročního objemu rozpočtu ve výši 98,2%;

- výnosy z pronájmů však byly překročeny na 188,8 % stanoveného rozpočtu.

MZM vykázalo za rok 2011 provozní hospodářský výsledek ve výši + 21 tis. Kč. Na vykázaném zisku v MZM v roce 2011 se podílely úsporou plánované výdaje na 98 % při neplnění plánovaných výnosů na 99 %. Výnosy ze vstupného, které úpravou otevírací doby expozic muzea od úterý do neděle s platností od pololetí roku byly zvýšeny, nedosáhly plánovaného rozpočtu a zůstaly nesplněny.

Náklady i výnosy organizace jsou pečlivě sledovány tak, aby zachytily případné negativní jevy působící nepříznivě do výsledků hospodaření muzea. MZM přijímá četná opatření směřující ke zvýšení výnosů ze vstupného i z pronájmů.

MZM i přes nepříznivě se vyvíjející plnění výnosové části rozpočtu zajistilo v roce 2011 vyrovnaný hospodářský výsledek.

3. Informace o bezúplatných převodech majetku

V roce 2007 nám byl převeden majetek od Generálního ředitelství cel ČR – budova Hudcova, sklad a trafostanice. Tento byl dodatečně zaveden v roce 2011 do majetku. Jednalo se o Zápis o bezúplatném převodu příslušnosti hospodařit s majetkem státu.

Jedná se o:

Název majetku	Účetní cena
budova č .p. 321 Hudcova 76, podíl MZM19/24	79,821.692,00 Kč
budova č. p. 519 Hudcova 76	6,176.360,00 Kč
trafostanice Hudcova 76, podíl MZM 1/2	24,901.321,00 Kč
pozemek p. č. 767/3 Hudcova 76, podíl ½	283.790,00 Kč
pozemek p. č. 767/4 Hudcova 76, podíl 19/24	98.066,00 Kč
pozemek p.č. 767/5 Hudcova 76	111.688,00 Kč
pozemek p. č. 774/14 Hudcova 76, podíl 1/2	201.688,00 Kč

V roce 2011 bylo od Vězeňské služby České republiky bezúplatně převedeno 58 kusů telefonů Cisco typ 7940. Jednalo se o Smlouvu o změně příslušnosti hospodařit s majetkem státu.

Název majetku	Účetní cena
58 kusů telefonů Cisco typ 7940	1,146.503,98 Kč

V roce 2011 byl bezúplatně převeden majetek od Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje ČR – budova č. p. 304 Kapucínské náměstí 2/4 a pozemek. Jednalo se o Smlouvu o předání majetku státu.

Jednalo se o:

Název majetku	Účetní cena
budova č. p. 304 Kapucínské náměstí 2/4	8,037.667,30 Kč
pozemek č. p. 296 Kapucínské náměstí 2/4	932.800,00 Kč

Zhodnocení budov v roce 2011

Budova – pavilon Anthropos

Stavební práce roku 2011 1,061.995,00 Kč

Budova – Zelený trh 6

Elektroinstalace z roku 2009 319.833,00 Kč

Stavební úpravy z roku 2009 3.913.000,00 Kč

Budova – Hudcova

Studie úprav z roku 2008 52 360,00 Kč

Instalace EPS z let 2010, 2011 429.792,00 Kč

Datové rozvody roku 2011 80.435,00 Kč

Budova Hudcova byla bezúplatně převedena od Generálního ředitelství cel ČR k datu 1. května 2007.

4. Zlepšený výsledek hospodaření

Hospodářský výsledek ve výši +25.132,80 Kč byl dosažen jen díky úsporám v nákladech čerpání provozních prostředků MZM. Nadhodnocené výnosy o částku 2 700 tis. Kč v položce ostatních výnosů z činností byly kompenzovány příjmy z pronájmů nemovitého majetku lepší o +1 510 tis. Kč a dále úsporou v nákladových položkách celkem o +3 771 tis. Kč.

Přes provedená opatření ředitele MZM ve změně otevírací doby od úterý do neděle se nepodařilo zajistit naplánované tržby ze vstupného téměř o –1 862 tis. Kč.

5. Rozbor zaměstnanosti a čerpání mzdových prostředků

Čerpání mzdových prostředků bylo v souladu se stanoveným rozpočtem. Po úpravách prostředků na platy na konečných 43 233 tis. Kč byla vykázána úspora 687,– Kč. Dopisem MK–S 18152/2011 OE bylo organizaci MZM povoleno překročení závazného limitu mzdových nákladů o částku 329 tis. Kč. Vykázaná skutečnost byla nižší o –6.474,–Kč.

Plánovaný počet zaměstnanců 240 nebyl naplněn, došlo ke snížení počtu pracovníků na 209 a ani do budoucna MZM nepředpokládá vzhledem k nedostatku mzdových prostředků s navýšením početního stavu zaměstnanců.

Fond odměn v roce 2011 nebyl čerpán.

6. Nároky z nespotřebovaných prostředků rozpočtu

- Isprofin 134V1120 010028 Rebešovice depozitář archeologie, regály – 1 980 tis. Kč výběrové řízení bylo zrušeno a bude opětovně vypsáno v roce 2012;
- Isprofin 134V112000062 SZ Jevišovice – dokončení celkové opravy – 1 596 tis. Kč neinvestiční akce, výběrové řízení nebylo doposud vypsáno;
- Isprofin 134V112000063 SZ Moravec – oprava fasád III. etapa, dokončení – 180 tis. Kč neinvestiční akce, výběrové řízení nebylo doposud vypsáno;
- Isprofin 134V112000059 SZ Moravec – oprava opěrných zdí a schodišť – 43 tis. Kč neinvestiční finanční prostředky, výběrové řízení nebylo doposud vypsáno.

7. Přijaté prostředky na VV od GAČR v roce 2011 – 2 207 tis. Kč

- Chemické složení a stupeň strukturního uspořádání přírodních turmalínů řešitel:
Mgr. Jan Cempírek Ph.D. doba trvání projektu 2/4 251 tis. Kč;

- Chronostratigrafické revize unikátní paleolitické lokality jeskyně Kůlna
řešitel: Mgr. Zdeněk Neruda Ph.D. doba trvání projektu 1/3 988 tis. Kč;
- Osobní ozdoby mladého paleontologu na Moravě: taxonomická a technologická analýza
řešitel: Martina Galetová Ph.D. doba trvání projektu 2/3 205 tis. Kč;
- Neandrtálci z Bojnic v časoprostorovém kontextu střední Evropy
řešitel: Mgr. Petr Neruda Ph.D. doba trvání projektu ukončeno 121 tis. Kč;
- Sakrální centrum mladší doby bronzové na Cézavách u Blučiny: digitální katalog
a analýzy pramenů
řešitel: PhDr. Milan Salaš Dr.Sc doba trvání projektu 3/4 301 tis. Kč;
- Korespondence Leoše Janáčka: ediční zpracování fondu uloženého v MZM
řešitel: PhDr. František Malý doba trvání projektu ukončeno 40 tis. Kč;
- Mincovní a měnový vývoj na Moravě ve 2. polovině 13. století
řešitel: Mgr. Dagmar Grossmannová doba trvání projektu ukončeno 301 tis. Kč.

8. Zhodnocení použitých finančních darů

Vykázaná částka finančních účelových darů 2.348.244,64 Kč byla použita na dokrytí nákladů vynaložených v souvislosti s poskytnutými dary v minulých letech.

Nejvýznamnější částkou použitého daru ve výši 159 tis. Kč byl tisk knihy: Energetické zdroje včera, dnes a zítra a výstava Messel on tour ve výši 52 tis. Kč.

9. Zhodnocení poskytnutých účelových prostředků

V průběhu roku 2011 byl MZM poskytnut příspěvek Masarykovy university 480 tis. Kč na investice do rozvoje vzdělávání a 75 tis. Kč neinvestiční dotace Statutárního Města Brna na tři výstavy pořádané MZM.

**Příloha č. 1 - Rozvaha
ZÁKLADNÍ**

IČO : 00094862	Název organizace : Moravské zemské muzeum, p.o.
Právní forma : příspěvková organizace	Sídlo : Zelný trh 6, Brno 659 37

sestavená k 31.12.2011

v Kč, s přesností na dvě desetinná místa

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
	AKTIVA CELKEM		600 838 657.94	155 885 492.48	444 953 165.46	380 423 800.17
A.	Stálá aktiva		586 616 108.27	154 081 320.99	432 534 787.28	363 149 612.78
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek		2 121 179.00	1 460 846.02	660 332.98	667 455.98
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012				
2.	Software	013	936 241.00	275 908.02	660 332.98	667 455.98
3.	Ocenitelná práva	014				
4.	Povolenky na emise a preferenční limity	015				
5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	502 438.00	502 438.00		
6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019	682 500.00	682 500.00		
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný	041				
8.	Uspořádací účet tech. zhodnocení	044				
9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý	051				
II.	Dlouhodobý hmotný majetek		584 494 929.27	152 620 474.97	431 874 454.30	362 482 156.80
1.	Pozemky	031	20 821 581.07		20 821 581.07	19 193 549.07
2.	Kulturní předměty	032	425 819.20		425 819.20	425 818.20
3.	Stavby	021	491 563 381.91	103 726 222.16	387 837 159.75	316 398 139.75
4.	Samostatné movité věci a soubory	022	44 922 725.80	23 448 252.02	21 474 473.78	21 182 160.28
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	025				
6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	25 125 599.79	25 125 599.79		
7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029				
8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný	042	1 635 821.50	320 401.00	1 315 420.50	5 282 489.50
9.	Uspořádací účet tech. zhodnocení	045				
10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý	052				
III.	Dlouhodobý finanční majetek		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Majetkové účasti v osobách s	061				
2.	Majetkové účasti v osobách s	062				
3.	Dluhové cenné papíry držené do	063				
4.	Půjčky osobám ve skupině	066				
5.	Jiné dlouhodobé půjčky	067				
6.	Termínované vklady dlouhodobé	068				
7.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069				
8.	Požizovaný dlouhodobý finanční majetek	043				
9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý	053				
IV.	Dlouhodobé pohledávky		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci	462				
2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených	464				
3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465				
4.	Dlouhodobé pohledávky z ručení	466				
5.	Dlouhodobé pohledávky z nástrojů	468				
6.	Ostatní dlouhodobé pohledávky	469				

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
B.	Oběžná aktiva		14 222 549.67	1 804 171.49	12 418 378.18	17 274 187.39
I.	Zásoby		3 326 187.85	0.00	3 326 187.85	3 198 075.67
1.	Pořízení materiálu	111				
2.	Materiál na skladě	112				
3.	Materiál na cestě	119				
4.	Nedokončená výroba	121				
5.	Polotovary vlastní výroby	122				
6.	Výrobky	123	2 015 389.70		2 015 389.70	1 961 929.00
7.	Pořízení zboží	131				
8.	Zboží na skladě	132	1 310 798.15		1 310 798.15	1 236 146.67
9.	Zboží na cestě	138				
10.	Ostatní zásoby	139				
II.	Krátkodobé pohledávky		5 126 922.82	1 804 171.49	3 322 751.33	7 503 851.28
1.	Odběratelé	311	2 168 237.37	1 804 171.49	364 065.88	301 495.10
2.	Směnky k inkasu	312				
3.	Pohledávky za eskontované cenné	313				
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	1 608 682.01		1 608 682.01	3 868 533.52
5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315				1 605 698.09
6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci	316				
7.	Krátkodobé pohledávky z postoupených	317				
8.	Pohledávky z titulu daní a obdobných	318				
9.	Pohledávky ze sdílených daní	319				
10.	Pohledávky za zaměstnanci	335	49 760.00		49 760.00	8 692.30
11.	Zúčtování s institucemi sociálního	336				
12.	Daň z příjmů	341	100 980.00		100 980.00	112 505.00
13.	Jiné přímé daně	342				
14.	Daň z přidané hodnoty	343				
15.	Jiné daně a poplatky	345				
16.	Pohledávky za ústředními rozpočty	346				
17.	Pohledávky za územními rozpočty	348				
18.	Pohledávky za účastníky sdružení	351				
19.	Krátkodobé pohledávky z ručení	361				
20.	Pevné termínové operace a opce	363				
21.	Pohledávky z finančního zajištění	365				
22.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	367				
23.	Krátkodobé pohledávky z nástrojů	371				
24.	Poskytnuté zálohy na transfery	373				
25.	Náklady příštích období	381	371 508.60		371 508.60	352 325.50
26.	Příjmy příštích období	385	426 665.82		426 665.82	711 622.26
27.	Dohadné účty aktivní	388				72 313.00
28.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	401 089.02		401 089.02	470 666.51
III.	Příjmové účty rozpočtového		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Příjmový účet organizačních složek	222				
IV.	Krátkodobý finanční majetek		5 769 439.00	0.00	5 769 439.00	6 572 260.44
1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251				
2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253				
3.	Jiné cenné papíry	256				
4.	Termínované vklady krátkodobé	244				
5.	Jiné běžné účty	245				
6.	Účty spravovaných prostředků	247				
7.	Souhrnné účty	248				

pol.č.	Název položky	účet	OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
8.	Účty pro sdílení daní a pro dělenou	249				
9.	Běžný účet	241	4 817 158.16		4 817 158.16	5 882 801.17
10.	Běžný účet FKSP	243	569 685.28		569 685.28	475 292.61
11.	Základní běžný účet územních	231				
12.	Běžné účty fondů územních	236				
13.	Běžné účty státních fondů	224				
14.	Běžné účty fondů organizačních složek	225				
15.	Ceniny	263	75 175.00		75 175.00	8 820.00
16.	Peníze na cestě	262				
17.	Pokladna	261	307 420.56		307 420.56	205 346.66

pol.č.	Název položky	účet	OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
			1	2
	PASIVA CELKEM		444 953 165.46	380 423 800.17
C.	Vlastní kapitál		432 994 733.66	368 051 741.58
I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		428 826 776.79	362 446 943.01
1.	Jmění účetní jednotky	401	433 382 187.69	358 514 873.69
2.	Fond privatizace	402		
3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	403		5 009 786.00
4.	Agregované příjmy a výdaje minulých let	404		
5.	Kurzové rozdíly	405		
6.	Oceňovací rozdíly při změně metody	406	-1 915 448.26	- 815 895.76
7.	Jiné oceňovací rozdíly	407		
8.	Opravy chyb minulých období	408	-2 639 962.64	- 261 820.92
II.	Fondy účetní jednotky		4 142 824.07	5 522 129.11
1.	Fond odměn	411	16 465.00	
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	562 971.17	485 835.93
3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	78 621.31	12 402.85
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	251 675.00	2 114 319.64
5.	Fond reprodukce majetku, investiční fond	416	3 233 091.59	2 909 570.69
6.	Ostatní fondy	419		
III.	Výsledek hospodaření		25 132.80	82 669.46
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	493	25 132.80	82 669.46
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431		
3.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	432		
D.	Cizí zdroje		11 958 431.80	12 372 058.59
I.	Výdajové účty rozpočtového hospodaření		0.00	0.00
1.	Zvláštní výdajový účet	223		
II.	Rezervy		0.00	0.00
1.	Rezervy	441		
III.	Dlouhodobé závazky		57 000.00	0.00
1.	Dlouhodobé úvěry	451		
2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452		
3.	Vydané dluhopisy	453		
4.	Závazky z pronájmu	454		
5.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455		
6.	Dlouhodobé závazky z ručení	456		

pol.č.	Název položky	účet	OBDOBÍ	
			1	2
			BĚŽNÉ	MINULÉ
7.	Dlouhodobé směnky k úhradě	457		
8.	Dlouhodobé závazky z nástrojů spolufinancovaných ze zahraničí	458		
9.	Ostatní dlouhodobé závazky	459	57 000.00	
IV.	Krátkodobé závazky		11 901 431.80	12 372 058.59
1.	Krátkodobé úvěry	281		
2.	Eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)	282		
3.	Vydané krátkodobé dluhopisy	283		
4.	Jiné krátkodobé půjčky	289		
5.	Dodavatelé	321	1 600 291.50	597 195.20
6.	Směnky k úhradě	322		
7.	Závazky z dávek sociálního zabezpečení	323		
8.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	254 587.32	315 407.00
9.	Závazky z dělené správy a kaucí	325		
10.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326		
11.	Přijaté zálohy daní	327		
12.	Závazky z výběru daní	328		
13.	Závazky ze sdílených daní	329		
14.	Zaměstnanci	331	3 031 425.00	353 254.00
15.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	7 436.00	3 538 417.00
16.	Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	336	1 684 874.00	2 086 699.00
17.	Daň z příjmů	341		
18.	Jiné přímé daně	342	286 072.00	420 594.00
19.	Daň z přidané hodnoty	343	255 788.00	187 269.05
20.	Jiné daně a poplatky	345		
21.	Závazky k ústředním rozpočtům	347		1 042 265.93
22.	Závazky k územním rozpočtům	349		
23.	Závazky k účastníkům sdružení	352		
24.	Krátkodobé závazky z ručení	362		
25.	Pevné termínové operace a opce	363		
26.	Závazky z neukončených finančních operací	364		
27.	Závazky z finančního zajištění	366		
28.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	368		
29.	Krátkodobé závazky z nástrojů spolufinancovaných ze zahraničí	372		
30.	Přijaté zálohy na transfery	374	273 723.62	
31.	Výdaje příštích období	383	1 373 868.24	756 018.50
32.	Výnosy příštích období	384	953 773.41	1 119 825.76
33.	Dohadné účty pasivní	389	1 487 000.00	808 017.00
34.	Ostatní krátkodobé závazky	378	692 592.71	1 147 096.15

Okamžik sestavení:

24 -01- 2012

Podpisový záznam:

PhDr. Mgr. M. Reissner, Ph.D.

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

Zelný trh č. 6

659 37 BRNO

Příloha č. 2 - Výkaz zisku a ztráty ZÁKLADNÍ

IČO : 00094862	Název organizace : Moravské zemské muzeum, p.o.
Právní forma : příspěvková organizace	Sídlo : Zelný trh 6, Brno 659 37

sestavený k 31.12.2011
v Kč, s přesností na dvě desetinná místa

pol.č.	Název položky	účet	1		2		3		4	
			BĚŽNÉ OBDOBÍ				MINULÉ OBDOBÍ			
			Hlavní činnost		Hosp. činnost		Hlavní činnost		Hosp. činnost	
A.	NÁKLADY		108 170 459.72		0.00	122 940 594.12		0.00		
I.	Náklady z činnosti		107 710 968.31		0.00	122 402 572.20		0.00		
1.	Spotřeba materiálu	501	9 090 113.91			6 359 225.25				
2.	Spotřeba energie	502	8 137 513.89			9 557 090.48				
3.	Spotřeba ostatních neskladovatelných	503								
4.	Prodané zboží	504	637 693.59			921 621.95				
5.	Opravy a udržování	511	4 861 891.22			13 880 593.25				
6.	Cestovné	512	1 951 055.67			1 671 603.98				
7.	Náklady na reprezentaci	513	163 037.80			30 419.24				
8.	Ostatní služby	518	12 298 600.14			13 963 769.10				
9.	Mzdové náklady	521	47 033 674.00			52 094 220.00				
10.	Náklady z dávek sociálního zabezpečení	523								
11.	Zákonné sociální pojištění	524	15 274 792.02			16 987 762.65				
12.	Jiné sociální pojištění	525								
13.	Zákonné sociální náklady	527	1 706 036.02			1 073 718.00				
14.	Jiné sociální náklady	528	225 210.50			86 390.50				
15.	Daň silniční	531								
16.	Daň z nemovitosti	532								
17.	Jiné daně a poplatky	538	21 819.08			18 792.00				
18.	Vratky daní z nadměrných odpočtů	539								
19.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541				271.00				
20.	Jiné pokuty a penále	542				2 991.00				
21.	Dary	543								
22.	Prodaný materiál	544								
23.	Manka a škody	547				690.00				
24.	Tvorba fondů	548								
25.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	5 913 000.00			5 712 641.32				
26.	Zůstatková cena prodaného	552								
27.	Zůstatková cena prodaného	553								
28.	Prodané pozemky	554								
29.	Tvorba a zúčtování rezerv	555								
30.	Tvorba a zúčtování opravných položek	556	189 484.75			19 639.48				
31.	Náklady z odepsaných pohledávek	557								
32.	Ostatní náklady z činnosti	549	207 045.72			21 133.00				
II.	Finanční náklady		459 491.41		0.00	538 021.92		0.00		
1.	Prodané cenné papíry a podíly	561								
2.	Úroky	562								
3.	Kurzové ztráty	563	55 276.58			28 958.31				
4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564								
5.	Ostatní finanční náklady	569	404 214.83			509 063.61				

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hosp. činnost	Hlavní činnost	Hosp. činnost
III.	Náklady na transfery		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Náklady ústředních rozpočtů na transfery	571				
2.	Náklady územních rozpočtů na transfery	572				
3.	Náklady na nároky na prostředky státních	573				
4.	Náklady na ostatní nároky	574				
IV.	Náklady ze sdílených daní		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Náklady ze sdílené daně z příjmů	581				
2.	Náklady ze sdílené daně z příjmů	582				
3.	Náklady ze sdílené daně z přidané	584				
4.	Náklady ze sdílených spotřebních daní	585				
5.	Náklady ze sdílených majetkových daní	586				
6.	Náklady ze sdílené silniční daně	588				

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hosp. činnost	Hlavní činnost	Hosp. činnost
B.	VÝNOSY		108 207 117.52	0.00	123 042 558.58	0.00
I.	Výnosy z činnosti		10 953 277.58	0.00	12 855 122.54	0.00
1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601				
2.	Výnosy z prodeje služeb	602	5 146 749.09		5 555 813.84	
3.	Výnosy z pronájmu	603	3 210 419.32		1 992 319.35	
4.	Výnosy z prodaného zboží	604	880 837.71		1 086 084.09	
5.	Výnosy ze správních poplatků	605				
6.	Výnosy z místních poplatků	606				
7.	Výnosy ze soudních poplatků	607				
8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů	609				
9.	Změna stavu nedokončené výroby	611				
10.	Změna stavu polotovarů	612				
11.	Změna stavu výrobků	613				
12.	Změna stavu ostatních zásob	614				
13.	Aktivace materiálu a zboží	621	807 948.00		552 404.40	
14.	Aktivace vnitroorganizačních služeb	622	15 830.15			
15.	Aktivace dlouhodobého nehmotného	623				
16.	Aktivace dlouhodobého hmotného	624				
17.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641				
18.	Jiné pokuty a penále	642			19 039.00	
19.	Výnosy z odepsaných pohledávek	643				
20.	Výnosy z prodeje materiálu	644				
21.	Výnosy z prodeje dlouhodobého	645				
22.	Výnosy z prodeje dlouhodobého	646				
23.	Výnosy z prodeje pozemků	647				
24.	Čerpání fondů	648	754 593.60		1 122 365.45	
25.	Ostatní výnosy z činnosti	649	136 899.71		2 527 096.41	

pol.č.	Název položky		1	2	3	4
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hosp. činnost	Hlavní činnost	Hosp. činnost
II.	Finanční výnosy		8 346.18	0.00	5 687.97	0.00
1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů	661				
2.	Úroky	662	2 362.72		1 960.67	
3.	Kurzové zisky	663	5 983.46		3 717.49	
4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664				
5.	Výnosy z dlouhodobého finančního	665				
6.	Ostatní finanční výnosy	669			9.81	
III.	Výnosy z daní a poplatků		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Výnosy z daně z příjmů fyzických osob	631				
2.	Výnosy z daně z příjmů právnických osob	632				
3.	Výnosy ze sociálního pojištění	633				
4.	Výnosy z daně z přidané hodnoty	634				
5.	Výnosy ze spotřebních daní	635				
6.	Výnosy z majetkových daní	636				
7.	Výnosy z energetických daní	637				
8.	Výnosy ze silniční daně	638				
9.	Výnosy z ostatních daní a poplatků	639				
IV.	Výnosy z nezpochybnitelných nároků		97 245 493.76	0.00	110 181 748.07	0.00
1.	Výnosy ústředních rozpočtů z transferů	671	97 245 493.76		109 506 748.07	
2.	Výnosy územních rozpočtů z transferů	672			675 000.00	
3.	Výnosy z nároků na prostředky státních	673				
4.	Výnosy z ostatních nároků	674				
V.	Výnosy ze sdílených daní		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Výnosy ze sdílené daně z příjmů	681				
2.	Výnosy ze sdílené daně z příjmů	682				
3.	Výnosy ze sdílené daně z přidané	684				
4.	Výnosy ze sdílených spotřebních daní	685				
5.	Výnosy ze sdílených majetkových daní	686				
6.	Výnosy ze sdílené silniční daně	688				
VI.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ		0.00	0.00	0.00	0.00
1.	Výsledek hospodaření před zdaněním		36 657.80	0.00	101 964.46	0.00
2.	Daň z příjmů	591			19 295.00	
3.	Dodatečné odvody daně z příjmů	595	11 525.00			
4.	Výsledek hospodaření po zdanění		25 132.80	0.00	82 669.46	0.00

Okamžik sestavení: 24-01-2012

Podpisový záznam: PhDr. Mgr. M. Reissner, Ph.D.

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

Zelný trh č. 6

659 37 BRNO

Organizační struktura Moravského zemského muzea

